

ANUL XXII-NR. 10 (926)-3 MARTIE 1973

flacăra

O aventură în Antartica

de astăzi:
memoriile
lui Șerban
Cioculescu

Am fost într-un avion cu oameni, în avionul lovit de un trăsnet deasupra orașului Amsterdam

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

PENTRU FAPTE!

Sînt un om zilnic încurcat, ba chiar aș spune lovit de vârtejul hîrtiilor iscate de vîntul neprielnic dar și puternic al birocratismului.

Cele opt ore de muncă ale fiecăruia dintre noi ar trebui să fie absolut productive. Din păcate trebuie să ne mai ținem uneori și de dublarea faptelor noastre cu vorbe scrise, stampilate și răsconfirmate de diferiți șefi și șefșori.

Iată de ce am citit pur și simplu cu recunoscîntă comunicatul prin care se anunță că partidul nostru, conducerea sa, a stabilit să ia noi măsuri categorice împotriva fenomenului de birocratism.

Am scris aceste rînduri pentru că simteam nevoia s-o spun public că oamenilor din unitățile productive, pe de o parte, le e de-a dreptul lehamite de hîrtii inutile, iar pe de altă parte, le e silă de fuga de răspundere care se ascunde îndărătul excesului de hîrtii.

Zubcu Vladimir
str. Chindia nr. 16 — București

Așteptăm și aici cuvintele de adeziune deschisă și concretă ale celor ce muncesc, ale oamenilor faptei. E dreptul inalienabil al faptei să se scuture de tot ce e inutil, de tot ce — să folosim un cuvînt la modă! — poluează spațiul muncii efective.

DEMOLĂRI NEMOTIVATE

Locuim în Șos. Iancului care este prevăzută pentru sistematizare și deci clădirile rău amplasate, insalubre urmează să fie demolate. Dar cum pe această șosea există și clădiri foarte solide, cu cîte 1-2 niveluri, în stiluri frumoase, ba cîteva reprezintă o arhitectură unică pe această arteră, încă se pot încadra foarte judicios și estetic într-un ansamblu edilitar nou, se impune deci a nu fi demolate, conform directivelor tovarășului secretar general al partidului, Nicolae Ceaușescu, care cu spiritul domniei-sale de bun gospodar a găsit că este mare greșea să se dărîme și să se irosească ceea ce poate folosi încă foarte mult timp.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, făcînd o vizită de lucru la Institutul Proiect-București, a fost foarte categoric în această privință.

Dar vedeți dumneavoastră, la noi au început să vină diverse persoane la locatarii de pe Șoseaua Iancului pentru a face numărarea membrilor familiilor ce locuiesc în imobilele de pe șosea și au anunțat că se vor demola absolut toate clădirile de pe partea cu număr fără soț.

Or, această parte are circa 10 clădiri proprietăți personale și de stat, foarte solide și în stare foarte bună, atât exterior cît și interior.

Făcînd apel la directivele ce se primiseră de la tovarășul Nicolae Ceaușescu ni s-a răspuns că rețelele de canalizare, apă, lumină vor fi trase pe sub aceste imobile și deci ele trebuie dărîmate. De ce asta, cînd toate aceste clădiri sînt retrase de la șosea cu cîte 6 m, să nu se poată face aceste lucrări de canalizare etc., etc. pe această porțiune retrasă și să se dărîme case bune?

Este o mare nedreptate ce ni se face nouă și o mare greșea ce se va face executînd aceste lucrări, cînd sînt atât de clare directivele ce au primit de la Omul dreptății și bunul gospodar chîbzuit care este tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Vă rugăm să faceți în așa fel ca doleanțele noastre să fie luate în seamă de către cei în drept pentru a nu fi prea tîrziu; căci Pro-

iect București, pentru a nu se dezice, va accelera lucrările de pe vechiul proiect.

Ion Istrătescu, Florica Istrătescu, Alexandru Pelimon, Margareta Pelimon, Eugeniu Istrătescu, Georgeta Istrătescu, Nicolae Stănescu, Camelia Stănescu. Proprietarii imobilului din Șos. Iancului nr. 85.

COZILE POZITIVE

Nimănui nu-i sînt agreabile cozile. În bălălia pentru timp, minutele — uneori adunate cam multe la un loc — de asteptare «la rînd» ne sîcîie, ne strică buna dispoziție. Există totuși o «coadă» care mie, cel puțin (sînt convins că nu numai mie), îmi dă un sentiment tonic, de optimism. Este vorba de îngrămădeala — cu caracter permanent — din jurul acelor librării volante, instalate pe trotuare și «deschise» de dimineață pînă seara și pe care nici rigorile iernii nu le împiedică să funcționeze. Bărbați și femei de toate vîrstele sînt atrași ca de un magnet de masa acoperită cu teancuri de volume, se opresc, răsfoiesc, cumpără și pleacă, degustînd cumpărătura în mers, pe strada aglomerată.

Am văzut numeroși turiști străini sosiți la noi din acea lume a unor vechi civilizații, privind uimiți semnul acesta incontestabil al unei noi civilizații — setea de carte, de cultură. Mi-aș îngădui să vă sugerez o anchetă pe la aceste librării sui-generis, născute dintr-o reală și obiectivă necesitate a acestor vremi, o anchetă care să furnizeze date extrem de interesante despre oamenii care iubesc și cumpără cărți: cine sînt ei, ce preocupări profesionale au, ce gusturi literare, cît din bugetul lor destină cărții și altele, și altele. Nu credeți că rezultatele unei asemenea anchete ar interesa obștea? Și odată cu obștea și pe factorii de decizie în materie de tipărire și difuzare a cărții?

Liviu Mocanu
student, Iași

De acord. Să numim aceste cozi «Cortegele ferice ale celor ce vor să se lumineze». Vedem, ca și dumneavoastră, în aceste «cozi» un semn de noblețe a timpului!

TRAMVAIELE, DUMINICILE, BUFETELE

De la bun început aș vrea să vă asigur că nu sînt de felul meu un om «cîrcotaș», ci din contra, apreciez enormele eforturi care se fac, sub înțeleapta îndrumare a partidului, spre a ridica țara și cetățenii ei pe culmi pe care nici nu le-am putut bănuși, acum mai bine de un sfert de secol. De aceea, atunci cînd văd că «treburile scîrțîie» prin unele locuri, mi se umple sufletul de amărăciune și-mi zic că dacă fiecare și-ar face datoria la locul unde se găsește, numai c-un dram de conștiinciozitate, am putea fi scutiți de unele «dureri de cap».

Păi, cum să nu te doară capul, cînd în orașul Timișoara — cu peste 200 000 de locuitori — in zi de duminică, nu stă la dispoziția lor decît un singur funcționar la poșta centrală, care le efectuează atît operațiuni C.E.C. cît și mandate poștale? (Nici un oficiu C.E.C. nu este deschis duminică.) Ori de cite sentimente de toleranță ești animat, nu poți să zici «bravo» celor care — după spusele respectivului salariat P.I.T. — de peste 20 de ani, se complac în această intolerabilă organizare. Nu s-a găsit nimeni să ia măsura,

de exemplu, de a transfera posturile unui bufet — toate fiind larg deschise și în zile de duminică — la C.E.C. sau P.T.T. pentru a le «ajuta» schemele, în vederea îmbunătățirii a ceea ce se cheamă bună și civilizată servire.

Municipiul Timișoara are fericirea de a fi situat geografic numai la 68 km de Lipova, respectiv 37 km de Buziaș. Se poate să nu te doară numai capul, ci și picioarele, cînd «colinzi» prin nenumerate alimentare, unde ești servit notoriu, cu «n-avem» apă minerală, atît de solicitată pentru efectele ei binefăcătoare?!

Avem fabrică de tramvaie în localitate. E suficient însă să citești doar ziarul local, fără a vă mai osteni să întrebați, pe cei mulți, foarte mulți, care zilnic au «dureri de cap» din cauza modului cum le pot folosi, în special în orele cînd se deplasează la și de la locurile de muncă. Multe speranțe au încolțit în sufletele oamenilor, atunci cînd un unic complex de tramvai nou a început să circule de la un cap la altul al Timișoarei. Acum nici acesta nu se mai vede. În loc să «atragă» după el și altele, parcă «l-a înghițit pămîntul și pe el» și pe multe din vagoanele vechi care foarte adesea se văd circulînd cu indicativul: «se retrage în depou».

Iată numai cîteva «locuri care scîrțîie» în Timișoara, aducîndu-vă totodată la cunoștință că Timișoara e în multe privințe dar nu chiar în toate «fruncea».

Victor Frăușan
str. L. Filipescu 2, ap. 1
Timișoara I

Scrisoarea se mai referea și la absența berei, la difuzarea presei etc. De acord să așteptăm împreună rezolvarea măcar a acestor neajunsuri? După aceea, cred, va fi mai lesne de vorbit despre bere.

CINCI FAMILII CER LUMINĂ

Mă numesc Costel Andrei și sînt născut în comuna Davidesti, județul Argeș, comună unde locuiesc și în prezent împreună cu părinții mei.

Locuim pe o uliță la circa 400 m de șoseaua principală. Sînt în total 10 case, dintre care primele 5 case, cele de lîngă șosea, au curent electric, iar următoarele 5, nu. Distanță de 7 stîlpi ce stau neîngropați, deoarece conducerea Consiliului popular, tovarășul primar nu vor (asa credem noi) să ne ajute pentru a duce rețeaua pînă la ultimele case. Am plătit și noi, la fel ca toată lumea, atunci cînd s-a adus rețeaua în sat, am așteptat destui ani pentru aceasta (sătui de promisiuni), citind lampa cu petrol, dar vrem acum să beneficiem și noi de această forță a progresului omenirii. Ne tocim pur și simplu: dați și voi cîte 2 000 lei și punem și noi restul — noi, Consiliul popular.

Dați măcar cîte 1 000 lei că altfel așteptați mult și bine!

Trebuie să vă spun că din cele 5 familii, 3 sînt nevoiașe, bătrîni lipsiți de posibilități bănești, dar care și-au achitat totuși sumele stabilite atunci cînd a fost adusă rețeaua în sat.

De un an de zile avem și instalația făcută în case, de către echipe ale I.R.E.-Pitești (chestie de ornament).

O a doua problemă, la fel de importantă și la fel de neluată în seamă, e aceea a apei potabile. Avem izvorul în pădure, la circa 200 m de cătun, iar țevile prin care vine apa jos sînt vechi de mai mult de 20 ani.

Am cerut să ne ajute și pe noi să procurăm țevă corespunzătoare, dar tov. primar ne-a recomandat să mergem la o altă fîntînă, părăsită, la fel de veche, și să scoatem țevi de acolo. Cu avizul Consiliului popular s-au folosit circa 1 500-2 000 m țevă inox pentru aducerea unor izvoare acolo unde mai existau și alte fîntîni — puțuri — chipurile pentru înfrumusețarea comunei.

Altfel zis, unele nefiind îngropate, au înghețat și nu le mai folosesc. Ce ziceți? Cel mai apropiat puț de noi se găsește la circa 400-500 m.

În numele celor 5 familii: Pandelea C. Mihai, Pandelea C. Petre, Gheorghe Ștefan, Floroiu Lina, Andrei S. Ion, semnează fiul, Andrei I. Constantin. Davidesti, 23 februarie 1973.

Se știe, în genere, că nu trăim un moment de lansare a unor investiții cu utilitate discutabilă. Dar aici e vorba de drepturile unor oameni care și-au făcut datoria, ca și cei ce se bucură de aceste drepturi.

Pentru unii mumă? De acord! Dar pentru ceilalți?

PENTRU CASE DE CULTURĂ CU SPECIFIC TÎNERESC

Cu cîteva ani în urmă, am citit în revista «Flacăra» un reportaj dedicat entuziaștilor studenți ai Universității populare. Îmi aduc aminte că printre eroii descoperiți atunci de reporter se aflau o balerină, o pensionară, o laborantă și un ucenic strungar, coleg cu mine (acum veți înțelege și motivele pentru care nu am uitat nici un amănunt). Nu vreau să ironizez compoziția aleasă atunci de autorul anchetei (balerină, pensionară etc.) dar cred că ar fi cum nu se poate mai nimerit să reveniți în băncile Universității populare. Nu veți regreta. Veți întîlni numeroși muncitori, mai ales tineri, ca și mine, care vor să cunoască din ce în ce mai mult, din ce în ce mai bine. Să nu credeți cumva că dăm năvală la cursurile urmate de filme artistice, nu spunem că asta nu ne-ar plăcea, doar sîntem tineri; dar, în primul rînd, profităm de întîlnirile cu cunoscuții oameni de știință, cercetători, prin intermediul cărora aflăm răspunsuri sistematice la multe din întrebările noastre. Presa se ocupă pe îndelete de casele de cultură ale lîneretului, de cluburile noastre, dar nu cred că ar strîcă dacă s-ar apleca și asupra participării noastre la unele activități care nu au un «specific tîneresc» — cum zic unii — dar care ne arată așa cum sîntem, adică serioși și maturi, dornici să știm astăzi mai multe decît ieri.

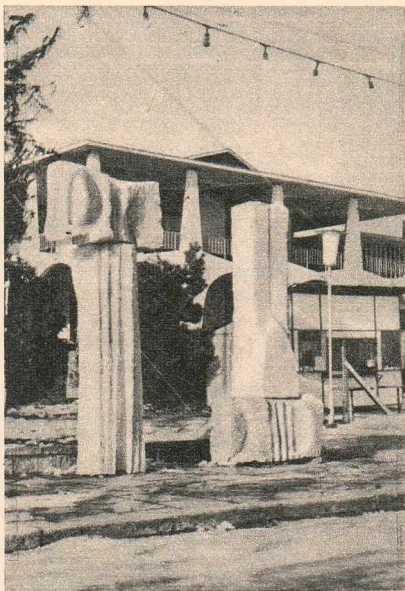
Mihai Stancu
strungar — București

Ar fi în plus orice acord al nostru. Ade-vărurile spuse de dumneavoastră ne par evidente.

Anunțăm pe cititorii noștri că revista «Flacăra», redactorii și colaboratorii ei nu primesc scrisori anonime.

SCULPTURI ÎN DISCUȚIE

Am vrea să știm dacă și alți locuitori ai orașului Mangalia cred același lucru. Eventual ni se pot adresa chiar «locuitorii» care au hotărât existența acestor sculpturi. *Intru în subiect, rugându-vă să faceți public, dacă considerați că este cazul, o așa-zisă operă sculpturală care a fost așezată în centrul falezii orașului Mangalia, stîrnind nedumerirea tuturor localnicilor și vizitatorilor (între ei, mulți străini).*

Este vorba de patru pietre (cele din fotografie) cioplite rudimentar, așezate două câte două și puse una peste alta; privitorii uluiți se întreabă ce ar putea reprezenta.

Cert este că locuitorii acestui oraș sînt tare mîhniiți că o asemenea lucrare a fost așezată în orașul lor, deformînd frumoasa perspectivă a împrejurimii și provocînd zimbete ironice trecătorilor cu simț artistic.

(Aveam de gînd ca, împreună cu un număr mare de iubitori de artă și frumos, să înaintez un protest Comitetului de cultură și educație socialistă Constanța, în urma felului evaziv în care acesta arată valoarea lucrării și calitatea slabă a privitorilor.)

Vă rog să întreprindeți ceva care să atenționeze pe cei în măsură să schimbe destinația acestei lucrări.

Inginer Valeriu Avramescu
Mangalia
bd. 30 Decembrie, bl. 18
sc. A, et. 2, ap. 8

CU VEHEMENȚĂ NI SE SCRIE DIN CARACAL

Ca tînră comunist și inginer, cred sincer în puterea presei noastre comuniste atunci cînd cele semnalate sînt juste. Deși lipsurile mai jos enunțate sînt cu o vechime mai mică sau mai mare, nu m-am hotărît să vă scriu decît atunci cînd am văzut că din aceste neglijențe nu vom putea să întreprinem igiena personală a noastră și ceea ce este mai grav a circa 600-800 copii ai locatrilor din cvartalul nostru de blocuri.

Iată despre ce este vorba:

I.G.O.-Caracal are în zona gării construit un cvartal cu circa 600 apartamente confort I, foarte frumos construite și foarte judicios amplasate. Aceste blocuri sînt deservite de o centrală termică proprietate I.G.O. la care după lege este obligat să asigure întreținerea unei funcționări corecte. Deși avem suficient

de multe probleme cu procurarea combustibilului, acum în plin sezon rece s-a defectat schimbătorul de căldură pentru asigurarea apei calde și în consecință aceasta a fost sistată. Deși despre acest schimbător de căldură împreună cu cazanul său se știa din vară că au unele defecțiuni, conducerea I.G.O. a tratat cu cea mai crasă nepăsare problema și acum sîntem în situația ce v-am anunțat-o mai sus.

Discuții s-au purtat de ni s-a «albit părul în cap», dar absolut nimic nu s-a făcut. Reparațiile asigurate în vară, atunci cînd centrala a fost oprită 45 zile, au fost sub orice critică și făcute numai de dragul de a se raporta că s-au făcut aceste reparații.

Conducerea I.G.O. nu a organizat niciodată în 8 ani de cînd locuiesc în acest cvartal controlul instalațiilor sanitare din blocuri. Pentru a vă da seama și mai bine de ce înseamnă «preocupare» din partea I.G.O.-Caracal pentru întreținerea blocurilor pe care statul, în-tregul nostru popor, le-a construit cu eforturi și despre care sîntem conștienți cu toții, vă comunic că pentru a înlocui sistemul de acoperire la blocurile A1 și A2 la care proiectantul dăduse soluții necorespunzătoare, s-a lucrat timp de peste 3 ani. Și cum să nu fie așa cînd s-a lucrat cu circa 3-4, maxim 5 muncitori efectivi și aceia nu în fiecare zi. Culmea nepăsării o constituie faptul că acel praf care a fost pe blocuri și care a fost aruncat jos stă și acum într-o grămadă lângă blocul A2. Iar cînd bate vîntul nu se poate scoate nimic pe balcon, ferestrele trebuie blindate, iar copiii să fie ținuți numai în casă.

În felul acesta înțelege I.G.O.-Caracal să se achite de obligațiile pe care le are, în felul acesta înțelege să fure pur și simplu copilaria copiilor noștri.

Și pentru că am scris la începutul scrisorii că ceea ce m-a îndemnat totuși să scriu a fost umplerea paharului, vă voi înfățișa și o serie de alte probe ale activității acestei întreprinderi. Transportul în comun a suferit în ultimele săptămîni o metamorfoză cred nemaipomenită: de la gară în centru costul autobuzului a devenit 1 leu față de 0,50 lei, iar din centru la gară costul este de 0,50 lei. Probabil că veți zîmbi și dv., dar acesta este adevărul. Este foarte adevărat că între cele două pete care se numesc centru este o distanță în linie dreaptă de circa 300 metri, dar problema pentru mine este complet de nedezlegat. Comparînd cu Craiova, unde cu suma de 0,50 lei se circulă de la gară la parc (circa 6 kilometri), problema este și mai interesantă.

Să analizez sumar și o altă problemă, de care I.G.O. nu este străin. Din contribuția voluntară în bani calculată anul trecut s-au făcut unele construcții «edilitar-gospodărești» și în Caracal:

1) O porțiune de autostradă de circa 800 metri între gară și Liceul nr. 1, al cărei rost nu pot să-l înțeleg pentru nimic în lume, pentru că este o zonă care nu reclamă o circulație intensă rutieră. Pur și simplu ca să fie ceva făcut și pe care să se cheltuiască suficienți bani.

2) O popicărie care a fost amplasată în parcul orașului, pe un loc unde creșteau pomi și care au fost tăiați, și care a rămas de circa 6 luni pe rosu și fără perspective de a se termina.

3) O groapă pentru un viitor strand olimpic, pentru care s-au depozitat cărămizile de circa 8 luni și care nu s-a mai făcut, deși la circa 300 metri există un lac de acumulare care se poate amenaja cu minim de efort financiar. De fapt, acest lac a fost amenajat, dar cea amenajare foarte frumoasă a fost lăsată pur și simplu în părăsire și nimeni nu se mai interesează despre acest frumos loc de agrement pentru care alții cheltuiesc bani mulți pentru a-l pune la dispoziția oamenilor muncii în alte orașe. Numai dacă se socotește valoarea betonului turnat în «dana» de acostare a bărcilor de pe un alt lac din parc și tot cred că se putea face ceva mai mult decît s-a făcut.

Și cum să nu fie așa dacă în decurs de circa 12 luni a fost schimbată de 3 ori con-

ducerea acestei întreprinderi, care numai gospodărească nu se poate numi.

Oare nu cumva această întreprindere a devenit un loc unde trebuie mutate anumite persoane pentru a sta numai un timp și apoi să treacă în altă parte?

Cred că cele expuse mai sus nu se mai pot comenta și rămîn în așteptare pentru rezolvarea măcar a problemei spălării copiilor din cvartalul de blocuri de la gară în orașul Caracal.

Ing. Corneliu Nedelciuc
bd. Republicii, bloc A2, ap. 12, sc. 3
Caracal — jud. Olt

Au cuvîntul cei despre care e vorba, ca și cei care poartă răspunderea.

DESPRE CONDIȚIA PROVINȚIEI

Nu v-am înțeles decît în parte articolul din «Magazin» referitor la admiterea la facultate. Sînt alături de dumneavoastră și de cei pe care-i apărați. Am fost și eu dintre aceia care veneau din provincie plini de visuri și nemeditat. Am terminat facultatea și mă aflu într-un oraș mare, care adună și cîțiva oameni bine pregătiți și cu suflet mare.

Că în București rămîn cei mai capabili nu incapa indoială, dar se nasc și în provincie dintre aceștia.

Știți că o clasă specială de matematică a avut admitere absolută mai departe fără intervenția «cenusei» a profesorilor bucureșteni? Dar nu lucrul acesta voiam să vi-l spun.

La repartițiile am asistat la scene care numai rememorate îmi reinvie rînilor. Bucureștiul își apăra absolvenții cu ghearele și cu dinții, de vreun intrus de la facultățile din provincie. Cădea chiar criteriul mediei. Apăreau apoi veterani ai studiului cu fișe de student la Iași, Cluj sau Timișoara și care în ultimul an se retrăgeau către București pentru pregătirea diplomei și a repartiției căci posedau cîțiva metri pătrați de Capitală centrală sau periferică. Și ca să fie siguri de succes se mai ajutau și de certificate medicale, care zdrobeau inimile comisiei. Nu știu dacă aceste personaje erau ingineri sau medici. Doresc ca măcar ei să nu fie așa; măcar ei să constătuiască sigur și să vindece omul. Dar erau profesori, cadre didactice.

Și-mi mai amintesc de un coleg talentat, care scrisese după multe opinii o lucrare de diplomă solidă, multe articole, ba chiar prima cronică studențească la «Prințepile» lui Eugen Barbu. Cu o medie care se apropia de 10, aștepta la ușă să fie strigat în ordinea acestora. A obținut un post de limba română la o școală generală din țară și este convins că așa trebuia să fie. Venea de la țară, făcuse modest și trainic o facultate, nu dorea să se laude cu buletinul.

Și nu este singurul caz. Veți mai spune, oare fără nuanțarea de rigoare, că numai în București sînt cei mai capabili profesori?

Dacă apărați provincialii fără posibilitate de a se medita și-i doriți la facultate, apărați-i și după ce au terminat-o. Cînd presa a criticat meditația incompetentă și avară, a dat exemple bucureștene.

În așteptarea tăcerii dumneavoastră care să-mi confirme că mă incuviințați.

Ioan Mihai
Brăila, str. Galați 72, bloc H, ap. 19

De tăcut, n-am de ce să tac. Vă mulțumesc pentru contribuția dumneavoastră onestă și înflăcărată la relansarea unei discuții despre «condiția provinciei». Așteptăm, în continuare, contribuții ale cititorilor noștri, la acest colochiu public, din care sperăm să reiasă idei clare și utile.

forța exemplului

Ceea ce scriu, scriu înainte ca Plenara Partidului din acest început de primăvară, să se fi terminat. Vom reveni, mai pe larg, săptămîna viitoare, asupra semnificațiilor și consecințelor directe ale acestei Plenary. De această dată aș vrea să rețin atenția cititorului cu cîteva idei ce m-au urmărit în prima zi a Plenary. Va să zică, în noiembrie 1972, s-a hotărît ca, peste cîteva luni, să se analizeze de către următoarea Plenară a Comitetului Central felul cum a început acest an, despre care trebuie să spunem că este un an hotărîtor pentru destinul inșuși al României. Alt fapt: la Conferința Națională a Partidului, desfășurată acum mai bine de jumătate de an, s-au luat decizii importante, cu privire la simplificarea vieții economice și sociale, la reducerea verigilor intermediare fără rost, care consumă inutil energii, birocratizînd elanuri. La Plenară din aceste zile hotărîrile au trecut sub zodia faței. Societatea socialistă românească, prin Partidul său Comunist, știe să acționeze la timp, pentru ca toate circuitele sociale să meargă bine, pentru ca nici o urmă de scleroză să nu afecteze drumul inițiativelor, sensul profund înnoitor al politicii noastre de azi. Societatea știe să acționeze. Dar noi trebuie să acționăm, fiecare la locurile noastre de muncă, pentru că numai astfel putem avea garanția că marile hotărîri ale momentului politic devin mari fapte ale prezentului social. Patriotismul începe de la buna gospodărire a locului de muncă și de la servirea fără preget a cauzei concrete, pentru care te-ai născut și pentru care te-ai pregătit. Iată, acum, ca și de alte dăți, partidul nostru, și în primul rînd secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne oferă un tulburător exemplu. De cîți ani de zile plenarele partidului fac numai muncă reală, concretă? De atîția și atîția ani. Nimic nu scapă atenției celor ce și-au asumat destinul țării din cele ce sînt importante și urgente. (Iar dacă ne facem bine meseria, noi, gazetarii comunisti, puși în slujba acestui popor, putem descoperi priorități ale urgenței și ale importanței.) Mă aflu în sala Plenary. De cîteva ori pe an, în această sală, Comitetul Central al Partidului se strînge pentru a lua în discuție și pentru a decide asupra unor chestiuni vitale, asupra unor probleme majore dar care totdeauna sînt concrete. Dealtfel, e falsă ideea că problemele mari sînt abstracte, fără atîngere cu necazurile oamenilor. După opinia mea, tot ce e important e concret — omenesc, adînc și real — omenesc. Partidul nostru ia în discuție prezentul social și decide asupra lui pentru că acest partid promovează, la nivelul întregii țări, democrația socialistă, adică singura cale de descoperire, în realitate, a problemelor arzătoare, concrete, uneori dureroase, totdeauna majore. E bine să subliniem caracterul democratic al plenarelor partidului nostru, pentru că democrația este un spațiu bun conducător de idei, de simțăminte, de adevăr. O largă participare, atît în secții, cît și în plenul întîlnirii, a dovedit încă o dată că rolul conducător al partidului este el însuși un fapt concret, exercitat concret și asupra căruia, prin toate instrumentele sale, partidul acționează spre perfecționare.

Iată, dar, cum forța exemplului acționează nu numai de la persoană la persoană, ci și la scara întregii patrii. Prin concretețea și acuitatea problemelor discutate și rezolvate principial de Plenară, partidul ne oferă tuturor forța unui mobilizator, tulburător, exemplu: muncă reală, efort concret, gîndire înnoitoare.

Adrian PĂUNESCU

cronica politică

istorica și necesara unitate

Miercuri, 28 februarie, de la tribuna Plenarei C.C. al P.C.R. secretarul general al partidului nostru ne-a vorbit nu numai despre o aniversare — împlinirea a 25 de ani de la crearea partidului unic al clasei muncitoare, prin unificarea, la 21 februarie 1948, a partidelor comunist și social-democrat — nu numai despre un mare gest de conștiință muncitorească, ci, mai mult, despre un lucru dintotdeauna esențial pentru poporul nostru, pentru națiunea noastră, pentru noi: *unitatea sa*.

De multe, nenumărate ori, în deloc liniștita lui istorie, poporul acesta al nostru, iubitor de dreptate, de libertate și independență, a reușit să facă față clipelor sale de răscruce, anilor săi grei, într-un singur chip: strângându-se în rînduri de oameni, umăr la umăr. Poate uneori în mod dramatic, dar greutățile ne-au făcut să înțelegem și să trăim unitatea.

La fel a fost și în aprilie 1944, cînd, într-un timp grăitor de scurt, lîngă Partidul Comunist Român și Partidul Social-Democrat s-au alăturat — într-un Front Unic Muncitoresc — toate forțele democratice, patriotice, antifasciste ale întregului popor, pentru a-i salva ființa națională.

La fel — tot sub semnul unității — am împlinit eliberarea țării; am dus marile bătălii politice pentru înfrîngerea împotrivrării claselor exploatare, pentru cucerirea puterii în stat și transformarea, pe cale revoluționară, a societății românești.

La fel — prin constituirea și realizarea unor organizații politice unice ale clasei muncitoare, cu conducere unică și prin elaborarea unei platforme comune — la 21 februarie 1948, am creat partidul unic al clasei muncitoare, căruia i-a revenit sarcina minunată de a conduce bătălia poporului nostru pentru transformarea socialistă a țării.

Au trecut de atunci 25 de ani și nu noi, ci faptele noastre spun că partidul comunist și-a îndeplinit menirea; și mai spun deci că partidul comunist a știut să ne unească în jurul lui și să se întărească.

De o bună bucată de vreme avem serioase motive să trăim clipe de mulțumire. Pentru că, împreună, în unirea aceasta, care a devenit un mediu de viață al traiului românilor, al tuturor cetățenilor României, români, maghiari, germani, de alte naționalități, am reușit să ajungem noi înșine o țară socialistă cu un înalt ritm de dezvoltare și cu un mare prestigiu internațional. Știm azi, mai bine ca oricînd, să ne strîngem rîndurile pentru cauza noastră națională.

Pentru că, așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, «...marile aspirații de libertate și fericire ale poporului se pot realiza numai în condițiile în care clasa muncitoare — clasa cea mai avansată a societății — își strînge rîndurile, acționează unită în lupta revoluționară și în fruntea ei se găsește un partid puternic, înarmat cu concepția științifică a materialismului dialectic și istoric, strîns legat de mase, de popor, exponent fidel al intereselor fundamentale ale celor ce muncesc, ale întregii națiuni».

Miercuri, 28 februarie, de la tribuna Plenarei, secretarul general al partidului nostru ne-a demonstrat, încă o dată, că șansa națiunii române, viitorul României, depinde de unitate. De fermitatea cu care vom face corp comun — noi, un întreg popor — cu partidul comunistilor.

Spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu: «Făurirea partidului revoluționar unic al clasei muncitoare din România a reprezentat, putem spune, și un eveniment important în mișcarea muncitorească internațională. România a fost prima țară în care s-a realizat fuziunea organizatorică și politică a partidelor politice ale clasei muncitoare într-un partid unic, ca rezultat al unui proces istoric obiectiv, al evoluției luptei politice de clasă, al dezvoltării sociale, al trecerii la transformarea revoluționară a societății românești pe calea socialismului. Prin originalitatea căii pe care s-a produs și a formelor pe care le-a îmbrăcat acest proces de unificare, experiența clasei muncitoare din România constituie o contribuție însemnată la îmbogățirea tezaurului teoretic și practic al mișcării comuniste și muncitorești internaționale.

Istoria noastră revoluționară a demonstrat cu puterea faptelor că lichidarea sciziunii și realizarea unității politico-organizatorice a clasei muncitoare, crearea unui partid unic — stat major politic de luptă al celor ce muncesc — este o necesitate obiectivă pentru asigurarea victoriei, atât în revoluția socialistă, cât și în opera de edificare a noii orînduirii».

În lumea contemporană, cuvintele conducătorului partidului nostru sună profund semnificativ.

La scara prezentului planetar, tovarășul Nicolae Ceaușescu a pronunțat un cuvînt plin de greutate, necesar și reconfortant: unitate!

I. IONESCU

cronica instituțiilor

circulația valorilor

Formula care închide în simbolurile sale însăși viața unei societăți se referă la mișcare. Totul într-o lume vie este circulație de valori materiale sau spirituale. De la răspîndirea unei invenții brevetate și întrebuințarea ei în câteva zile, după ce a fost făcută publică, pînă la informația cea mai curentă, la mobilitatea banilor și la circulația oamenilor, același principiu dinamic se realizează permanent. Eludarea lui înseamnă îmbătrînire și moarte. În condițiile actuale, o societate nu trăiește și nu participă la competiția civilizației mondiale decît prin iuțea capacității de adaptare la condițiile schimbătoare ale tehnologiilor moderne, prin mișcarea banilor și a valorilor, cît mai rapidă, în cadrul sistemului său de relații. De ce credeți că prosperă negustorul și capitalistul priceput, în lumea lui, acolo? Fiindcă stă tot timpul la dispoziția clienților. O prăvălie oblonită și o fabrică inertă, incapabile să răspundă unei comenzi avantajoase, nu produc nici un ban, sînt conduse prost. Am văzut undeva o librărie care era deschisă de la ora nouă seara, pînă la miezul nopții. Ei drăcie, ce program o fi și asta, mi-am zis. Discutînd cu responsabilul, mi-a explicat că studenții din cartierul respectiv intră mai mult la acele ore să răsfoiască și să cumpere cărți, ceea ce a dus la o creștere a vînzării cu 20%. Omul s-a adaptat și a cîștigat. Planul lui era să facă bani și să prospere. Pentru asta se conforma pieței, cum face orice negustor priceput. Activitatea lui era reglată de vînzare, iar în prăvălia lui banii veneau cu repeziune, mai mult decît la alții. Reglementările mari nu trebuie să excludă niciodată posibilitatea unor hotărîri dictate de raportul direct cu consumatorii. Tinerii din librăria omului citat mai sus preferau să stea o oră între cărțile lui și să mai cumpere una, decît să se ducă la multe baruri din jur. La noi, ne plîngem că tineretul frecventează cafelele și baruri; ar trebui să vedem însă de ce. Ce se mai află deschis în București, după ora nouă seara, decît localurile? Cinematografe arhipline, unde nu găsești un bilet cu o săptămînă înainte, și teatre fără premiere timp de luni de zile? Dacă există afluență de public la filme, foarte bine! De ce să nu înființăm imediat o sală alături? Nu rentează? Statul nostru socialist are nevoie de bani, să nu ne înșelăm, are o viață economică a lui, condusă de legi asemănătoare. Mai bine să desființăm un bar de alături și să proiectăm în spațioasa lui sală tocmai filmul de succes. Unde mai pui că este și educativ. Cînd nu mai rentează, trebuie regîndită utilizarea spațiului respectiv. În fond astea sînt bagateluri, dar modelul funcționează pînă la scara macrosistemelor industriale. Este nevoie să găsim stimulentele materiale și morale pentru încurajarea mobilității și a înviorării pieței, ca și un cadru legal socialist adecvat. Beneficiarul nu ar fi decît statul și societatea, în ultimă instanță, noi înșine.

Se vorbește mult de stimulente și sînt de acord în legătură cu absoluta lor necesitate. Există însă o anumită neînțelegere față de cele morale, ca și cum toată bogăția lumii s-ar fi făcut numai din rapacitatea și setea de cîștig sădită, în mod natural, în ființa noastră cea mai ascunsă. Nu este adevărat! Din evul mediu pînă astăzi au fost elogiate marile energii conștințite prin reușita economică. Și ce altceva înseamnă portretul lui Arnolfini și al soției sale, făcut de Jan van Eyck, sau celebrul tablou al lui Dürer, reprezentîndu-l pe Jacob Fugger, bancherul din Augsburg, cel cu cap de «conchistador al comerțului», cum îi spune un istoric al băncilor? Fugger este negustorul care, împreună cu Velsler și cu Hochstetter, și-a trimis vasele pînă în India, la începutul secolului al XVI-lea, forțînd piețele Europei cu mărfuri în valoare de 175 000 de ducați, se zice. Principalele activități ale casei sale constau în minerit și operațiuni bancare, iar rezultatul lor a fost între altele...o lucrare a lui Dürer. Să nu neglijăm faptul că semnul reușitei personale nu a fost și nu este doar performanța economică, ci prestigiul social. Rothschild-ii și Rockefeller-ii s-au străduit tot timpul să gireze cu autoritatea lor organizații de promovare a artelor și științelor.

Talentele economice trebuie încurajate, oferînd posibilitatea realizării lor majore. Nu vîd de ce un director general de centrală industrială, organizator de producție și concurent pe piața mondială a unor companii și firme reputeate, un om ce contribuie la întărirea și prosperitatea țării, la bunăstarea întregului popor, fiindcă nu se străduie pentru lărgirea resurselor de capital ale familiei, ci ale statului socialist, un fiu al clasei muncitoare el însuși, de ce nu și-ar găsi locul în operele noastre și de ce nu l-am putea convinge să sprijine inițiative culturale? Iată alt exemplu de circulație a valorilor! Știți dumeavoastră care sînt posibilitățile de patronaj în probleme de educație și cultură ale unei întreprinderi ca Uzina de autocamioane? Credeți că inginerul Trică este un om lipsit de complexitate pentru monografistul cel mai exigent? Sau inginerul Badea, directorul Rulmentului?

Revenind la dinamismul producției, scoaterea din circuitul normal a unor valori înseamnă nici mai mult, nici mai puțin decît asasinat economic. Văd uneori la televizor sau citesc în ziare despre vagoane rătăcite, păstrate luni de zile pe linii secundare, despre autocamioane pierdute, cantități uriașe de materiale. La un Reflector, în urmă cu cîțiva ani, s-a proiectat cazul incredibil al unui depozit plin de utilaje nefolosite, în valoare de peste zece milioane. Altă dată au apărut instalații proiectate greșit, cu banii aruncați. Dacă se întîmpla cu un capitalist, ar fi dat faliment! Cine își închipuie însă că areva statului socialist, banii adunați din munca poporului sînt fără sfîrșit? Ar fi o mare greșală să gîndim așa. Orice leu scos din sistemul economic sau risipit înseamnă o mică hemoragie, o scădere de forță a nației și o cantitate de unt furată de pe masa copiilor noștri. Responsabilitatea trebuie să fie de o strictete foarte mare, comparabilă cu interesele puse în joc. Societatea socialistă înseamnă o formă normală de viață economică, în care se dă seama, față de interesele tale și ale celorlalți, de fiecare leu cheltuit. Cine nu e în stare de o gestiune riguroasă și de răspundere completă, să nu se amestece, să-și caute o altă meserie. Afacerile sînt afaceri, ele necesită o formă specială de energie umană și vocație la fel de mare ca și artele, cariera militară sau cea politică, impun o anumită austeritate a persoanei și un triumf al trăsăturii aceleia numite de latini *ingenio*, cu sferă foarte largă. Mă gîndesc la faptul că în competența comisiilor de control muncitoresc ar trebui să stea și analiza posibilităților de rulaj al valorilor. Un conducător de unitate economică este dator să folosească toate resursele sale. O invenție neglijată sau mulțimea de materiale risipite, blocarea capitalului sau scăderea vitezei lui de reproducere sînt semne că și-a atins de mult plafonul incompetenței.

Aurel Dragoș MUNTEANU

arhiva socială

factori poluanți

Doctorul Alexandru Incze — medic la Spitalul «Steagul roșu din Brașov» — a inventat un aparat de ozonare a aerului, oricît de viciat, utilizabil la domiciliu. Respiri vîzduhul de pe Negoiiul, sînd la masa de lucru, cu fereastra închisă. Apeși un buton și te trezești pe cununa munților. Ce minune, ce dar!...

Un act de mare generozitate, trebuie s-o spunem, mai ales pentru centrele cu aglomerări industriale, unde concentrarea factorilor poluanți devine extrem de nocivă. Iată deci un remediu, un remediu care se propune intimității umane: ai acasă ozonul care îți trebuie, nu-ți mai pasă de lume, poți s-o ignori măcar pînă deschizi ușa, poți s-o uiți...

...Mai greu e însă cu uitarea. O gazetă franțuzească ne avertizează că șocurile de tot ordinul, la care ne supune ambianța modernă, acționează nefast asupra memoriei, provocînd stări suspecte și stupide de amnezie. Gospodina se întoarce de la piață cu sacosa goală — a uitat ce vroia să cumpere, vînzătorul uită să-și dea rest, șeful uită să-ți răspundă la bună ziua, primarul uită să-și țină promisiunile din prezîna alegeților.

În sfîrșit, tot datorită poluării apare — ca factor divergent la cel de mai sus — nervozitatea. Datorită aglomerării și dificultății de a te mișca în aglomerații, cum și datorită factorilor dinamici, apare brusc nerăbdarea, iritarea, scînteile de obrăznicie sau violență. Paciența, toleranța, civilitatea pier ca din senin. La o coadă, disciplinată altminteri, e de ajuns ca un ins afectat de iritare să sară peste rînd și vîlvătaia e gata.

Unii pretind că uitarea cum și iritarea sînt mai vechi decît poluarea chimică, fizică, sonoră. Că remediile unor asemenea stări cad mai puțin sub incidența savanților pre-ocupați de protejarea mediului, cît a factorilor răspunzători de mediul social ca atare. Sociologii ar trebui să studieze mai atent aceste mecanisme, propunînd soluțiile de rigoare.

Desigur, printre acestea intră și soluțiile menite a diminua poluarea propriu-zisă. Cu cît mai repede se găsesc, cu atît mai bine. Iar pînă una alta aparatul de ionizare a aerului, propus de medicul din Brașov, nu-i de lepădat. Ar trebui produs în serie mare. Meriță toată recunoștința această gură de aer pur.

Paul ANGHEL

lumea în care trăim

civilizația și satul

Omul ca număr a fost totdeauna un subiect discutat. Platon în «*Republica*» visa un stat-cetate ideal cu o populație echilibrată, care să nu fie nici prea numeroasă — ca să nu tulbure prin frământările ei ordinea socială — nici prea puțină numeric — ca să nu fie lipsită de putere. Numărul demografic a interesat și pe strămoșii noștri romani, dar lumea lor era mai complexă. În fața lor se aflau în același timp două constante: una de ordin politic și alta de ordin administrativ. Prima era cucerirea planetei pînă la limitele acelei granițe a necunoscutului care le teroriza imaginația, exprimată atît de sugestiv prin «*hinc sunt leones*», iar a doua nu era decît invadarea Romei de către țărani sau cum am spune azi: exodul de la sat spre oraș. Dacă prima era o aspirație imperialistă, care impunea ca numărul populației să fie cît mai mare ca să susțină puterea militară, a doua constituia o primejdie: distrugerea agriculturii prin părăsirea așezărilor rurale. Senatul a reacționat încurajînd căsătoriile, dezavîind celibatul și luînd măsuri împotriva exodului rural.

Totdeauna, conștient sau inconștient, raportul dintre factorul populație și cel economic și politic a guvernat doctrinele societății. Cînd factorul număr a fost decodificat, politica economică s-a aflat în fața altuia, mai complex, mai puțin controlabil statistic, mai «misterios»: factorul calitate. Dacă lumea, cum se exprima economistul Jean Bodin, nu trebuie să se teamă niciodată de prea mulți oameni, deoarece nu există nici putere și nici bogăție mai mare decît oamenii («*Republica*», 1576), alt economist, Victor Mirabeau, avertizează despre eventualul pericol pentru stat în cazul scăderii populației, aflînd cauza acestei diminuări, în principal, în declinul agriculturii: «*Cel dintîi bine este să avem oameni, iar în al doilea rînd să avem pămînt*».

Sigur, lumea în care trăim e cu totul alta și aceste teorii suportă consecința desuetudinii. Totuși, clasicii au intuit, într-un fel sau altul, principalii indicatori ai statisticii demografice.

În competiția economică în care contemporaneitatea este angajată au intrat în joc alți factori, calitativ noi, implacabili și decisivi ca: expansiunea tehnologică, producția industrială și ritmurile ei, decalajul dintre creșterea demografică și cea a produsului pe cap de locuitor, decalajul dintre tehnică și nivelul de trai al unor categorii ale populației etc. Una dintre cele mai importante ni se pare însă aceea pe care am putea s-o numim «*competiția pentru oraș*».

Se înțelege că radicala schimbare a economiei românești, în care agricultura deține încă o pondere excesivă în totalul populației ocupate (47 la sută, față de 10-15 la sută în țările avansate), va duce la remodelarea proporțiilor. Dar esențial în aplicarea acestor idei, pe cît de adevărate, pe atît de juste, este să ne ferim de fetișizarea lor. Una dintre numeroasele întrebări pe care le ridică exodul natural, necesar și

istoric, este și aceasta: cine pleacă și cine rămîne în sat? Sociologii ne spun că deseori părăsesc satul personalitățile individuale cele mai active dar, am adăuga, nu neapărat cele mai dotate. La exod participă nu numai generația cea mai tînără, care printr-o instrucție prelungită are șanse de a se integra mai rapid în sistemele industriale, dar și mari grupuri cu o bună calificare agricolă, care în fața «*sistemului industrial*» reprezintă doar simple brațe de muncă, necalificate, pe cînd tehnologiile moderne solicită imperativ specialiști.

Reducerea absolută a țărănimii în societățile industriale sau în curs de industrializare impune cu tot dinadinsul un exod masiv spre oraș? Problema este, într-adevăr, spinoasă. În jocul aprecierilor și soluțiilor intră factori decisivi ca: mecanizarea, urbanizarea rurală, socializarea agriculturii. Dar trebuie să afirmăm cu toată îndrăzneala că lumea rurală nu se cuvine să fie tratată ca o rudă săracă, în această exuberanță tehnologică. Ea trebuie să devină «*competitivă*» în cadrul ramurilor economice în plină afirmare, să își dobîndească valoarea reprezentativă, să nu se «*feminizeze*» ca în atîtea gospodării unde în ponderea muncilor agricole femeile — și bătrînii — dețin un procent prea mare.

«*Continuînd politica de dezvoltare în ritm susținut a industriei, vom acorda, în același timp, o mai mare atenție progresului agriculturii, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în «Cuvîntarea la consfătuirea pe țară a lucrătorilor din întreprinderile agrico-*

le de stat» din februarie 1971. Noi pornim de la faptul că, în condițiile României socialiste, agricultura reprezintă, alături de industrie, o ramură de bază a economiei noastre, că numai dezvoltarea armonioasă — atît a industriei, cît și a agriculturii — poate asigura progresul întregii noastre societăți socialiste, ridicarea bunăstării poporului nostru».

Modernizarea agriculturii este, fără îndoială, în primul rînd un proces tehnologic și științific în care este interesată întreaga națiune, dar în același timp și un proces social în care sînt implicate colectivități. Eliberarea excedentului de populație nu trebuie să se facă în dauna «*calității*» pe care o reprezintă tezaurul uman rural.

«*De aceea, una din preocupările principale care trebuie să stea în fața comitetelor județene, consiliilor populare județene, comitetelor de partid comunale și, mai cu seamă, în fața consiliilor populare, este luarea măsurilor de pregătire a cadrelor necesare pentru minuirea mașinilor și instalațiilor, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în «Cuvîntarea la prima Conferință pe țară a secretarilor comitetelor de partid și a președinților Consiliilor populare comunale» din decembrie 1971. În fond, în următorii 5-6-7 ani, muncile agricole vor fi executate cu mijloace mecanice. Deci cooperatorul de miine va fi un mecanizator și trebuie să-l pregătim pentru aceasta în mod serios! În această privință trebuie să luăm măsuri pentru a pregăti și femeile în vederea conducerii mijloacelor mecanice și a instalațiilor».*

Satul românesc înmagazinează harnici și talentați creatori de recolte, care abia acum pot dobîndi măsura capacității lor și, implicit, o mare valoare economică în funcție de zona de producție. Confortul urban și viața civilizată cucereste treptat și satul românesc. Și totuși momentul strategic ridică această simplă întrebare: cine pleacă și cine rămîne în satul nostru românesc?

Cornel BOZBICI

drumuri prin memorie

erice și venus

Marea de culoarea unui vin somnoros; pereți stîncoși de sute de metri înălțime, albi la bază ca burta peștilor, apoi cenușii, apoi ruginiți, continuați cu ziduri de burg medieval; un orașel pe acoperișul stîncilor, cu 13 000 de locuitori, amenințat să se depopuleze; pini mohorîți, vîntul zbîrlînd iedera în care dispar pisici speriate de un șofer agresiv, străzi aproape goale, toamna și iarna, și iarăși vîntul, și iarăși măslini blînzi prin curțile caselor retrase într-o liniște de munte; un castel cu ecuson aragonez, *castello Venere*; un templu antic închinat celei mai frumoase zeițe, Venus; de fapt numai amintirea templului pentru că din el s-au conservat exact două trepte, cele care marcau intrarea, și o fîntînă sacră; un gardian pe jumătate orb păzînd (ce altceva dacă nu cele două trepte?) și nimeni nu-l tulbură pe bătrîn decît vara cînd sînt vizitatori; cam acesta e Erice, vechiul Eryx. Un tîrg sicilian de pescari și, în subsidiar, viticultori, cu fortificații atribuite ciclopilor și lui Dedal și cu ruine vegheate de paznici orbi. Orașelul încearcă să tragă foloase turistice din situația sa de balcon deasupra mării. Pe vreme frumoasă, de aici se distinge țărîmul Tunisiei. Certitudinea tradițională continuă să fie însă tonul, pește migrator, a cărui carne e foarte apreciată, prins primăvara și mai ales în ultimele zile ale lunii mai cînd părăsește adîncurile, mînat de nevoia de dragoste, și apare în cete în apropierea coastei pentru a-și depune icrele în nisipul acoperit de apă mai caldă. Pîlcurile de toni sînt încolțite atunci din toate părțile. În final intră în acțiune harpooanele, în timp ce pescarii cîntă, spun rugăciuni după un ritual barbar; ceremonie singeroasă și extatică, *mattanza*, tăierea tonului, are ceva straniu de vîntătoare de vrăjitoare. O biserică, *chiesa Madre*, a fost ridicată în secolul al XV-lea cu marmura de la templul lui Venus dar nu e deloc sigur că pescarii nu invocă și azi o ficțiune protectoare a mărilor cerîndu-i auspicii favorabile pentru pescuit. Căci Venus a fost adorată la Eryx de o manieră mai puțin obișnuită. Păstrîndu-și prerogativele de zeiță a dragostei, căreia dintre arbori i se consacra mirtul, dintre păsări lebăda și porumbelul iar dintre fructe mărul și rodia, suverană galantă a grațiilor frumuseții, făcînd victime și printre colegii săi divini, ea avea, aici, în primul rînd, atribuția să determine relații prielnice între mare și om. Și cum marea a constituit teatrul luptelor de apărare a cetății, sursă de hrană și confident sentimental, spuma valurilor nu s-a uscat niciodată după naștere pe trupul zeiței.

Vara, *viale Pinete* și *viale dei Cappuccini*, principalele străzi, se animă. Pe aleile din *Giardino del Balio*, parcul situat pe acropolea cetății antice, perechi de îndrăgostiți trec sub semnul divinității păgîne a Eryxului. Religia lor înseamnă să fie doi și să-și închipuie că ora prin care trec va fi eternă ca marea... convingi că aici și nu în altă parte, cum crede Peyrefitte, i-ar fi convenit cel mai mult gîndului lui Horațiu de a trăi «uitat și uitînd», *oblitus... obliviscendus...*

Tot vara are loc un carnaval în cadrul căruia se alege o «miss Venus». Sicilienii nu scapă nici un prilej pentru a organiza o procesiune-spectacol. Și dacă nu-l au, sînt gata să-l inventeze. La ferestre apar covoare și lampioane, în stradă se dezlîntuie focuri de artificii, se agită torțe, cortegiul devine neverosimil; căruțe pictate și garnisite cu flori abia se mai văd din multime, răsună tobe, cimpoaie, bucuria se naște natural din simpla participare la această petrecere euforizantă, face parte din temperamentul insular pregătit oricînd de elanuri gratuite și de iluzionări taumaturgice. Dimineața, străzile sînt din nou goale, presărate cu confetti strivite. Imaginația, zicea un francez, se dezbătă în Sicilia cu aceeași promptitudine cu care s-a îmbătat. S-a deprins să se consoleze repede, ferindu-se de ratare. Poate. Deși termenul e cam nepotrivit pentru spiritul sicilian. În plus, în ideea de ratare există în principiu un echivoc. Ratarea înseamnă idealuri rămase inaccesibile, euate. Everesturi diverse pe care le-am gîndit fără să avem nici curajul, nici nebulia lui Hillary de a le urca. Pe de altă parte, ambițiile de săpun ce-și iau în serios pretențiile păstrează, dacă sînt nepedepsite, iluzia că ar fi putut comite gesturi mari. Baloanele nu se sparg singure la sol, dar se sparg dacă iau o altitudine nepotrivită pentru ele. Atunci se consumă o alt fel de ratare, utilă celorlalți oameni, deoarece demitezează impostura și o sancționează. În cazul procesiunilor siciliene, temperamentul meridional nu aspiră însă decît la plăcerea de a fi el însuși. Iar Erice, la surisul lui Venus.

Octavian PALER

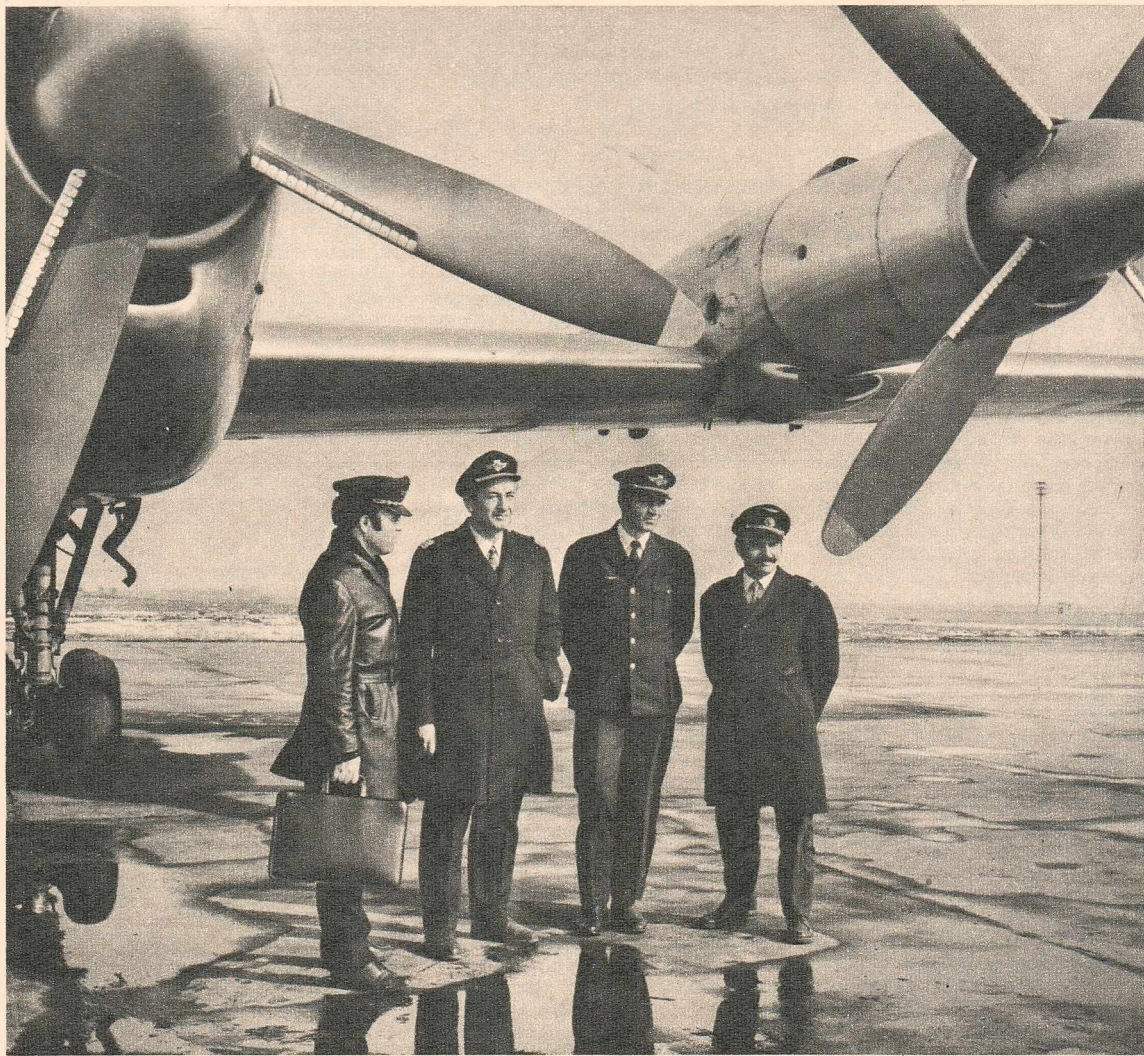
AM FOST ÎNTR-UN AVION CU OAMENI, ÎN AVIONUL LOVIT DE UN TRĂSNET DEASUPRA ORAȘULUI AMSTERDAM

Un reportaj de
Dinu SĂRARU

În urmă cu o săptămână — la ora la care de obicei dumneavoastră vă cumpărați această revistă — traversam vertiginos hexagonul francez, instalat destul de comod într-un rapid Paris — St. Etienne — Bruxelles, convins fiind că peste 12 ore mă voi afla la București, grație biletului Air-France și O.K.-ului pe care îl aveam pentru cursa RO-206. Nimic din felul cum începuse acea dimineață pentru mine la Paris, nici măcar norii vineții, sfîșiți atît de bizar deasupra Senei și a podurilor ei spălate de ploile primăverii pretimpurii, — și care aveau în zvircolirea lor ceva din șerpuirea zațului rău prevestitor al unei cești de cafea —, nimic nu m-ar fi putut face să bănuiesc aventura ce mi se pregătea.

Părăsisem de două zile soarele de miere care făcea concurență, pe Coasta de Azur, mimozelor explodate în jerbe portocalii pe cornișa superioară a Nisei sufocate sub lampioanele carnavalului și trăiam încă reveria albastrului mediteranean cînd, la ieșirea dintr-un tunel, în apropierea capitalei belgiene, privirile mi-au fost brusc violentate de imacularea hibernală a unui peisaj răsărit parcă din basmele scandinave. Bruxellesul rămăsese încă prizonierul iernii și aceasta dansa răutăcioasă în celebra Grand Place — unic și tulburător decor de teatru, produs de fantezia dezlănțuită a barocului.

La 17,30 megafoanele instalate sub bolțile de sticlă ale aeroportului din Bruxelles invitau pasagerii aeronavei RO-206, cu destinația București, la poarta 36. Eroii aventurii, care încă nu începuse, făceau peste câteva minute cunoștință, fără să se recomande, stabilind printr-o tacită înțelegere sentimentul de comuniune pe care numai o navă îl poate determina cu atîta intensitate. Dar invitației crainicei aeroportului, repetată insistent în câteva limbi, nu i-a urmat decît... o lungă și misterioasă așteptare, căci acel RO-206 nu venea de la Londra, pentru că nici nu plecase la Londra, cum aveam să aflăm mai tîrziu, și după 3 ore de așteptare încordată, cineva, care părea să fie reprezentantul TAROM-ului, ne-a invitat la un IL-18 cu destinația imediată nu București, ci Amsterdam, de unde, după altă oră de așteptare, aveam să decolăm, în sfîrșit, spre București, împreună cu un grup fericit de olandezi (predestinați, probabil, a fi zburători). Nutream speranța că nu mai rămăseseră decît 3 ore și 10 minute pînă la București, zîmbind amuzat năstrușnicei întîmplări care se jucase în acea zi cu mine, îndepărtîndu-mă din ce în ce mai mult, spre Vest, de ținta călătoriei mele. Jos, Amsterdamul strălucea mirific sub amenințarea unei ninsori furioase, iar deasupra noastră nori negri și răi păreau să coboare spre noi cu o viteză mult mai mare decît viteza navei țintind să-i străpungă, ca o săgeată, pentru a pluti apoi, liniștită, la 7 000 de metri, sub stele. Moleșeala plăcută a siguranței pusese stăpînire pe noi și intervenția într-o românească aproximativă dar ambițioasă a unui tînar

De la stînga la dreapta: Petrariu Vasile — copilot, Chirulescu Daniel — pilot comandant, Mogoș George — mecanic navigator și Marinescu Constantin — navigator.

cu o întărire de băcan în week-end, nu făcuse decît să ne restabilească umorul, reflex al distanțării de teamă.

— Eu vreau București, să mîncăm un tonă de mămăligă, cu doi tona de sarmale. Da? — ne cerea el consimțămîntul fericit. Asta-seara eu vreau mîncînc doi tone. 21, ora Bucureștiului.

Amsterdamul fusese înghițit de nori, ca și noi dealtfel, luminile în navă reduse, dar anunțul privind legarea centurilor de siguranță continua să rămînă aprins. Zgomotul rotund și egal al motoarelor, vibrația navei care încă nu atinsese plafonul maxim. Și explozia.

Ca un trăsnet, zguduind din toate incheiturile uriașă navă, aruncîndu-ne din scau-

Totul e bine cînd se sfîrșește cu bine ne spunea însoțitoarea de bord Maria Constantin.

ne spre tavan și inundînd salonul cu o lumină, de o clipă, orbitoare. Apoi liniștea aceea pe care nimeni nu o poate descrie, cînd simți că sub tine sînt 6 000 de metri de neant, cînd știi că întîre cer și pămînt nu ești decît tu, cînd știi că peste... cînd știi să numeri o secundă, cînd poți să stabilești durata unei secunde de așteptare. Și zgomotul rotund și calm al motoarelor, și scaunul care continuă să se aplece sub tine și hublourile prin care acum, uimitor, se văd stelele și prima încercare de a întoarce capul unul spre celălalt. În sfîrșit, liniștea dictată, voită, a aceluia ofițer tînar, tată a doi copii, al cărui serviciu este de a ne apăra nouă, pasagerilor, securitatea de zbor: — Bănuiesc că ne-a trăsnet. Se întîmplă, atunci cînd trecem prin norii prea compacți, cînd plouă sau ninge.

Doar ochii ficși, sticloși, în care cineva ar fi putut privi ca într-o oglindă neliniștea...

Și fata aceea înaltă, frumoasă ca o actriță de film, cu ochii negri, mari și rotunzi, intrînd în salon cu un zîmbet stîns și făcînd efortul să nu-i tremure mina într-un gest tandru, de invitație: Doriți să mîncăți?!

Iată în această pagină fotografiile echipajului care, în noaptea de 25 februarie 1973 a făcut să aterizeze la Otopeni, cu calm, după 4 ore de zbor, o navă cu 70 de pasageri, trăsînită la numai cîteva minute de a decolarea de pe uriașul aerodrom al Amsterdamului. Nu vă descriu acum defecțiunile produse de trăsnet sistemului de radiolocație, nu vă descriu nici spărtura din botul aeronavei, nu vreau să fac altceva decît să vă rog să priviți fotografiile acestor oameni tineri. Pentru ca apoi să vă rog să vă imaginați stăpînirea de sine din cabina

piloților, consumul nervos din această cabină cu sute de manometre indicînd blocajul radiolocației și să vă rog să vă gîndiți că fiecare din acești tineri aviatori avea, în acele clipe interminabile, alături de grija noastră, a celor 70 de călători, grija propriei sale familii, și să vă gîndiți cît cîntărea această grija, apăsînd să rupă arcul de oțel al stăpînirii de sine. Vreau să vă rog să vă gîndiți la aceste fete care, atunci cînd trecu de la un fotoliu la altul, zîmbind și turnînd în paharele de celuloid alb muscat cu gust fermecat de soc, se gindeau, evident, la cît de departe erau, din acea clipă a trăsnetului, de familia lor, de casa lor, de soțul lor, de logodnicul lor, de părinții lor. Cît de departe începeau să fie de acea oră 14,00 a zilei de sîmbătă, 24 februarie, cînd pline de grație se îndreptau spre nava ce urma să le ducă la Amsterdam.

Și să vă imaginați că aceste fete care se îmbarcă dimineața la 9,00 pentru Roma își dau întîlnire la Cinema Patria, la 5 după-amiază, pentru că și-au reținut bilet la film, deși de această oră 5, de după-amiază, le desparte în fiecare zi riscul altitudinii de 12 000 de metri și al vitezei de 1 000 kilometri pe oră. Să vă imaginați că aceste fete, a căror activitate pare atît de nespectaculoasă față de cea a piloților — pe care nu voi înceta dealtfel niciodată să-i admir — trăiesc cu o dublă intensitate emoția noastră, a celor care călătorim. Pentru că ele nu mai călătoresc de mult... Ele sînt la serviciu și serviciul lor este și de a ne inspira nouă calmul și liniștea, atunci cînd nici ele nu știu dacă destinația noastră nu este...

Fotografii de
Radu CONSTANTINESCU

În curînd, în «Flacăra», rubrica «Opinia unui alegător»
de Dinu Săraru.

Hotelul «Lido», în tăcerea oglinzilor și a covoarelor grele. Dimineată, dincolo de cortinele ferestrelor se topește zăpada, lipăie pe trotuare pași desculți de țigăncușe cu ghiociei. Per Olof Ekström, 46 de ani, suedez, glacial, gripat, îmbrăcat în gri, ca în suprainpresiune pe ultimele zăpezi care ne evocă Nordul, înghițind nori de fum de țigară (ca să alunge gripa, îmi spune), dar cu neașteptate accente calde, hohote meridionale de ris, franchețe latină. Primăvara bucureșteană l-a îmbolnăvit de gripă și de franchețe.

— Stimate Per Olof Ekström, sînteți un om — cum se spune la noi — colindat. Știu că ați călătorit foarte mult, ca să nu mai vorbesc de cărțile dumneavoastră: «N-a dansat decît o vară» a circulat, mi se pare, prin vreo 30 de țări.

— 35.
— Iar filmul cu același titlu — în peste 100.
— 120. Da, astea sînt cifrele.
— Ei bine, iată-vă, după aceste lungi și fascinante voiajuri, la București. Ce v-a adus pe meridianul nostru?

— Scriu aici, la dumneavoastră, o carte, al 23-lea roman al meu.

— V-am întrebat: ce v-a adus la noi?

— V-am răspuns: cartea mea. Acțiunea ei se petrece într-un castel din Carpați. (Norul de fum care alungă miasmele, clipa frigidă de ezitare, topirea gheții.) Este vorba de un director de muzeu, care, gelos pentru interesul vizitatorilor față de obiectele lui, se zidește, se fortifică între zidurile castelului-muzeu din Carpați.

— Dați-mi voie: care castel?...
— A. e o combinație între cetatea Branului (din care am luat exterioarele, ambianța, priveliștea) și Peleșul, care mi-a oferit sugestii pentru interioare.

— Combinație cu totul insolită, care-i va face pe arhitecți și pe istorici să turbeze: cetatea Branului are vreo șase sute de ani, Peleșul nici o sută... Dar, în sfîrșit, un scriitor nu se împiedică în astfel de amănunte. Spuneți-mi, vă rog: dacă v-am înțeles bine, scrieți această carte aici, la noi, ca să fiți mai aproape de sursa de inspirație?

— Exact. Și fiindcă Bucureștii, un anume aer al locului, mă inspiră.

— Ați avut răgazul să aruncați — peste zidurile Peleșului și ale Branului — o privire spre România de azi?

— Cunosc țara dumneavoastră — îmi place să cred — mai bine decît mulți compatrioți ai mei. Prima oară am venit în România în 1970; am văzut multe, dar n-am prea înțeles mare lucru. Eram — cum se cheamă asta? — un «musațir de protocol», alintat, răsfațat, cu mașină la scară, dar cu o perspectivă asupra dumneavoastră limitată la fereastra hotelurilor de clasa I. Am revenit în 1972, ca simplu turist, și am stat în România... cît credeți?

— Trei săptămîni.

— Nouă luni. Am locuit la o familie românească, într-un bloc nou, pe Șoseaua Giurgiului; am stat în picioare în trenuri, și în autobuze, și în tramvaie; m-am certat cu proprietarul (prilej ca să învăț că limba română, atît de bogată în expresii de politețe, e la fel de bogată — cum să vă spun? — și în excelele ei de verdeață). A fost pasionant! Fructul acestei experiențe a fost o carte, pe care am scris-o în colaborare cu colega și prietena mea, scriitoarea și ziarista suedeză Anna Lorentz. Cartea se cheamă «Drumuri spre Voroneț». E un roman «non fiction», cu personaje inventate, dar cu priveliști, date și întîmplări reale. Va apărea la editura «L.T. Förlag» din Stockholm.

— Doamnă Ekström, credeți că experiența dumneavoastră românească vă poate îngădui să vă angajați într-o discuție despre România?

— Să încercăm. Ce doriți să aflați?

— Nu politețuri și nu impresii de circumstanță. Presa noastră publică destule. V-aș ruga să răspundeți foarte exact: ce vă place în România? (Și, eventual: ce nu vă place?) Pentru lectorii noștri, sau, în sfîrșit, pentru interlocutorul dumneavoastră, a cărui piele e sensibilizată pînă la iritare de îndelunga atingere cu declarații catifelate și dulci, de genul: «Aveți o țară minunată și un popor minunat», un plus de precizie în aproximarea realităților noastre ar fi mai mult decît bine-venit.

— Întrebările dumneavoastră sună cam

PER OLOF EKSTRÖM,
autorul romanului
„N-a dansat decît o vară“:

«CE-MI PLACE ȘI CE NU-MI PLACE LA BUCUREȘTI»

somativ, nu știu dacă am să vă pot răspunde — cum vreți dumneavoastră — «exact». În ciuda temperamentului dumneavoastră deschis, meridional, România se dezvăluie celui ce o interoghează cu discreție, după mai multe insistențe. Poate că pentru omul de pe meridiane latine factorul tradiție prelungeste, oricum, niste rezonanțe, vreau să spun că «Romania» deșteaptă măcar o rezonanță melodică, atît de familiară încît e anexată lesne, dacă nu unei geografii apropiate, cel puțin unei comuniuni de spirit: și prin asta, simpatia față de dumneavoastră e asigurată.

— Tocmai. Și tocmai de aceea ne interesează punctul de vedere al unui ne-latin. Sînteți sigur că n-aveți nici un procent de sînge latin în vinele dumneavoastră?

— Absolut sigur. Sînt neam de țărani (și eu sînt țaran, am fost fermier), neam de neamul meu n-a avut de-a face decît cu Suedia și cu suedezi.

— Atunci, cu atît mai mult!

— Spuneam că România se dezvăluie, celui ce-o cercetează treptat, cu discreție. Poate de vină e verdeața care vă scaldă, faptul că sînteți o țară-grădina, nu știu; dar acest mare parc al lumii, care e România, își păstrează intacte niște mistere și niște naturaleți pe care nu le mai găsești în alte părți. Citesc în ziare (domnul Ekström se strîmbă cînd spune «ziare» dar ia de pe masă «Informația Bucureștilui» din 16 februarie) că veți construi un metro, mari artere de circu-

lație, edificii cu peste 20 de etaje. Nimeni nu scapă de asta; important e însă ca misterul și «l'état naturel» să nu se spulbere. Da, cel puțin deocamdată, trebuie multă insistență ca să vă putem descifra... Mie, ca om al unei alte civilizații decît cea latină, mi-au trebuit nouă luni ca să descopăr, de pildă, niște tulburătoare similitudini între arta populară românească și arta poporului din țara mea. Dar cum și de unde provin aceste similitudini încă n-am izbutit să realizez.

— Adică?

— Adică multe motive de pe țesături, de pe broderii, de pe obiectele artisanale din lemn sînt, la popoarele noastre, aproape identice. La fel, modelele scoarțelor românești sînt specifice și Suediei. În ce direcție s-a difuzat influența, și cum? Mi-am propus de mai multă vreme să discut aceste lucruri cu domnul Petre Diaconu, eminentul dumneavoastră arheolog, care are, cred, un punct de vedere ca unul care a studiat influența vikingilor la Marea Neagră și pe pămîntul românesc.

— Ce altceva v-a plăcut — sau v-a tulburat — la noi?

— Mi-a plăcut și m-a tulburat ploaia de primăvară de ieri, din București. Mi-a plăcut albastrul de Voroneț. (Eroii cărții mele «Drumuri spre Voroneț», doi tineri suedezi, un băiat și o fată, rămîn, pe ultima pagină, zidiți în azur, cu ochii plini de acest albastru.) Mi-a plăcut viața dumneavoastră agitată, febrilă, care animă străzile pînă la ore

tîrziu din noapte, cînd în Suedia a dispărut și ultimul trecător. Mi-au plăcut construcțiile dumneavoastră, în special hotelurile litoralului, care sînt foarte moderne, dar care nu strivesc și nu acoperă marea, misterul ei. Mi-au plăcut iernile în Bucegi, fiindcă au un cer pal-albastru, la fel ca și iernile din Suedia. Mi-au plăcut femeile și fetele care știu să se-mbrace atît de frumos, chiar și din cea mai ieftină stambă.

— Ce nu v-a plăcut?

— Dacă o să vă spun că nu-mi plac tramvaiele și autobuzele arhipline — o să vă mire? Sau că așteptatul în stații mi-a stricat niste zile și mi-a ucis niște pagini de carte? Să fim seroși, stimate domn... Ca scriitor, prefer să n-am nici o atingere cu laboratoarele. Prefer aerul liber al străzii, al țării. Altceva însă aș vrea să vă spun. De data aceasta, lucrul e serios. În Suedia — și dacă în Suedia e așa, nimic nu mă împiedică să cred că și în alte țări — România e foarte puțin cunoscută. Anna Lorentz, care v-a vizitat de cîteva ori ca ziaristă și ca ghid, însoțind grupuri de turiști din țara mea, mi-a povestit cît de mirați sînt aceștia intrînd într-o țară atît de frumoasă, cu orașe adesea monumentale, cu industrii moderne, cu, în sfîrșit, atribute de autentică și surprinzătoare civilizație. «De ce n-am știut nimic despre toate astea?», se întrebă ei. Există un singur răspuns: lipsa de informații.

— E vina noastră?

— Sînteți ziarist... Știți la fel de bine ca și mine că totuși cei mai interesați în a face propaganda unei țări sînt cetățenii acelei țări. În Suedia s-au tipărit niște ghiduri despre țara dumneavoastră, dar, dacă e să te iei după ele, singurele puncte de civilizație și de viață modernă din România sînt cele cîteva mari hoteluri din București, Bucegi și Constanța. În rest, neantul: «hie sunt leones» («aici sînt lei»). La fel, cultura, cărțile românești: singurii scriitori români cunoscuți la noi sînt Sadoveanu și Zaharia Stancu. La Biblioteca regală din Stockholm nu veți găsi (le-am numărat) decît șase cărți românești traduse în suedeză. La Biblioteca Academiei există vreo 40 de volume ale lui Nicolae Iorga dar toate în românește. Nici măcar Iorga, care a scris (și se pare că foarte interesant!) despre Carol al XII-lea al Suediei, nu e tradus la noi. Cercul celor ce studiază limba română la Universitatea din Stockholm ca și la cea din Lund, unde profesează marele romanist și prieten al limbii române, profesorul Alf Lombard, s-ar lărgi sensibil dacă s-ar ști mai multe despre țara dumneavoastră.

— Doamnă Ekström, putem conta, oricum, și pe dumneavoastră...

— Primesc investitura!

...Per Olof Ekström ride — gros, meridional — înecîndu-se în fumul țigării, care luptă cu gripa. Primăvara bucureșteană l-a contaminat, se pare, definitiv.

«Ținând seama de ritmul înalt în care se dezvoltă industria, de introducerea tot mai accentuată în viața societății a elementelor civilizației moderne, o problemă de importanță vitală pentru națiunea noastră este protejarea mediului înconjurător. Este necesar să luăm măsuri riguroase pentru combaterea noxelor industriale, preîntâmpinarea poluării apei și aerului, protecția pădurilor, lacurilor, râurilor, munților, a locurilor considerate monumente ale naturii. Este o datorie de onoare a partidului, a întregului nostru popor să facă totul pentru asigurarea cadrului ambiant propice ocrotirii sănătății oamenilor, pentru păstrarea nealterată a frumuseților patriei, pentru a transmite generațiilor viitoare toate darurile cu care natura a hărăzit România».

NICOLAE CEAUȘESCU

poluarea și electricitatea

În țara noastră, lupta împotriva poluării a început, probabil, mai devreme, într-un stadiu de ușoară gravitate în comparație cu alte țări. Avansul trebuie consolidat și menținut, deoarece fenomenul poluării are uneori faze de evoluție extrem de accelerată, măsurile pentru stăpânirea și comba-

terea lui devenind, în asemenea stadii, foarte dificile și costisitoare. Eforturile pentru prevenirea poluării trebuie să intre într-o relație de proporționalitate cu eforturile pentru industrializarea și modernizarea economiei românești. O asemenea atitudine reprezintă, așa cum sublinia tovarășul Nicolae

Ceaulescu la Conferința Națională «o datorie de onoare a partidului, a întregului nostru popor», o problemă care interesează, în cea mai mare măsură, conștiința opiniei publice, sub comanda căreia funcționează rubrica de față. Întârzierile, nesincronizarea, fiind astfel, de două ori dăunătoare. O dată

prin agresiunea agenților poluanți împotriva stării de sănătate a unor mari colectivități. Iar în al doilea rând, prin mai marile investiții, necesare în vederea corectării situației. România se confruntă în prezent cu primele faze ale fenomenului de poluare, iar intervențiile, într-un astfel de moment, au, de regulă, șansa să se desfășoare sub zodia maximei eficacități.

Unul dintre aspectele care se cuvin atacate prompt și cu vigoare este reprezentat de către consecințele secundare apărute în jurul termocentralelor ce folosesc, drept combustibil, cărbunul de speță inferioară, cu redusă energie calorică, bogat în sulf și în substanțe care nu ard. Efectele utilizării acestei materii prime au creat și creează dificultăți tuturor statelor, pretutindeni acționându-se și urmărindu-se punerea la punct a unei strategii din ce în ce mai eficace. În ultima vreme, Organizația Mondială a Sănătății a inițiat felurite manifestări științifice pe tema desulfurizării, bioxidul de sulf fiind produsul cel mai nociv rezultat din arderea cărbunelui în termocentrale. Toxic pentru organismele vii, corosiv pentru instalațiile sistemului energetic, propriu-zis.

După câte știm, e prevăzut ca pînă în 1980, termocentralele noastre să ardă aproximativ 40 milioane tone de cărbune, cantitate de natură să producă o poluare masivă, răspîdită pe suprafețe întinse, în situația că nu se va apela la tehnologii adecvate, coroborate cu întreținerea într-o perfectă stare a instalațiilor utilizate. Coșurile înalte de 300 și chiar 500 de metri, adoptate, prin alte părți, drept unic remediu al chestiunii, s-au dovedit insuficiente, cunoscut fiind, în acest sens, exemplul Angliei, care a mizat pe împrăștierea substanțelor poluante la altitudinile menționate, acțiune soldată însă cu mari daune survenite prin deplasarea pulberilor tocmai în Peninsula Scandinavă. Experiența internațională este edificatoare. Sînt necesare deci o serie de mijloace însumate, iar, deocamdată, Ministerul Energiei Electrice preconizează să construiască un număr însemnat de termocentrale bazate pe arderea cărbunelui, care vor începe să funcționeze în următorii ani, fără să menționeze, pînă la această dată, și mijloacele defensive antipoluante pentru care a optat, în afara coșurilor de mare altitudine. Menționăm, în aceeași ordine de idei, că pentru unitatea de la Turceni, departamentului tute-lar i-a fost refuzată autorizația sanitară de funcționare din partea Ministerului Sănătății.

Un alt aspect nefast al consumului masiv de cărbune este reprezentat de către cenușa care rămîne după ardere, ca fracțiune ne-combustibilă. S-a estimat că prin arderea cărbunelui, cu valoare calorică inferioară, din Valea Jiului vor rezulta, în timp, 10 milioane tone de cenușă. Pe de o parte, fracțiunea care se va difuza în aer, va polua nu numai atmosfera, ci și apele și solul (ai cărui pori vor fi obstruați). Iar pe de altă parte, trebuie avută în vedere chestiunea depozitării acestui volum imens de cenușă, ținînd cont de faptul că, în prezent, operațiunea înghite anual, scoțînd-o din circuitul altor utilizări, o suprafață care depășește 100 de hectare.

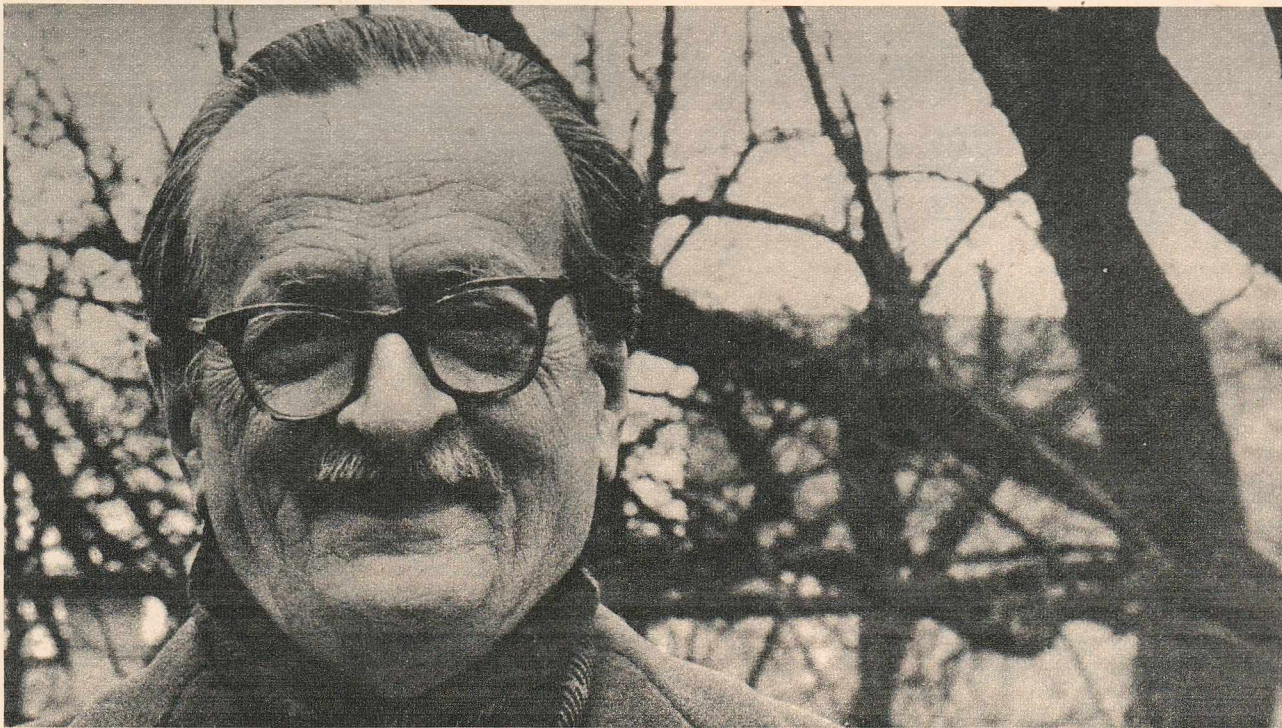
Aflăm că, vîzîndu-se confruntat cu dificultățile de anvergura menționată, Ministerul Energiei Electrice intenționează să întreprindă studii pentru stabilirea soluțiilor. Adoptîndu-se această linie, înseamnă că vor fi de așteptat pînă în 1975 concluziile unor cercetări pe marginea combustibililor lichizi care conțin sulf. Iar pînă în 1976, date similare pentru combustibili solizi. Prin alte țări însă, mai devreme forțate de împrejurări, a fost investigat serios acest cîmp de probleme. Esența chestiunii e, bineînțeles, aceeași. Ce rost ar mai avea atunci să întreprindem studii proprii pentru dileme, în fond, rezolvate, intrate, încă de pe acum, în patrimoniul literaturii științifice internaționale? De ce să fie cheltuiți bani, de ce să se piardă încă 2—3 ani?

Pornind de la hotărârile Conferinței Naționale a Partidului, în numele opiniei publice, rugăm pe cei responsabili, să răspundă la întrebările cuprinse în acest articol, într-unul din numerele viitoare ale revistei noastre.

Romulus BALABAN

Fotografie de V. OLAC

Născut la București, 25 august/7 septembrie 1902. Studiile medii la liceul Traian din Turnu Severin, universitatea la București, specializare la Paris (Sorbona și École Pratique des Hautes Études). Doctor docent în științe filologice. Fost profesor șef de catedră (literatură română contemporană) la Facultatea de limbă și literatură din București. Director general al Bibliotecii Academiei R.S. România. Membru al Uniunii Scriitorilor și al consiliului ei. Critic și istoric literar. Lucrări principale: «Viața lui I.L. Caragiale», ed. III, «Introducere în poezia lui Tudor Arghezi», ed. II, «Dimitrie Anghel, viața și opera», «Medaliaone franceze», «Aspecte literare contemporane».

ÎNTRU AMINTIRE ȘI AMNEZIE

«Ah, amintirile-s ca fulgii rămași uitați în cuiburi goale!»

Așa își încheie Dimitrie Anghel întâia poezie din ciclul «În grădină». Poezia poate răspunde mai frumos decât psihologia ce este amintirea, dar nu și mai exact, iar această disciplină, una dintre cele mai noi, are nevoie să se sprijine pe anchete, pe formulare zise «teste», ca să se încumete a elucida procesul nelămurit al resorturilor memoriei. Se vede că știința viitorului, lucrând pe fundamentul statisticii matematice, va încerca să facă oarecum cale întoarsă, de la cantitate la calitate, spre a elucida mai întâi natura, iar apoi modul de funcționare a memoriei.

Omul este un animal care-și aduce aminte. Pe măsura structurii sale somatice, își amintește mai ales ceea ce-i convine sau, dimpotrivă, e chinat de conștiința sa cea rea, care-i aduce stăruitor la suprafață un trecut de neizbutiri și de greșeli, avivându-i mereu regretele. Așadar, memoria însușește, la naturile omenești fericite, un imens capital de uitări involuntare, dar salubre ca nesimțita primenire, de pildă, a epidermei. Nu există, desigur, memorie totală, în al cărei orizont să se păstreze tot ce am trăit, am văzut an citit.

Sînt oameni care trec pe stradă și nu receptează nici elementele ei arhitecturale, nici fiziomiile semenilor cu care-și încrucișează pașii, nici vegetația care le dăruiește cu generozitate oxigenul și ozonul, pîrînd a fi făcută să bucure ochiul și să ne însuflească numai voia bună ce ne lipsește prea adesea. Alături de amnezia totală, din domeniul psihopatologiei, fie-mi îngăduit să pun accentul pe un aum fel de a nu ne aminti micile «trairi

cotidiene, cam în modul în care nu putem reproduce adeseori cite un vis care ne-a tulburat în timpul somnului. Dealtfel, planul vieții se întretaie cu acela al visului, de aceea doar a spus poetul spaniol: «la vida esta sueño». Așa cum variază felul de a fi și de a trăi de la om la om, se deosebește și memoria individuală, cu reacțiunile ei cele mai neașteptate. Imprevizibilul e nu numai legea vieții, el domină și placa sensibilă care înregistrează faptele, de cele mai adeseori ca să le îngroape în generosul humus al uitării. Poetul florentin, exilat prin decret, iar apoi de bunăvoie, credea că nu e pe lume mai mare durere decât aceea de a-ți aminti, în timpul nefericirii, de vremurile fericite. Așa ar fi, dacă memoria s-ar înverșuna să ne bată la cap ca un pedel pedant, mereu nu cu aceleași noțiuni neasimilabile, ci cu pățaniile noastre care ne-au făcut să suferim și pe care le-am retrăit aidoma, de cite ori ne-am aduce aminte de ele. Nu cumva însă aceasta-i aproape de neconceput?

Cîte-n lume sînt firile omenești înzestrate cu o atât de monstruoasă memorie afectivă, ca să trăiască cu aceeași intensitate suferințele, ori de cite ori își aduc aminte? Spun «monstruoasă» pentru că numai astfel memoria ar fi un îngrozitor instrument de tortură, o facultate de coșmar, care ne-ar face viața de nesuferit și ne-ar împune ca singură soluție de scăpare, sinuciderea. Nu tăgăduiesc că n-ar fi pe lume și acest soi de bolnavi, care ar reacționa în felul unei benzi de magnetofon, în reproducere exactă, dar simt că nu e justă comparația, deoarece aceste imprimări, cu timpul, slăbesc și ele în intensitate, pînă ce ies cu totul din uz. Sau, dimpotrivă, comparația e justă tocmai prin facultatea memoriei

noastre de a atenua treptat valorile memoriale negative, ba chiar, de la o vreme încoace, mai ales în privința ființelor dragi pierdute, de a le șterge cu totul, ori de a le transfigura, preschimbîndu-le în reprezentări benefice, în imagini de puritate ideală.

Se vorbește mult, de la Proust încoace, de memoria involuntară, ca de o mare descoperire psihologică, investită cu inedite virtuți estetice. N-aș vrea s-o minimizez. Dimpotrivă, cred că ea este un fenomen dintre cele mai frecvente, că fiecare dintre noi ar putea cita din viața lui mai multe exemple, dintre cele mai semnificative, chiar dacă talentul nu ne-ar ajuta să le punem în valoare, așa cum a făcut autorul lui «Swann» cu faimoasa lui «madeleine» (prăjitură uscată, pe care o muia în ceai).

Îmi propun să mărturisesc acum unul dintre cazurile cele mai curioase de amnezie din cite s-ar putea întâmpla unui om normal ca mine, care nu-mi revendic nici una din particularitățile caracteristice omului de geniu. Lucrul s-a întimplat în cursul anului 1917, probabil la începutul lui, după o iarnă dintre cele mai grele. Familia mea era stabilită la Turnu Severin, în casa bunicului matern, doctorul Mihail Milloteanu, pensionar, în vîrstă de 73 de ani. Ea se compunea din soția lui, Maria, cu unsprezece ani mai tinără decât el, din fiica lor, Ecaterina, văduvă prin divorț, în vîrstă de 35-36 de ani, din fiul acesteia, Mircea, copil de 11 ani și din cel ce scrie aste amintiri, cu doi ani și jumătate

Cercetaș la vîrstă de 13 ani.

mai mare decât vărul său primar. Declarația de război, de la 15 august 1916, ne găsisse pe aceștia toți, dimpreună cu fratele meu Radu, în frumosul orașel dunărean. În aceeași noapte, un vas austriac înarmat, — pe cîi mi-amintesc, așa i s-a spus atunci —, a bombardat portul și șantierul naval, producînd stricăciuni și cîteva victime omenești. Eram cercetaș. În zorii zilei, m-am simțit dator să-mi pun uniforma, să mă echipez complet și să alerg în port, chipurile, să dau ajutor. Un soldat mort zăcea pe chei, neridicat. În jurul lui se strîngeau mereu curioși. Aceasta a fost prima și singura victimă a războiului nostru de reîntregire ce mi-a fost dat s-o văd de aproape. Mătușa mea s-a grăbit să facă bagajele și luînd cu ea pe Mircea și pe mine, ne-am dus undeva în județ, la Iablașița, unde o familie de prieteni ținea în arendă una din moștile viitorului guvernator al Băncii Naționale, Dimitrie Burillianu, proprietarul celui dintîi automobil cu motor electric de la noi și al unei superbe bărbi argintii, prima și ea pe țară. Am petrecut în liniștitul conac de la Iablașița poate șase luni, după care ne-am întors la Turnu Severin, să ne reîntegrăm domiciliul. Orașul era ocupat militarmente de germani și de austro-ungari. Cînd am ajuns acasă, am găsit casa vraiste și pustie. Servitoarea, o bănățeancă tinără, voinică și simpatcă, își luase tîlpășița și tot ce-i plăcuse. O parte din mobilă era distrusă. În biblioteca de medicină a bunicului, cărților franțuzești legate în piele «chagrîn» li se smulseseră copertele, deși ele nu puteau fi de nici un folos. Acest act de vandalism m-a îndurerat și revoltat mai mult decât celelalte stricăciuni și pierderi. Printre alte obiecte, lipsa și casa de bani. Bunicul, aflat la Strehăia, s-a întors și el acasă, peste cîteva timp, cînd s-a pus oarecare regulă în gospodăria numai pe jumătate distrusă. Bumca, refugiat la București, pe lîngă fiul și preferatul ei, avocatul Mișu Milloteanu, a venit și ea acasă, aducîndu-ne la cunoștință că fratele meu, Radu, plecase în Moldova, însoțindu-l pe fratele tată, tînăr medic Constantin Cioc, mobilizat pe lîngă ambulanța unității sale militare. Pe mine avea să cadă sarcina de «fată la toate». Eram un băiat plîpînd, de 14 ani și jumătate, expus răcelilor, dar duceam la tăvăleală, în lipsa unei servitoare, greu de găsit în acel moment. Nu voi spune acum ce treburi îndeplineam. Printre cele mai ușoare erau alergăturile în oraș după tot felul de nevoi. Într-un rînd, mi s-a stricat broasca de la o ușă. Fuga la fierărie, să chem un «șlosău» (germ. Schlosser)! M-am executat. Pînă să fac comanda, mi-am aruncat o privire prin atelier, unde se lucra de zor la tot felul de unelte și cu mare zgomot. Lîngă un perete, ce să-mi vadă ochii? Casa noastră de bani, de culoare verde, marca Wertheim. Nu era posibil nici un dubiu. Pe ea lipisem, unul dintre copii, o mărcuță rotundă, roșie, de la cofetăria Capșa, de unde ne adusesse unchiul Mișu o cutie de bomboane, nu mult înainte de intrarea noastră în război. Mărcuța era la locul ei. Mi-am reprimat uimirea, rezervîndu-le alor mei surpriza la comunicarea senzațională mele descoperiri. Eram vesel și mîndru. Mi-am făcut comisionul, plecînd însoțit de un uenic lăcătuș să dregă broasca. Ajungînd acasă, mi-am văzut de alte treburi. Uitasem complet de isprava mea și de rezultatele ei, care aveau să-mi sporească prestigiul, dintre cele mai scăzute. Amnezia mea a durat mulți ani de zile în privința casei de bani, regăsită și pierdută atunci pentru totdeauna. Cînd mi-am adus aminte, eram om în toată firea, dar mîntea nu mă ajută nici acum să-mi explic cum am putut uita, vorba aceea, «de la mină pînă la gură», un lucru atât de însemnat. Nu cred să mai fi fost bani în casa de fier. Nu se putea însă, desigur, să nu fi rămas în ea unele acte și scrisori, de oarecare însemnatate. Noul ei proprietar, poate chiar hoțul, s-a bucurat în liniște de prada lui de război, iar alor mei nu le-am divulgat niciodată această fantastică eclipsă mintală a unui adolescent normal, înzestrat cu o memorie destul de bună și cu o oarecare deșteptăciune. «Cazul» meu, poate, este de domeniul psihiatrilor freudiști, dar m-am ferit totdeauna ca de foc de asemenea savanți care scotocesc cu indecență în măruntațele nu prea curate, totdeauna, ale subconștientului. Aș avea și eu, poate, «cheia» acestui caz, dacă m-aș deda la aplicații psihanalitice.

S puneam că de când am ridicat problema curățirii folclorului de anumite impurități ce s-au infiltrat, am găsit alături de mine foarte mulți dintre intelectualii ce își duc viața mai mult la sate, în mijlocul sâtenilor.

Rămii impresionat cunoscând acești oameni de suflet, devotați, legați de sat, care cu mihnire, cu revoltă, se ridică împotriva «violentării faptului folcloric», ca să întrebuișez o formulă auzită de la unul dintre ei. Cunoscând mai bine ca oricine realitatea vie a zilelor noastre, ei sînt hotărîți să militeze întru descoperirea, păstrarea și promovarea folclorului autentic, să lupte împotriva acelor factori ce-i împiedică evoluția firească.

Întîlnind în peregrinările mele mulți dintre acești oameni de bine, optimismul mereu manifestat de mine în privința perpetuării folclorului în țara noastră mi-a fost întărit.

Țin să precizez că pe mulți din acești oameni i-am găsit angrenați în acțiunile inițiate de citiva vreme de către Consiliul Culturii și Educației Socialiste. Lucru foarte îmbucurător.

În curtea Căminului cultural din Podeni Noi, unde funcționează o stație-pilot la care se desfășoară munca de cercetare socio-culturală de care am mai vorbit, stăteam pe iarbă împreună cu mai mulți cursanți dornici să continue discuțiile după prelegere. Inspector la Comitetul județean de cultură și educație socialistă - Vaslui, tovarășul Baban Ioan critica violent felul în care anumite ansambluri continuă să-și desfășoare activitatea:

«În privința autenticității folclorului am convingerea că prin influențele negative pe care le au aceste ansambluri, de nu se vor lua măsuri drastice se va ajunge la un adevărat haos folcloric, din care nu ne vom mai descurca, datorită uniformizării și șablonizării creației folclorice pe care ele o practică cu încăpăținare. Din comoditate, aceste ansambluri se îndreaptă mai ușor către «izvoarele» servite de mijloacele audiovizuale (televiziune, radio, disc și așa mai departe), decît spre acei ce sînt purtătorii valoroși, autentici, ai creațiilor folclorice locale. Nu sînt valorificate suficient potențele locale de care mai dispune folclorul autentic în țara noastră. Eu mă refer la ceea ce cunosc bine. Adică problemele județului meu Vaslui. Din păcate, oamenii care pot, care mai sînt în stare să prindă, să priceapă, să sesizeze un specific local se împuținează din ce în ce, dar atîția cîți sînt, ei trebuie lăsați să activeze, trebuie feriți de această permanentă momeală, de această ispită servită pe tavă de către ansambluri prin repertoriile lor de prea multe ori necorespunzătoare și peste măsură de dăunătoare».

Tovarășul Baban susține că de multe ori ansamblurile «pervertesc conștiința celor din zona respectivă» și dă exemplul dansatorilor care prezintă pe scenele satelor diferite combinații sub denumirea de «suite» ce nu au nimic comun cu jocul popular din regiune. Ne vorbește despre celebrele «scenizări», cu dansuri așa-zise «oșănești» și altele, incluse în repertoriile acestor ansambluri. Dă un exemplu:

«La noi, unde am funcționat la început ca profesor, există o minunată horă specific locală, așa-numita **Horă de la Laza**, pe care nu am mai întîlnit-o în nici o altă parte. Moștenită din vechime, sâtenii o joacă și o vor juca pentru că le aparține. Dar nici unul din ansamblurile noastre, care ne servesc, așa-zise «somesene», «oșănești» și mai cite altele, nu s-au invrednicit să o studieze pentru a o include în repertoriul lor.

Și acesta este un exemplu dintr-o mie...»

Dau și eu un alt exemplu.

A fost odată un anume mult discutat Festival internațional folcloric, inaugurat cu multă vilvă, acum cităva vreme, la noi în țară. Începea cu o năbădăioasă cavalcadă deschisă de către o nureșă amazoană galopînd cu pletele fluturînde pe un armăsar «autentic». În urma ei, o întreagă

Poluarea folclorului (III)

herghelie de 10-14-18-20 (nu am reușit să-i număr pe toți) «călușei» bucovineni (?), foarte realist executați din hîrtie presată (papier mache). Galopau și ei nărvaș pe cele două picioare de om, singurele «autentice». Mă mai întreb și azi: era oare reproducerea «înfrumusețată», «stilizată», la «Decorativa», a fermecătorului obicei de iarnă? Sau... mai știu eu ce?

Prin urmare, tovarășul Baban susține că poluarea folclorului se datorește și unor

ansambluri populare care dau exemple dăunătoare. Domnia-sa este foarte categoric, mergînd pînă la a cere desființarea acelor ansambluri care persistă în greșeală. Repet că ideea aceasta nu-mi aparține. Mi-ar părea rău să mi se întimplă așa cum mi s-a mai întimplat, adică să mi se pună în circă ideile altora. Chiar pe cele bune...

Cred însă că e bine ca aceste gînduri să fie cunoscute. Dealtcum, socotesc o obligație pentru mine de a atrage atenția că

din inițiativa Consiliului Culturii și Educației Socialiste s-a pornit la o triere a acestor ansambluri, ba, mai mult, specialiștii Institutului de etnografie și folclor, în așa-numitele «deplasări fulger», caută să influențeze, să îndrumeze activitatea sus-numitelor formații.

În ceea ce mă privește, am unele rezerve: cu o floare nu se face primăvara, după cum un fulger nu înseamnă întotdeauna furtună.

Hari BRAUNER

Muntele înalt nu a fost niciodată un prag prea înalt înaintea vitejilor. Ridicați sub steag voievodal, s-au trezit deodată sub steagul mare al cerului fără altă chemare decât a pământului, a vegetației, a viețuitoarelor ce-și așteptau la răsărit întocmeală deplină și ocîrmuire. Din zbuciumul gloatelor, din statornicia vetrelor, îndelunga geneză a unui popor tînăr își căuta parcă — pe măsura naturii mărețe și învăluitoare din preajmă — zarea unui destin.

Vînătoare de zimbru a fost, spun legendele, goana nebună a întiilor descălécători.

Cu spuză de stele, rătăcită pe umeri și-n bărbi, păstori coboriți parcă din icoane povestesc așezat despre Dragoș, voievod al Maramureșului, și despre Sas, fiul lui, și despre Balc — nepotul lui Dragoș. Fii ageri ai pământului, neam vrednic și iscusit în războaie ca și în grijurile agriculturii și vînatului, pescuitului și păstoritului.

A venit un alt bărbat, cu numele de Bogdan, întemeietorul de fapt, la 1359, al statului feudal inde-

CETĂȚI DE SCAUN PENTRU AMINTIREA LUI BOGDAN

pendent, Moldova. Spune limpede marele istoric Nicolae Iorga: «**Într-o bună zi — cu adevărat o zi bună și pentru el, și pentru noi — pe la 1360, Bogdan porni din moșia sa spre răsărit, cu familia și cîțiva căpitani și ostași, credincioși ai săi, o ceată de vreo sută de oameni, sub steagul, menit să aducă noroc, care purta bourul cu steaua în frunte, între roata soarelui și secerea lunii nouă. O vale îl duse în altă vale, și el se găsi, plin de o mirare bucură, ca toți cei ce au trecut**

pe acolo, în țara de vechi păduri frumoase, de culmi rotunzite, de văzduh limpede, care se desface, după trecerea pasurilor, în Bucovina de astăzi. De aici pornea zburdanică, spre locurile cu tot mai mult soare, o apă ca lacrima, Moldova. Voinicul asculta de îndemnul apelor, care vorbeau de lupte, de pradă, de o cîrmuire strălucitoare asupra largilor plaiuri.» (Nicolae Iorga — «Istoria lui Ștefan cel Mare», 1966, p. 18)

Începe astfel o istorie coerentă.

miruită adînc de zorii unei spiritualități unitare. Prin reafierea vechii neatîrnări s-au putut naște cetățile, mănăstirile, destinul, obida și gloria țării de mai tîrziu.

Ridicîndu-se din Maramureș, într-o succesiune de serpentine molatice, drumul ajunge pe neobservate pe «șeaua» munților, de unde privirea cuprinde pînă departe jocul luminii și al culorilor — pe dealuri, pe codri, pe ziduri de mănăstire ori sub strea-

șina caselor — avînd în orice anotimp o modelare aparte.

În urmă, Iza și Mara, Tisa și Vișeu își trăiesc vibranta înginare în imn. În față — vechea «piatră de hotar» a Cîrlibabei, apoi Vatra Dornei și Cîmpulung, Țara de Sus cu mănăstirile, livezile și ruinele sale. Și mai departe Țara dintotdeauna a Moldovei, unde sufletul vitejiei respiră din fiecare grindă de casă, unde vechi topimii voievodale oferă astăzi poate cea mai tulburătoare răsfrîngere, în oglinzi mirifice, a puterii de întemeiere și crez a descendenților întiilor Mușatini. Suceava și Iași, Vasluiul și Bîrladul, Galații și Neamțul prefigurează o constelație de valori contemporane ce aureolează solar, socialist, temeuri neumbrite.

Sufletul istoriei, atît de omogen pretutîndeni în țară, destăinuie un tonus aparte pe pămînturile Rodnei, Cîmpulungului și Sucevei. Înfrunzînd în preajmă un secret magnetism, ne stîrnește sub ochi derulări vertiginoase de chipuri, de expresii și anotimpuri, de viețări ale pădurii și volburii ale apelor, de trunchiuri descojite ale molizilor, de pereți monahali din care culoarea seculară nu s-a cojit niciodată...

Munții, de zbuciumată origine geologică, dar de molcomă împînzire vegetală, cu imensele lor șei pastorale, cu adînci catedrale forestiere, se pot lăuda și acum cu tezaurul lor viu, cu nestematele ochilor de jivină — fascinația dintotdeauna a cinegeticii. Vara sau iarna, toamna sau primăvara, cabanele de vînătoare gem de mirosuri ademenitoare, provenind din hălcile de mistreț ori țap întoarse haiducește în țepușă deasupra jarului. Blănille de urs, lup, vulpe sau jder, laolaltă cu păstrăvii-curcubeu ori loștrițele argintii, alunecoase, ameteșc aerul cu undiri și reflexe ale voluptății unei naturi darnice, bogate în subtile virtejuri ale culorii, între surul-viforos, brunul-roșcat ori galbenul-incendiar.

Dar iată... Dintr-o dată, toate aceste animale suple și taciturne s-au zvîrcolit în propria muțenie și longevitate. Răsturnate în aerul vibrînd de enigme și incertitudini cromatice, frumoasele viețări ale obcinelor și ale pădurii au devenit dintr-o dată martorii — temuți, scorjiți, dar imperturbabili — ai judecății de apoi. Șacali ai păcatelor, leii și lupii, inorogii și paserile cu chip de om, tîrîtoarele cu aripi, balaurii, draconii neiertării și ai tuturor suferințelor, continuă în frescele de la mănăstirea Voroneț, de veacuri și veacuri, în scena verdictului de pe urmă, aceeași împietrită vînătoare de suflete...

Ochii îți mai vibrează încă de minuni și spaime ale culorii, cînd prin verdele ritmat al codrilor nesfirșiți, la cîteva ore de drum, lăsînd în urmă geometria orașelor Vatra Dornei, Iacoveni și Cîmpulung Moldovenesc, te întîmpină deodată, pe o șosea lăturalnică, acest perete dramatic al uneia dintre cele mai frumoase biserici românești ale evului mediu. Ctitorie nestemată datorată celui care — pe piatră de mormînt a întiului voievod neatîrnat al Moldovei—avea să înscrie: «...**Drept măritorul și de Hristos iubitorul Io Ștefan Voievod, domnul țării Moldovei, a înfrumusețat acest mormînt bunicului său Io Bogdan Voievod, în anul 6988/1480, luna ianuarie, 25 zile, spre veșnica pomenire...**»

Ceilalți Brâncuși

Doar unul lipsește

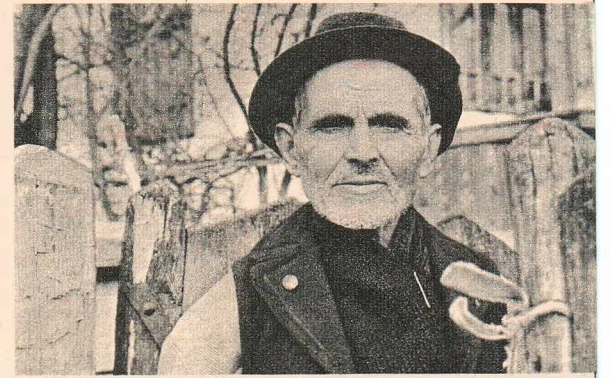
Se așteaptă sosirea primăverii și la Hobîța, unde mai toți sînt neamuri cu sculptorul. Tunetele din cer s-au unit cu altele, din munți, unde se face o hidrocentrală.

Cam mulți Brâncuși în Hobîța! Doar unul lipsește. Și oamenii, și pămîntul îl așteaptă. Îi păstrează loc în cimitir. Loc de mare cinste.

Drumul trebuia să fie asfaltat dar s-au gîndit gorjenii că-i mai bine să-l pietruiască. Și s-au gîndit bine pentru că nu-i vine nimănui la îndemînă să-și bage mașina pe bolovanii și ascuțiți. Trebuie deci să mergi pe jos și să vezi, și să simți cum stă gata să vină primăvara, și asta-i încă o dată bine, pentru că atunci ne dăm seama că așa ar trebui să mergem pretutîndeni unde avem cîte un Brâncuși, care, chiar dacă n-a venit încă...

Ioan NEGREA

Grigore Brâncuși.

Victoria Brâncuși, 21 ani, ghid la Casa memorială «Constantin Brâncuși».

— N-am de gînd să rămîn toată viața la casa moșului.

— Dar ce vrei să faci?

— Să urmez o școală tehnică sanitară.

Dumitru Brâncuși, 38 ani, învățător în Hobîța.

— Cîți copii aveți în toată școala?

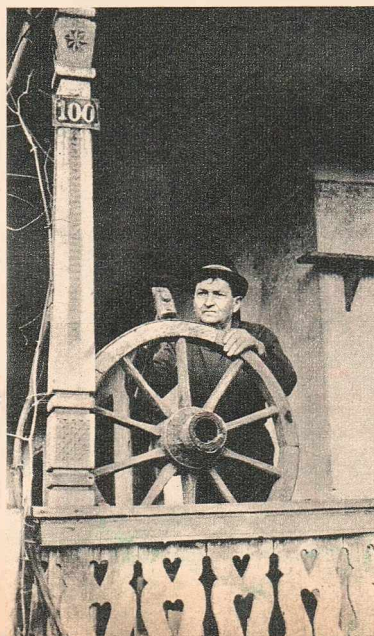
— 14!

— Și cîți dintre ei sînt Brâncuși?

— 7!

O imagine celebră: Brâncuși în atelierul său din Paris. Din păcate, nu se păstrează o imagine a lui din Hobîța.

Vasile N. Brâncuși.
— Și eu sculptez.
Casa asta, a mea, eu am făcut-o toată.
— Și ce-ați mai făcut?
— Și roți de căruță, și viori care cîntă...

Marina I. Brînzan (Brâncuși).

mărțișor '73

Vă recomandăm: poșete, portfarduri, cordoane, mănuși, papuci de casă, pălării, bascuri, baticuri, pulovere din lână și P.N.A., seturi (jachete și scampolo), ciorapi, eșarfe...

Revedem, împreună cu procurorul șef al județului Dimbovița, Mihai Ilicea, și adjunctul său, Constantin Dogaru, dosarul crimei de-acum patru ani.

reportaj senzational

moartea paznicului de cîmp

—DUPĂ PATRU ANI—

de Vasile BĂRAN

Crima a avut loc acum patru ani, la sfîrșit de vară, într-o cîmpie la marginea pădurii Vultureanca, pe malul Neajlovului, la stîna lui Neagu, ciobanul din Vișina, județul Dimbovița.

Era spre amurg și era liniște. Nu prea departe, într-o viroagă, doi oameni coseau rogozul, iar mai încolo lucra un tractorist și se auzeau și coasele, și tractorul. Era o liniște de cîmpie și de pădure. Se auzea chiar și sunetul acela de pasăre căzută în miriște, odată cu soarele. Și în liniștea aceasta, în care totul se auzea doar ca niște șoapte, paznicul fermei din Morteni, Alexandru Păun, își făcea ultimul rond. Plecînd de acasă, din Morteni, el avea să treacă, mai întîi, prin pădure, ca apoi să iasă în cîmpia deschisă, înviorată de fin și de costreie — a doua recoltă furajeră a fermei și pe care el trebuia s-o ocrotească de năvala turmelor de oi din satele vecine.

Cu o săptămînă în urmă paznicul avusese un conflict cu ciobanul Stanca Neagu, om trecut de 60 de ani, dar care se jurase să nu moară pînă nu-i va despică fruntea în două, pentru că el, paznicul Păun, se ține mereu de capul lui și i-a luat și clopotele de la oi, în loc să cadă la învoială, să-l lase cu oile prin finul fermei, că oile cită pagubă pot aduce? Dar paznicul nu putea să cadă la nici o învoială cu nimeni cînd era vorba de avutul statului. Păun trecea prin pădure și se uita la copaci și se simțea sănătos și puternic, fiindcă — așa cum se povestește — el era din fire un om sănătos și puternic, și nu-l chinuia nici un gînd rău, amenințarea aceea nici n-o luase în seamă; ciobanul Neagu îi spusese că o să-l bată pînă o să-l omoare, dar pe Păun gîndul morții nu-l preocupase niciodată, așa cum nu te preocupă ceva care-ți este absolut străin și care nu are nimic comun cu tine. Și chiar dacă se înfiorase o clipă de amenințarea ciobanului Neagu, sentimentul acela nu îi dispăruse repede, fără să lase urme. Paznicul Păun pleca adesea de-acasa prin pădure, avînd în picioare doar niște sandale, și fugînd îl scrijeleau mărcinii căzuți iar peste față îl loveau crengile întortocheate de măceși, dar cum orice tăietură sau împunsătură se vindeca cu repeziciune pe trupul lui, tot așa se spulbera și ce era apăsător, rînindu-i sufletul. El avea datoria să păzească întinderile și orice lucru îi ieșea bine: grîul și porumbul creșteau din primăvară în tîhnă, iar în pădure lăstarii erau ferți de coarnele vitelor; cum de nu înțelege el, Neagu, această datorie a lui?

Cînd a ieșit în largul cîmpiei, Păun a văzut oile tăvălind costreia. Erau ale lui Stanca Neagu, ciobanul pornit să nu-l lase-n pace. Strigă de două ori să și le ia de-acolo, dar ciobanul nu se vedea pe nicăieri.

În schimb, din pădure, ieșiră doi vlăgani, copiii lui (unul, Costică Stanca, de 26 de ani, venit în concediu de la Sibiu, iar celălalt, Marin, de 17 ani, elev la o școală profesională, aflat în vacanță), cu ciomege grele din lemn de corn și se repeziră și-l izbîrî-n frunte. Bătrînul își chemase copiii să-l ajute să-l învețe minte pe paznicul atît de îndărătnic din Morteni. Era, cum vă spuneam, o seară de sfîrșit de vară, păstrînd în ea tot farmecul știut, și nimeni n-ar fi putut bănui că, în cîmpia aceea atît de liniștită, un om avea să fie scos din lume.

S-ar putea totuși crede că, în clipele acelea, nici bătașii n-ar fi vrut mai mult decît să-l sperie pe paznic, să bage frica-n el, să nu se mai arate niciodată pe-acolo, să-l lase-n bunăvoie pe bătrînul lor și s-ar putea chiar, lovindu-l cu măciucile în frunte, să-l fi și avertizat:

— Dacă te mai îi de capul părintelui care ne-a făcut, te omorim!

Fiindcă nu e înafara firii acel sentiment de dreptate pe care-l au copiii atunci cînd

părintii le-o cer, mai ales dacă s-au despărțit de mult: «Noi sîntem plecați, am fost zece frați și am plecat cu toții, ce-ai tu cu tata, de ce îl ameninți mereu, de ce nu-l lași în pace?»

Se povestește chiar că și el, Păun, paznicul de cîmp, și-ar fi dat seama și s-a rugat de ei (cuvinte auzite de-o femeie, Ecaterina Filea, care de frică însă a fugit de-acolo): «Măi, băieți, lăsați-mă, dați-mi drumul așa cum sint: cu capul spart și piciorul rupt și vă rămîn dator! N-am să vă spun la nimeni!».

Și poate că întîmplarea aceea s-ar fi încheiat așa, cu un om lovit, cu un om bătut cu parii la marginea pădurii, nu se știe de către cine, dacă loviturile care au urmat n-ar fi fost prea tari, prea amietoare și paznicul s-a clătînat în el, dar n-a vrut să cadă. Și s-a lăsat în genunchi și s-a clătînat iarăși, și a holbat ochii, și a deschis gura. Și a încremenit așa, ca un copac trîsnit în mijlocul cîmpiei, dar care nu vrea să se prăvălească, nu vrea să se rupă din rădăcini și nici nu poate să-i mai roage, și să-i implore, și să se jure că n-o să spună nimănu nimic pentru că, în clipele acelea, el, paznicul, nu mai avea cuvinte și nici timp, timpul dispăruse, se preschimbase în spațiu, un spațiu fără aer, într-o cîmpie uriașă, un loc unde se găsea totul, și pămîntul, și viața, și oamenii, un loc unde puteai cuprinde totul dintr-o singură privire, totul pînă la capăt, pînă la acel hotar misterios care se numeste moarte. Moartea trebuie să fi încetat atunci de a mai fi fost o taină, dar mintea lui omenească nu mai avea noțiuni, limba lui de om nu mai putea să exprime cele trăite în acel moment nemaiîntîlnit. Așa s-ar fi simțit, probabil, un om care, rămînd în limitele experienței umane,

pe negîndite și, cum se povestește, s-a rugat de ei:

— Măi, băieți, nu dați! Am și eu copii — s-a rugat el de ei. N-am să vă spun la nimeni, vă jur — și poate dacă nu se ruga, dacă nu și-ar fi întins mîinile spre ei, ameițit, rugîndu-i să nu-l mai lovească în cap cu măciucile acelea, l-ar fi lăsat în cîmp, însingerat, dar viu. Dar el și-a întins mîinile rugător spre ei și ei, vlăganii, porniți să-și verifice puterea de a omori un om și încredințați că, într-adevăr, îl pot omori, uluiți ei înșiși de această putere a lor de a omori un om, s-au mai domolit și s-au gîndit să-l omoare încet, pe îndelete, s-au gîndit să-l bată întîi joc de el și l-au silit, ameițit de lovituri cum era, să se dezbrace, să se dezbrace singur, pînă la piele, și să se plimbe, așa gol, pe cîmpie. Cutremurat, paznicul s-a opus, umilînța asta n-a vrut s-o suporte niciodată, firea lui de țaran nu i-ar fi îngăduit o asemenea umilînță și, atunci, vlăganii, făcîndu-și cu ochiul, l-au dezbrăcat ei și l-au împins peste miriște, cu ciomegele ridicte deasupra capului, pînă la stîna — era o boală, o plăcere a lor să-l vadă pe paznic dezbrăcat în fața lor, un fel de demență dinaintea crimei propriu-zise — și l-au trîntit cu fața în bălegar. Acolo i-au legat mîinile și picioarele cu sîrmă, și i-au legat și gîtul și l-au întreat dacă mai are vreodată de gînd să-l mai șicaneze pe tatăl lor, adică dacă îl va mai împiedica vreodată pe tatăl lor să bage oile în ovăzul, și în grîul, și în finul fermei pe care el, Păun, o păzește.

Dar paznicul n-a mai scos de data asta nici un cuvînt pentru că, de data asta, murise.

Fotografie de reconstituire din 1969, reproducusă din dosarul procuraturii.

Constantin Stanca, deținutul...
— Să nu facă nimeni ce-am făcut eu!

II.

În sunetele aceluiași tălângi de oi și în murmurul aceluiași izvoare și în aceeași lumină de seară, bătrînul cioban Stanca Neagu se întorcea cu oile la stîna și oricînd l-ar fi văzut, cu fața lui de piatră sub pălăria mică, printre dulăi leneși și măgari oboșiți, l-ar fi luat drept simbolul omului de trudă, frate cu natura atît de frumoasă a acelor locuri de pe malurile Neajlovului.

Se apropia bătrînul de stîna cu pașii lui domoli și nimeni n-ar fi bănuit, nimeni nu și-ar fi închipuit că omul acesta ar fi purtat cu el, în străfundurile sufletului său, imaginea unei crime puse la cale de el.

Ajuns la stîna, băieții-l așteptau cu paznicul mort. Pentru el asta însemna că feciorii lui, ascultîndu-l, își făcuseră datoria de copii față de cuvîntul părintelui. Liniștit deci s-a apucat, ajutat de fiul mai mic, să mulgă oile.

Odată cu asfințitul treaba s-a terminat, oile erau mulse, și dulăii sătui. Mai rămînea acum să-l ducă pe paznic undeva, departe, la capătul celălalt al cîmpiei, lîngă drumul mare, să se creadă că alții l-au omorît; paznicul luase leafa și l-au omorît hoții, ca pe vremuri, fiindcă bătrînul știa, așa se petrecea pe vremuri: la drumul mare erau hoți și cei care luau leafa erau atacați și prădați. Acest Stanca Neagu știa multe povești cu hoți de drumul mare și voia ca una din ele să se creadă a se fi petrecut acum, în zilele noastre, și l-a luat pe fiul cel mare să-l ducă pe mort acolo, la drumul mare, repede și cu grijă să nu lase urme. Fiului cel mic i-a spus să se culce. «Tata mi-a spus să mă culc — a declarat fiul cel mic, Marin Stanca — iar eu, Stanca Marin, m-am culcat. Ei n-au vrut să se culce. Au plecat cu mortul pe miriște. Eu m-am culcat dar n-am putut să dorm. Pe la miezul nopții tata și cu nenea s-au întors și au strîns hainele paznicului de pe cîmp. Dimineața ne-am mutat cu oile, în altă parte. Atîta declar!».

III.

Nici a doua zi și nici în a treia nu s-a știut exact ce s-a întîmplat cu paznicul fermei din Morteni. În cea de-a patra, soția lui a anunțat procuratura din Tirgoviște: se zvonea că, la marginea pădurii din Vultureanca, soțul ei ar fi fost prins și dus, nu se știe unde, de copiii ciobanului Neagu. Și a început ancheta și s-au cercetat faptele și s-a văzut că nu era numai un zvon: paznicul a fost prins, și bătut, și schingiuit pînă la moarte. La moarte l-au dus copiii ciobanului Neagu.

După reconstituirea crimei am stat de vorbă cu procurorul șef adjunct al procuraturii județene, Constantin Dogaru, și cu procurorul Emilian Buzică (actualmente procuror-șef al procuraturii din orașul Titu),

Floarea A. Păun, soția victimei.

doi dintre oamenii legii care s-au ocupat în mod direct de cazul acesta atît de tragic și atît de ieșit din comun. În timpul anchetei (ni s-a spus, și ni s-a arătat declarația) bătrînul asasin a încercat să pună săvîrșirea omorului numai pe seama copiilor săi: «Ei l-au omorît. Eu l-am găsit mort!». Copiii însă l-au trădat. Ei au declarat, la rîndu-le, că tatăl lor e acela care a dat ideea și a organizat întreaga crimă. Cei doi procurori s-au arătat, ca și noi, la fel de zguduiți:

— Cînd se ajunge la asemenea fărădelegi săvîrșite de o familie, relațiile firești trebuie să se fi degradat pînă la dispariție. Nimic nu mai poate aminti de ceea ce se numește tată sau fiu.

◀ Vecini din Morteni.
— Așa ceva nu s-a mai întâmplat pe la noi!

lume macabră. Înnebunit de groază căuta să-și închipuie că nu mai trăiește, dar nu izbutea. Căuta să-și amintească cum vorbesc oamenii, dar gurile din fața lui scoteau, deschizându-se, doar niște sunete; pe urmă totul se stîngea.

Ca să înțeleg, mă gîndeam că așa s-ar fi simțit un om care, fiind singur în casă, în toiul nopții, s-ar fi pomenit că obiectele prind a se mișca, capătă viață și au o putere nelimitată asupra lui.

Fiindcă în cele din urmă ne-a spus: totul mă judecă. Pînă și pietrele! Cuvintele însă erau așa: «Regret, atunci mi-am pierdut mințile, dar dacă aș putea să mai fiu o dată cum am fost, aș fi cel mai bun om de pe pămînt! Că eu am fost pașnic, aveam o meserie, n-aș putea să explic cum s-a întâmplat! Nu văd pe nimeni, nu mă vede nimeni, totîmplă, și pietrele!».

— Te gîndesti? Încerci să te gîndesti? îl întreb.

— Nu pot să dorm.

— Ești sănătos?

— Nu de asta mă plîng. Nimeni să nu facă ce-am făcut eu. Un singur lucru vă rog: dacă o vedeți pe mama să-i spuneți...

— Ce să-i spunem?

— Mama a mai venit pe la mine. Vine după cum e legea. Dar dacă... Știți ce vă

Constantina Stanca, femeia cu trei oameni în pușcărie — bărbatul și doi copii.

— Mai bine-aș fi murit decît să fi fost atît de blestemată.

Am văzut apoi miriștea aceea, și stîna, și pădurea parcă strînsă în ele și chirchite sub lumina palidă a soarelui de toamnă. Și am văzut și satul cu oamenii lui cărînd din cîmp porumbul și cartotii. Și totul păstra, în frunze și în ochi, tristețea acelei înfiorătoare întimplări. Și am stat de vorbă și cu băiatul paznicului, Păun A. Gheorghe, în vîrstă atunci de 17 ani, și cu mama lui, Floarea A. Păun, dar ce puteau să ne spună ei? Plîngeau. Mama plîngea, iar băiatul își răsucea tăcut și pierdut căciula-n mîini, în mîinile acelea care trebuie să fi semănat, sau trebuiau să semene, cu cele ale tatălui său, fiindcă tată nu mai avea și el rămăsese singurul bărbat în casă și în casă mai avea trei surori.

Treceau pe șosea oameni, alții ieșeau la poartă și, discutînd întimplarea, vorbeau puțin, uneori nu scoteau mai mult de două-trei cuvinte, se simțeau ei înșiși parcă vino-văți că s-a putut petrece așa ceva, atunci, în satul lor. Fiecare își arăta într-alt fel amărăciunea și ura față de asasini, unii prin cuvinte, alții numai prin cîteva gesturi, dar sentimentul era același, urias, imperios, atotcuprînzător — un sentiment care domnea solemn și crunt în fiecare: legea îi va pedepsi!

Pe vremuri, la începuturile lumii, cum povestesc bătrînii, asemenea fapte se răs-plăteau prin schimbi; criminalii erau duși pe-un munte și doborîți de-acolo în prăpastie, loviți cu pietre sau îngropați de vii în mușuroaie cu furnici.

Oamenii din Morteni și din Vișina nu voiau decît o judecată dreaptă făcută de lege dar, mai ales, să-i vadă pe făptuitori în fața lor, să le privească ochii și mîinile și inima cu care au făcut să înceteze alta.

Și așa a și fost.

Procesul a avut loc în primăvara următoare la căminul cultural din Morteni, proces zguduitor fiindcă niciodată pe aceste locuri nu se mai petrecuse o faptă atît de cumplită.

Ciobanul Stanca Neagu și cel mai mare dintre fiii săi, Stanca Constantin, în vîrstă de 26 de ani, au fost condamnați la cîte douăzeci de ani de închisoare; cel mic, minorul, Stanca Marin, în vîrstă de 17 ani, a fost condamnat la 12 ani închisoare.

IV.

Au trecut de atunci patru ani. Gîndul nostru a fost să facem o călătorie într-acolo. Să-i vedem pe cei din Vișina și pe cei din Morteni, să vedem ce mai face acea Vitoria Lipan, pe numele ei Floarea A. Păun, s-o vedem pe mama acelor copii care au omorît un om, dar mai înainte să-i vedem pe ei, pe cei care au săvîrșit acest omor.

Și iată că, ajutați de procurorul șef al județului Dimbovița, Mihai Ilicea (cercetător și publicist pasionat), și de procurorul șef adjunct, Constantin Dogaru, cel care s-a ocupat atunci de acest caz dramatic, reușim să luăm legătura cu unul dintre făptuitori, deținutul Stanca Constantin.

E scund, cu o față rotundă, cumva nedumerit și din această pricină foarte-foarte crispat. Ce căutăm noi acolo? Ce mai vrem noi de la el? E arestat de patru ani, cine ce mai are cu el? Ne face un calcul: în anul 1989, adică cu 11 ani înainte de anul 2000 își va ispăși pedeapsa. Va avea atunci vîrsta de 46 de ani. «Și ce mai fac eu atunci? De ce mai trăiesc?» își frînge degetele și se hotărăște să se destăinuie:

Din prima zi după arestare, viața și oamenii se preschimbaseră pentru el într-o

▶ La cîmîtir. Numai crucea se pare că vorbește.

rog să-i spuneți?

— Ce să-i spunem?

— Că dacă n-o să mă mai caute, am să mor.

V.

În aceeași zi, ne-am dus în comuna Vișina, la mama lui, o femeie bătrînă, cu fața plină de riduri. E singură. Zîmbește jainic și așteaptă:

— Ați fost la Costică?

Chipul trist, copleșit de durere, nu se mai inapoiază. Se așază la gura sobei curățînd porumb pentru păsările de curte. Și, deodată, focul pe care-l aprinde se prefăce într-o oglindă fantastică: pe lumina aceea a flăcărilor îi văd fața. Fotoreporterul, Ion Cucu, scoate aparatul:

— Nu, nu, așteaptă — îi spun. Las-o în pace!

Se întoarce curînd, năpădită de amintiri, atunci parcă fără rost:

— Soba asta, odată, s-a dărîmat de tot... Toate cărămizile săriseră din ea...

Pe urmă ne povestește, cumva eliberată:

— I-am văzut pe toți trei, am avut dreptul la vorbitor. Pe bărbat și pe copii. Toți trei în pușcărie.

Și îi pare rău că nu s-a repezit, și n-a țipat, și n-a plîns, că n-a făcut nimic, că a rămas înghețată cînd l-a văzut, pentru că ea nu s-a așteptat niciodată la așa ceva, are 60 de ani, și cineva i-a spus odată: «La bătrînețe ai să ai ochii înlăcrimați». Dar ea n-a luat în seamă vorbele astea — era o țigancă ghicitoare — și uite ce-a putut să se întîmple... Și n-a vrut să plîngă — i-ar fi omorît pe toți trei dacă ar fi plîns. Și s-a încurcat, și a uitat ce-a vrut să spună și mîinile au început să-i tremure. Și abia tirziu ne-a spus tot adevărul din sufletul ei: — Maică, bărbatu-meu e vinovatul. El i-a

pus pe copii să-l omoare pe paznic. Că bărbatu-meu a fost un om rău. Eu nu mai am ce zice. Da mi se stînge sufletul de copii... Că și omul ăla își avea viața lui, și copiii lui.

VI.

Din Vișina pînă la Morteni, sate de cîmpie păturoasă, sînt zece kilometri. Cu patru ani în urmă, eu și fotoreporterul Ion Cucu trecuserăm pe-aici. Ne aminteam aproape toate locurile pe unde umblaserăm cu procurorii, pentru reconstituirea acelei crime, acum destul de depărtată — se simțea pe tot cîmpul venirea primăverii — dar noi nu ne puteam desprinde încă de întîmplare, clipa era copleșitoare, memoria reținea încă acea rugămintă a omului pe moarte: «Lăsați-mă așa, n-am să vă spu la nimeni»; era pe acolo un drum neumbat, un drum de pămînt umed, moale, cu aer proaspăt de pădure, și noi mergeam de-a lungul lui spre satul din fața noastră și spre casa Floarei A. Păun, soția victimei și a fiului său Gheorghe.

Am recunoscut-o de cum am ieșit în drum. Am întreat-o ce mai face ea și ce-i mai fac copiii? Ce să facă? Sînt la muncă, muncesc, au treburi. Și am mers și la cîmîtir și luminile amurgului au încremenit dintr-o dată, și s-a făcut tăcere și pustiu, și femeia paznicului ucis s-a rezemat de cruce și crucea aceea părea ea însăși să vorbească.

Și ne-am gîndit la «Miorița» și ne-am dat seama că adevărata dramă, adevărata tragedie se petrec, de fapt, în cei care rămîn, în cei nevinovați.

prezentul social

cronica pretențiilor

de șapte lei umilință

Intr-un restaurant, la o masă mai retrasă, ia loc un băiat. Poartă uniformă, matricolă, servietă. Elev, fără-ndoială. Așteaptă cuviincios să fie servit. Un carton așezat la vedere anunță cu litere de-o șchioapă: rezervat. Pentru cine? Pentru elevi, evident. Trec vreo douăzeci de minute. Băiatului îi este foame. Poate se și grăbește, poate mâine îl așteaptă câteva «materii» dificile. Și-a scos abonamentul și l-a așezat pe colțul mesei. Privește intimidat spre ospătarul care, afe-rat, se mișcă printre clienți «serioși». Care comandă coniac, vin ori bere. Care «se simt» și, la sfârșit, lasă, acolo, cițiva lei în plus. Băiatul încearcă prima interpelare, făcută pe un ton aproape rugător. Nici un răspuns. Priorități au — se înțelege, nu? — cei ce comandă «specialități» ori vreun altreu mai subțire, și nu un puști amărit ce-și agită abonamentul de 7x6=42 lei, prinzul pe săptămână.

Băiatului îi este evident foame. Eu am văzut acest spectacol deprimant în felul lui: un elev, aproape un copil, așteptând de mai bine de-o jumătate de oră să i se servească prinzul, forțându-se să nu privească la mesele vecine, ocupate de clienți ce nu mai priddesc cu «consumații».

În sfârșit, ospătarul conde plictisit să-l întrebe ce pofteste. Pentru a-i răspunde, de data aceasta, surprinzător de prompt: «N-avem!».

Și băiatul se grăbește să accepte ce s-o mai fi găbind prin bucătăria restaurantului,

înghițind repede, cu ochii în farfurie, cu un sentiment de umilință și înfringere, ca și cum ar fi primit de pomană, acolo, la masa săracului, așezată mai retras, să nu tulbure veselia adevăraților clienți.

Scena de mai sus am surprins-o la braseria «Cercului» de pe Șos. Ștefan cel Mare. Băiatul se numește M. Dumitru, este elev în clasa a VII-a la o școală din apropiere. Părinții, amândoi salariați. Iată cum o inițiativă, demnă de toată lauda, e compromisă de oameni fără suflet.

Mai multe restaurante și braserii au hotărât să servească, pe bază de abonament, un prinz unor elevi ai căror părinți, din diverse motive — cel mai puternic fiind, desigur, legat de locul de muncă și de neconcordanța orarelor diferiților membri ai familiei respective — se găsesc în imposibilitatea de a lua această masă, împreună, la ore convenabile pentru toți. Excelent!

Numai că această inițiativă trebuie cu rigurozitate pusă în aplicare. Acești copii să nu aibă sentimentul că li se face un hatir, fiindcă nici nu li se face. Și nimănui nu-i este permis să-i umilească, nici măcar cu o privire. Iar mesele ce le sînt rezervate să nu fie dosite, undeva, prin apropierea punctelor sanitare, și meniurile ce li se oferă să nu lase impresia că sînt alcătuite din feluri de bucate ce n-au căutare la clientela obișnuită.

Să-i cinstim și să-i ocrotim pe acești copii așa cum se cuvine. Să-i punem la locuri normale și să le dăm bucate bune.

Să cerem responsabililor de restaurante și ospătarilor să-i servească pe acești copii, ca pe propriii lor copii. Este exagerat? Nu, elementar, obligatoriu.

Aștept momentul cînd un copil, după ce a luat prinzul, să-i spună, spontan, celui ce l-a servit: «Mulțumesc pentru masă!»

Mihai HETCO

cu și fără cazier

«MASĂ BOGATĂ»

La Brașov este cercetat în stare de arest Iosif Cosma, 53 de ani, fost gestionar la depozitul de produse de menaj și sticlărie al întreprinderii județene economice a cooperativei de consum Brașov. Între 1966 și 1972, i.C. a reușit să delapideze 266 500 lei. E drept că din această sumă nu s-a ales cu nimic, pierzînd-o la diferite jocuri de cărți, dar asta e altă poveste. Altă poveste în care mai sînt implicate Eugenia Stăvru, 65 ani, și Cornelia Bucsan, 41 de ani, care au «reușit» să piardă cu aceleași «prilejuri» 100 000 lei și, respectiv, 90 000 lei. Organele de miliție au reușit să-i depisteze și pe ceilalți opt membri ai «clubului», urmînd să stabilească sursele de unde aceștia își procurau banii pentru participare la aceste crimene partide. Nu ne rămîne decît să spunem: «curat masă bogată».

CE AU «CONSTATAT» ORGANELE DE CONTROL?

La D.C.A.-Arad, căpitanul de miliție Gheorghe Borș a constatat plusuri la lină în valoare de 284 265 lei. Rămîne să aflăm ce au «constatat» organele de control care trecuseră în numeroase rînduri pe la D.C.A. înaintea căpitanului.

CE MARCĂ DORITĂ?

Se află sub urmărire penală Constantin Cheju din Hunedoara, care a înșelat numeroși cetățeni, asigurîndu-i că le poate facilita cumpărarea de autoturisme din străinătate. Numai de la Ion Ceanu, din București, «întreprinzătorul» Constantin C. a primit un «aconto» de 28 550 lei. Se pare că, pentru un anumit timp, Constantin C. și-a asigurat un loc fără a-l «aconta».

«NU ORICE CÎȘTIG ADUCE FERICIREA»

Au luat sfârșit cercetările privind cazul Anetei Donici, 30 de ani, din Vaslui. S-a stabilit că A.D. făcea trafic cu metale prețioase și comerț ilicit cu mărfuri de contrabandă. Rutele preferate erau Vaslui—Constanța și Vaslui—Arad. Reușind să cumpere de la persoane de origine străină ceasuri, inele de aur etc. în valoare de 50 000 lei, A.D. le vindea,

cu preț de speculă, în Vaslui. Dar, ca și în alte cazuri similare, s-a dovedit că astfel de cîștiguri n-aduc fericirea.

NU I-AU AJUNS 10 LUNI

Organele de miliție din județul Ialomița și Direcția sanitară județeană au efectuat un control pentru a stabili cum sînt respectate dispozițiile legale cu privire la regimul de stupefiante. Controlul a scos la iveală cazuri grave de necunoaștere și nerespectare a actelor normative. Astfel, dr. Cristian Rădulescu, de la circa sanitară Cocora, a ținut timp de zece luni 24 fiole de hidromorfon restituite de un cetățean. Cît timp i-ar mai fi trebuit doctorului C.R. pentru a se hotărî să predea fiolele la farmacie?

«DOMNII» DE KENT

Sînt cercetați sub stare de arest Sabin Clim, fost recepționar și gestionar al tonelei cu marfă (plată în valută) din cadrul complexului hotelier «Traian» din Brăila, și Alexandru Teodoridis. Prin intermediul celui din urmă, S.C. procura valută, cu care cumpăra țigări de import și pe care le introducea în gestiune. În felul acesta S.C. își «rotunjea» frumuseț cîștigul lunar. Cu prilejul perchezitiei la domiciliul lui S.C., organele de miliție au descoperit 1 680 pachete de țigări «Kent» în valoare de 35 280 lei.

ÎNCĂ O FUGĂ DE LA LOCUL ACCIDENTULUI

Intr-o seară, pe drumul național 68 B, între Deva și Hunedoara a avut loc un accident de circulație soldat cu moartea unui om. Victima: un biciclist. Autorul accidentului dispăre și ofiterii Smarand Trușcă, Constantin David și Emeric Orban, de la miliția Hunedoara, nu găsesc locul accidentului decît niște cioburi provenite prin spargerea unui far. Acțiunea de verificare descoperă la Autobaza 6 Hunedoara basculanta 31-HD-831 cu bara de protecție avariată și un far spart. Șoferul Alexandru Burlacu susține că n-a părăsit, în seara accidentului, locul de muncă, adică incinta Combinatului Siderurgic-Hunedoara. Avariile constatate la mașină le explică însă prin faptul că într-o altă seară a adormit la volan și a intrat cu mașina într-o grămadă de zgură aflată la marginea șoselei cu pricina. Acolo, a adăugat A.B., se pot găsi și cioburile de la farul spart. Într-adevăr, numai că ele erau o parte din cioburile care lipseau de la locul accidentului.

cronica serviciilor către populație

comerțul vă propune soluții simple

Cineva, cîndva, a hotărît să coreleze bugetul de timp al cetățeanului cu emblemele unităților comerciale. De ce să-i obosim ochii și să-i încurcăm mintea cu denumiri dubioase, sofisticate, superflue, din moment ce omul e grăbit și vrea să aștepte într-o clipă pe ce dă banii pășind pragul magazinului. De aceea, în locul tradiționalelor «Brutărie», «Măcelărie», «Manufactură», «Mercerie», explicații fulger: «Piine», «Carne», «Ciorapi», «Nasturi». Pentru vechile și ilarele: «Gustări calde și reci», «La văduva veselă» (vizavi de Cimitirul Bellu), «Pîrjoala ideală», o denumire scurtă, la obiect: «Bufet»; iar acolo unde se vînd și se cumpără cam de toate: «Autoservire».

S-au orînduit pe Lipskani, unul lîngă altul, trei magazine de pantofi, toate trei vor purta aceeași inscripție explicită: «Încălțăminte», «Încălțăminte», «Încălțăminte».

Sînt invitat la o bere în Piața Buzești; ei bine, pot face dovada că sînt o persoană descurcătoare și ageră la minte din moment ce toate firmele localurilor publice de aici se cheamă «Bufet». Doresc să-mi testez amical la capitolul «cerveau brillant» («minte trăsnet»), îl trimit să cumpere pastă de dinți de la o parfumerie de lîngă cinematograful «Scala», deci într-un loc unde toate unitățile cu acest profil se cheamă simplu și direct «Parfumerie».

Într-o asemenea amplă competiție de perspicacitate, cei mai slabi la minte sau

tributari tradiției, au fost nevoiți să-și ia toate măsurile de apărare. Această categorie de consumatori cumpără brînză de 21 și tabă de casă de la «Leonida» (adică de la magazinul alimentar instalat în blocul cu fostele garaje ale fostului patron Leonida). Pentru stufe și mătăsuri te trimit la «Radu» (sau cum s-a numit odinioară magazinul instalat — cum să vă explic dumneavoastră? — la începutul străzii Nuferilor, fost Popov, fost Berthelot, vizavi de «Arta modei», în apropiere de o prăvălie cu dulciuri și cafea, dar care s-a reprofilat între timp).

Pentru toți aceștia, o adevărată fericire dacă s-a nimerit să se nască lîngă magazine, cooperative și restaurante cu denumiri concepute pe stil vechi. Nici un efort deci, pentru cei aflați cu domiciliul sau cu treburi prin apropiere de «Polar», «Delta Dunării», Frizeria «Ciufulici» sau abatorul de vite. Am auzit, de pildă, că pe Calea Griviței, magazinul pentru copii, numit «Așchiuță» — și plasat în vecinătatea unor unități comerciale și de alimentație publică extrem de diferite — și-a împrumutat numele tuturor unităților limitrofe. Se cumpără mезeluri, ciorapi, piese auto, se bea bere și se ascultă cîntece de ocină la... «Așchiuță». Zeci de mii de cetățeni neadaptăți rid, plătesc rate, se căsătoresc și mor cu zîmbetul pe buze avînd ca punct de referință magazinul «Așchiuță».

Totuși, cineva dintre cei în drept va trebui să se hotărască să modernizeze și aceste firme. N-ar fi deloc rău — ne gîndim noi — dacă s-ar preceda la o nouă abreviere chiar și acolo unde au mai trecut odată foarfecele inovatorilor. De ce să menținem inscripții greoaie, incifrate, compuse din două și trei cuvinte cînd putem informa masele publice prin metode rapide și sugestive. Așadar, în loc de Restaurant, Casa de cultură a tineretului, Spitalul de copii, Berăria «Gambrinus», Tutungerie, Întreprinderea de transport-București, Ofițerul stării civile și Cimitirul Sfînta Vineri — propunem inscripții telegrafice: Mîncăm, Dansăm, Tratăm, Bem, Fumăm, Mergem. (suferim adică), lubim și Murim.

Liviu TIMBUS

starea comerțului

pericol de alcool!

Ce expresii blinde sînt în limba noastră — «s-a dres», «a tras la masea», «darul beției» și cîte altele — cu care, de fapt, se răsfășă niște bețivani sadea! Însă viața este mai neiertătoare. Multe din «libațiile» care par nevino-vate se termină cu scandaluri și bătăi (uneori cu urmări grave), cu accidente de muncă și accidente de circulație, care dau de lucru miliției, spitalelor de urgență și morgii. (Numai în ianuarie serviciul circulației din București a depistat 62 cazuri de conducere sub influența alcoolului, ca să nu mai vorbim de accidente!).

Iată ce ne-a declarat prof. dr. Alexandru Ciplea de la Institutul de fiziologie normală și patologică: «Efectele consumului zilnic al alcoolului, chiar în doze moderate, se exercită în mod defavorabil atît asupra sistemului nervos central și periferic (o scădere a simțului autocritic și a autocontrolului), cît și asupra organelor interne, în primul rînd asupra laboratorului central al organismului, ficatul, producînd degenerarea celulelor nobile. La examenul histologic, întregul ficat apare ciuruit (ca în fotografia alăturată). Prin consumul cronic de alcool se ajunge la o modificare a capacității psihice a individului, ceea ce antrenează conflicte grave în familie, la locul de muncă, în comportamentul social».

Poate că unii se întrebă ce legătură ar putea fi între cele de mai sus și «starea comerțului». Din păcate, la această situație, alimentația publică are o «contribuție» dintre cele mai nefaste. Dacă un om dorește un ceai, o cafea cu lapte (firește, de calitate bună!), sau măcar un pahar cu lapte fierbinte, trebuie să colinde mult și bine. În schimb, din zori pînă noaptea tîrziu, alimentația publică are grijă să presare la tot pasul o gamă largă de restaurante, bodegi, braserii, baruri de zi, crame și cîte și mai cîte, unde poți consuma, cu cea mai mare ușurință și în orice cantitate, tot felul de băuturi tari. Există localuri la care 70% din încasări se realizează doar din băuturi — mîncarea e «fudulie». Dacă un restaurant nu realizează planul și se dădea autorizația (era chiar îndemnat) să-și deschidă o «anexă», un bufetel, o bodeguță, și, ca prin minune, apăreau depășirile de plan. Simplu, comod și profitabil (mai ales pentru unii responsabili, barmani și alții!). Mai puțin pentru ficat!

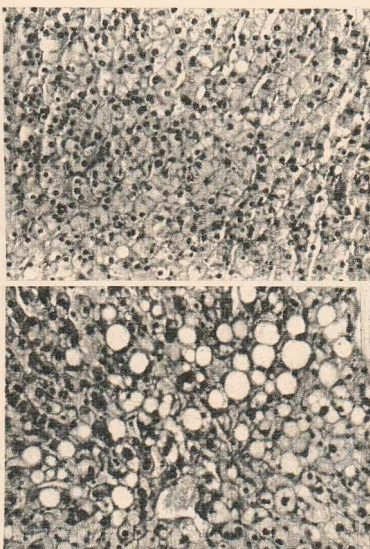
Însă concepția despre realizări de plan și beneficii ÎN DAUNA OMULUI, nu are ce căuta în societatea noastră. Și, într-adevăr, la Consiliul Popular al Municipiului București au venit reclamații și sesizări în legătură cu o serie de cazuri care contravin normelor de conviețuire într-o societate civilizată, bunelor moravuri. Comitetul Executiv a luat măsuri pentru stăvilirea consumului de băuturi alcoolice. S-au

desființat 32 de localuri, mai ales din imediată apropiere a instituțiilor de învățămînt, a unor mari întreprinderi și din incinta piețelor agroalimentare. S-a interzis vînzarea de băuturi alcoolice înainte de ora 8 dimineața etc. Apreciind totuși că aceste măsuri nu sînt destul de eficiente, Comitetul Executiv al C.P.M.B. a pus această problemă în discuția deputaților la cea de-a 16-a sesiune din 9 februarie, care a hotărît noi măsuri restrictive (spre pildă, interzicerea consumului de băuturi alcoolice în incinta bazelor sportive, în cantine-restaurant, mijloace de transport în comun, holuri de teatre și cinematografe, săli de așteptare din gări, autogări și aerogări, căi publice etc.).

Ca urmare, se vor mai închide un număr de «bombe», altele vor fi reprofile și se va modifica structura desfacerilor.

Sînt suficiente aceste măsuri? N-ar trebui oare «asanate» și anumite năravuri ale unor ospătari? Mulți sînt prea grijulii cu setea consumatorilor. Unii aduc mai întii băutura și apoi mîncarea. Alții stau cu ochii la paharul consumatorului și cum vîd că începe să se golească, îl umplu ochi, fără să întrebe nimica. Unii nu prea știu (naivii!) ce înseamnă «stare de ebrietate» și continuă să servească sticla după sticla. Mai sînt barmani și ospătari care nu se pricep să judece vîrsta

Ficat provenit de la un om sănătos.

Ficatul unui alcoolic. Majoritatea celulelor hepatice sînt transformate în picături de grăsime (spațiile goale).

consumatorilor și, contrar articolului 21 din legea 3/72, servesc băuturi alcoolice minorilor.

Ar mai trebui încurajați cei care produc băuturi nealcoolice, răcoritoare. De ani de zile ei tot promit noi sortimente! Măcar cele existente să se găsească în cantități suficiente, mai ales în sezonul de vară. Și, fiindcă veni vorba de răcoritoare: de ce Pepsi-Cola se vinde în unele restaurante cu majorări de preț pînă la 75% pe cînd prețul țuicii la aceleași restaurante nu se majorează decît cu circa 50% față de prețul de Alimentară? N-ar trebui să fie invers?

E bine că, în sfîrșit, a început să se pună stavilă consumului de băuturi alcoolice. Măsurile trebuie însă duse pînă la capăt și nu numai la București.

Eugen IAROVICI

dialog cu cititorii

Doi cititori, din colțuri deosebite ale țării — Marin Călărășu din Brăila și Alexandru Demetrian din Oradea — ridică în această săptămînă o aceeași problemă. E vorba de locul meseriilor și al meseriașilor în viața economică a țării. Nemulțumirile sînt cunoscute: numărul adesea redus al meseriașilor (mai ales în anumite domenii), o insuficiență preocupare pentru munca de calitate, pentru finisajul atent, pentru amprenta personală în execuție, pe alocuri — nu vrem să generalizăm — o atitudine uneori distantă (ca să nu spunem ostilă) față de public, față de cerințele concrete, individualizate ale consumatorului, neglijarea în multe centre a pregătirii schimbului de mîine al generațiilor mai vechi de meșteșugari, purtătoare ale unor tradiții care au făcut faima ingeniozității, dragostei de frumos și hărniciei românești. Cum spuneam, despre toate acestea s-a mai scris (nu prea des) și uneori de către publiciști de talent și de curaj. S-a scris și — în ce ne privește — intenționăm să mai scriem, cu mai accentuată vigoare și cu mai multă îndrăzneală decît pînă acum. Dar pînă una, alta, e nevoie să lămurim o neînțelegere la care se referă amîndoi cititorii noștri. Mulți își închipuie că în condițiile unei industrializări intensive (și aceasta înseamnă nu numai construirea de uzine și fabrici, mutarea centrului întregii vieți economice pe industrie, ci și introducerea tehnologiilor industriale în mereu alte și alte sectoare, de la construcții și pînă la circulație), meseriile nu mai au un rol important de jucat, că ele reprezintă, doar, ziua de ieri, pentru care nu mai există nici un mîine. Obiect (eventual) de nostalgie, ele nu mai pot constitui și obiect de perspectivă economică.

Nimic mai greșit. Studiarea tendințelor actuale, inclusiv din țările cele mai dezvoltate din punct de vedere economic, demonstrează cu evidență că o economie cu cît este la un nivel mai înalt, cu atît este mai complexă, cu atît are mai mare nevoie de existența — alături de gigantul industrial — a unor întreprinderi mici și a unor ateliere artisanale (sub diferite forme). Producerea unor serii mici este mai rentabilă în întreprinderi modeste decît în uzine de mari dimensiuni, realizarea unor produse de deosebită calitate este, de asemeni, mai comodă, ca să nu vorbim de necesitatea degrevării marilor unități industriale de o parte din producția în care e încorporat un procent foarte ridicat de manoperă, de impulsul pe care asemenea activități îl dau vieții economice și sociale din localitățile mici, de facilitarea experimentării prototipurilor de bunuri de consum, de posibilitatea folosirii unor materii prime mai greu încadrabile în circuitul industrial, de satisfacerea unor cerințe de ordin estetic, și cîte și mai cîte. Extinderea considerabilă a sferei serviciilor (care, să nu uităm, ocupă în țările dezvoltate mai mulți oameni decît sectorul industrial), stimulează, de asemeni, reinvierea meșteșugurilor. A ne ocupa de soarta meseriilor și meseriașilor nu înseamnă deci a plăti tribut unor nostalgii ineficiente, ci a pregăti, serios și științific, răspuns la stringente necesități ale zilei de mîine.

Interesat de marile probleme ale omenirii (ceea ce nu e deloc rău, mai ales dacă o asemenea preocupare este întovărită și de grija pentru înlăturarea neajunsurilor mai prozaice și mai imediate), cititorul P. Tonea din Alexandria ne sugerează publicarea unor anchete sau documentare despre ceea ce dumnezeu numește cele trei calamități ale vremii noastre: foametea, potuarea și maladiile ucigătoare, în special cancerul și bolile cardiovasculare. C-or fi trei calamități, c-or fi mai multe, se mai poate discuta. Nu e greu de observat că din «cele trei» ultimele două sînt în special caracteristice zonelor celor mai dezvoltate (Europa, America de Nord, Japonia). Dar două treimi din omenire nu trăiește în aceste zone și pentru peste două miliarde de oameni mai sînt și alte probleme grele. Fără a avea deloc intenția de a completa lista marilor necazuri, am putea aminti, de pildă, că una din rușinile secolului nostru este și persistența masivă a neștiinței de carte. După ultimele statistici oficiale (de obicei, lustruite), 3,5 la sută dintre locuitorii adulți ai Pămîntului sînt analfabeți și numărul lor (chiar dacă nu procentul) crește an de an. 50 la sută din populația Asiei și 76 la sută din populația Africii sînt formate din analfabeți. În unele țări africane, cota femeilor analfabete depășește (acum, în 1973!) 99 procente. Hotărît, mai este mult de făcut pe Pămîntul nostru.

Un tînăr cititor din Oradea, Ioan Lițiu, se plînge într-o scrisoare de calitate adesea necorespunzătoare a «play-back»-urilor de la televiziune: între imagine și sunet, înregistrate fiecare separat, nu există o suprapunere perfectă. Observații asemănătoare s-au mai făcut și — de ce n-am recunoaște? — s-au și realizat unele îmbunătățiri. După părerea noastră, metoda ca atare nu trebuie condamnată. Înregistrarea separată a sunetului, în condiții fonice superioare și cu posibilitatea alegerii pentru fiecare frază muzicală a performanței celei mai reușite, este doar în avantajul telespectatorilor. Ca și în alte împrejurări, artificii e binevenit, cu condiția să nu se vadă. Dar, aceasta e altă poveste.

H. DONA

tipuri și tertipurii

apa și piua

Propunem o nouă metodă, economică, pentru bătutul apei în piua. Noua metodă preconizată are avantajul că scurtează timpul de fabricație și face economie de materie primă. Se practică, îndeosebi, în ședințe, în felul următor. Cel decis să bată apa în piua simulează, în prealabil, că ascultă, atent și concentrat, raportul prezentat. Eventual ia și note, după ce a avut grijă ca în timpul prezentării raportului să spună de cîteva ori, destul de tare ca să fie auzit, și îndeajuns de discret ca să nu tulbure adunarea, cuvîntul: «just!» Urmează, în pauză, înscrierea pe lista vorbitorilor. Operația nu e deloc simplă și comportă oarecare abilitate. Dacă ești printre primii cinci, riști să fii urmărit cu prea mare atenție. Dacă ești printre ultimii opt, poți avea ghinionul să intri în lotul celor la care se renunță. Deci, toată arta e să te plasezi pe la mijloc, în zona de oboseală și de indiferență, cînd scîrție scaunele și toată lumea așteaptă, nerăbdătoare, să se anunțe pauza. În acest climat de bunăvoință și indulgență unanimă se bate apa în piua cu cel mai mare spor. Tot secretul e în fizionomie. Trebuie să fii suficient de încrunțat, ca să pari serios, și îndeajuns de liniștit ca să lași impresia că ești bine pregătit. După aceea, n-are nici o importanță ce spui, cu o condiție: să te folosești de aprecieri generale, fără nici o referire la concret, în fraze neutre, de o principialitate eternă și verificată. Nu dai cifre, ca să nu obosești adunarea, și nici exemple precise, fiindcă se cunosc. În schimb, strecuri cîteva aluzii, subtile, din care să reiasă clar capacitatea directorului — dacă stă bine — sau incapacitatea lui evidentă — dacă ai presentimentul că e curățat. Dar nu te angajezi prea tare, fiindcă toate surprizele sînt posibile, și nu se cade să uităm vorba din bătrîni: «Nu știi de unde sare iepurele».

Deci, alt secret e să spui de toate, fără să afirmi nimic — mai ales dacă se stenografiază — avînd grijă să insinuezi cît e necesar, ca să poți demonstra la momentul oportun: «am avertizat».

După aceea strecuri cîteva fraze autocritice, cu un ton pătruns și convingător, și angajamentele de rigoare, luate și în ultimele trei ședințe, în aceeași atmosferă constructivă și înălțătoare.

După care — mai ales dacă au fost aplauze — treci frumos în banca ta, disciplinat și modest. Această metodă, verificată, de bătut apa în piua are avantajul că elimină riscurile și accidentele de muncă. Singurul impediment: a început să fie prea cunoscută. Și, deși e vorba de apă, a început să se taie ca maioneza. Iar uneori să se brînzească. Deci, bătătorii de apă în piua, atenție!

Aurel BARANGA

navetiștii VI

urmări nefaste

O anchetă de Nelu IONESCU

Vă invit să fiți judecători obiectivi!
În articolul trecut am făcut inventarul urmărilor roz și dulci ale navetismului. Acum îl voi face pe cel al urmărilor negre și amare.

De partea cărora dintre ele atîrnă mai greu talgerul? Sub semnul cărora dintre ele curge fenomenul navetismului?

Rectific, nu vă invit să fiți judecători. V-o pretind!

O CUMPLITĂ OBOSEALĂ

O cumplită oboseală trupească îi însoțește pe sătenii care fac naveta la oras. Pentru că se scoală mai cu noaptea în cap decît atunci cînd erau lucrători ai pămîntului. Pentru că de acasă pînă la gară (uneori, dar mai rar, chiar și pînă la stația de autobuze) sînt cîțiva kilometri de mers pe jos, fie că-i noroi ori zăpadă, fie că plouă ori viscolește. Pentru că mijloacele de transport în comun nu-s punctuale și-i lasă să aștepte, să piardă timpul. Pentru că naveta se face mai mult în condiții incomode, în

condiții de înghesuală. Pentru că adeseori naveta se face cu autobuze sau cu vagoane hîrbuite și care încă nu știu ce-i viteza. Pentru că uneori se face pe platforma unor autocamioane, în cel mai bun caz acoperită cu o prelată. Pentru că de la bariera orașului, sau de la gara lui, sau de la autogara lui, îndeobște, iar trebuie de făcut un drum pe jos. Și, în sfîrșit, pentru că la întoarcere lucrurile se repetă. Și-n sfîrșitul sfîrșitului, pentru că timpul navetistului fiind mai mic, iar nevoia lui de odihnă mai mare, el ori își face plinul de somn, renunțînd la mai toate îndeletnicirile extraprofesionale, ori încearcă «să le facă pe toate» și atunci intră într-un deficit de somn și, implicit, într-o oboseală în continuă creștere.

Îl mai însoțește pe săteanul care face naveta la oraș și o cumplită oboseală psihică. Pentru că ruperea de structura socială sătească, ale cărei reguli de joc le cunoștea și în cadrul căreia își cucerise un loc, o poziție, un prestigiu recunoscut, îl desprinde, implicit, și în mare măsură, de rădăcinile sale, de punctele sale de sprijin, de izvoa-

O pendulare zilnică între interesul social și cel personal.

rele unor certitudini. Pentru că intrarea în structura socială urbană îi pretinde eforturi de cunoaștere, înțelegere, adaptare, participare și integrare; eforturi de rejudecare a valorilor și de selecționare din mers a contradicțiilor cu care — mai ales la început — îi invadează conștiința noul său sistem perceptiv pe care l-aș numi «*de două antene*»; eforturi de selectare a valorilor urbane de nonvalorile urbane; eforturi de a depăși umilința slujbelor de început, adică a celor necalificate, mărunte, de corvoadă; eforturi de afirmare profesională și personală; eforturi de a accepta un mod de viață care îi pretinde o mare plată — în consum de energie, în timp și în renunțări; eforturi de a impune mentalitatea producătorului industrial care se naște în el, în personalitatea lui, mentalității, moștenite, de mic proprietar funciar; eforturi de a ieși din inhibiția acțională provocată de stress-urile vieții urbane; eforturi de a dobândi prestigiu social și încredere în sine; și, peste toate, eforturi de a face față incertitudinilor, așteptărilor și eventualității eșecului pe care o implică această — până la urma urmei — aventură personală. Fiindcă unii, cei mulți, reușesc să se integreze; unii, cei puțini, nu reușesc; iar tu, individ față-n față cu necunoscutul spre care te duce un autobuz sau un tren, n-ai de unde ști din care categorie ai să sfințești a face parte.

În fine, îi mai însoțește pe sătenii care fac naveta la oraș o cumplită lipsă de timp. Folosesc și de data aceasta cuvântul «*cumplită*» pentru că oamenii aceștia nu-și mai pot vedea de treburile gospodărești decât în foarte mică măsură (de aceea, adeseori, și pierd o parte din lotul individual care-l aveau inițial ca membri activi ai C.A.P.-urilor); pentru că oamenii aceștia nu-și mai îngăduie puțină viață intelectuală, sportivă ori puțină distracție; pentru că oamenii aceștia nu numai că și-au rărit zdrăvăn vizitele la rude și prieteni, dar stau puțin și cu părinții, copiii și nevestele; în schimb, se culcă odată cu găinile, ba chiar înaintea lor, pentru că-s grâini de oboșală și pentru că altfel a doua zi n-ar mai fi în stare s-o pornească de la început.

O categorie specială a navetiștilor — cei care se întorc acasă o dată pe săptămână, sâmbăta seara, pentru a sta cu ai lor doar duminică, iar de-a lungul celorlalte șase zile ale săptămânii trăiesc în căminele șantierelor ori întreprinderilor industriale — au parte și de urmări nefaste speciale. Pe de o parte, legate de absența îndelungată

de-acasă, știut fiind că nu-i de sfătuit să-ți lași, nici nevasta, nici copiii prea mult singuri, nu de alta dar le vin idei năstrușnice. Iar pe de altă parte, legate de viața în căminele muncitorești. Fără îndoială, există cămine bune: vreau să spun construcții serioase, bine dotate și bine organizate. Dar mai există și barăci nenorocite, cu dotări de apă, canalizare și încălzire proaste, în care sînt înghesuții prea mulți oameni și în care viața nu-i tocmai veselă.

E adevărat, muncitorilor cu vechime, pe a căror stabilitate șantierul ori întreprinderea contează, li se creează pe parcurs condiții de trai mai bune; dar noilor veniți — oameni cu slabă calificare sau fără calificare și cu o nestatornicie la locul de muncă, în bună măsură justificată — nu li se prea repartizează loturi din rai. Despre viața în barăci a celor care fac naveta săptămînal s-ar putea scrie cel puțin un articol special; despre care — ca să nu folosesc alte cuvinte — spun doar că ar ieși al naibii de... pitoresc. Acum, aici, firul principal fiind altul, mă limitez doar să spun că șantierele și întreprinderile ar mai avea «*cite ceva*» de făcut în privința barăcilor-dormitoare și a barăcilor-cantine.

Și pentru a sintetiza ce am vrut să spun în acest subcapitol, pentru a sublinia ce mi se pare mai important, vă cer îngăduința să vă povestesc o mică amintire. Eram elev în clasa I de liceu și m-am împrietenit cu un coleg de-al meu venit atunci, pentru prima dată, de la țară. A simțit nevoia să-mi spună impresiile lui despre viața de la oraș. Și copilul acela a făcut-o doar cu câteva vorbe:

— Aici toți sînt nepăsători. Pe stradă oamenii nu se salută și nici măcar nu se observă. Trec pe lângă tine și nu te văd. E foarte greu așa.

Îmi asumam sarcina să vorbesc despre cusururile navetismului și iată că am ajuns la cele ale orașenilor. Măcar de n-aș fi făcut-o degeaba, măcar de-ar avea — dumnealor orașeni — urechi să audă!

PERICOLUL PAȘILOR ÎNAPOI

Multe din cele spuse mai sus sînt valabile și pentru intelectualii orașeni care fac naveta la țară. Și ei sînt oboșiți; și ei trăiesc nemulțumiri și dileme; și lor le lipsește timpul.

Oboseala lor psihică se datorează însă unor altele gînduri care le macină nervii: de pildă, acela că în condițiile satului posi-

bilitățile lor de realizare profesională sînt cu mult mai mici față de cele ale colegilor lor (uneori mai modești profesional decît ei) rămași la oraș; ori acela că, din pricina navetei, nu-și îndeplinesc îndatoririle pînă la capăt și asta — se știe — atrage și nemulțumirea de sine, și nemulțumirea satului, și nemulțumirea șefilor; ori acela că li se dau și sarcini extraprofesionale; ori acela că, din pricina oboșelii și a lipsei de timp, sînt frustrați de posibilitatea participării la viața culturală și artistică a orașului în care locuiesc; ori acela că venitul le este afectat de costul abonamentului pentru navetă, de costul hainelor stricate rapid pe navetă, de costul mîncării din pachete, ori al me-

Pline pentru foștii producători de piine.

selor luate pe la cantine, care, oricum, reprezintă un plus de cheltuială față de mesele de acasă, din familie; ori acela al posibilităților — examene, rocade, transferuri în posturi libere dar secrete — de revenire și cu serviciul în oraș. Și încă altor multor gînduri, după situația, după speranțele, după firea fiecăruia dintre ei în parte.

Dar și de data asta țin să pun accent — un accent grav — pe o anume urmare a navetismului orașenilor la țară. Și iar vă voi povesti o amintire tot cu un coleg de liceu. Fiu al unui profesor universitar, era pentru noi toți din clasă un exemplu de rafinament, de politețe, de cumpătate, de ultraurbanism. L-am reîntîlnit după mai mulți ani de la terminarea nu numai a liceului, ci și a facultății. Era de nerecunoscut: neglijent și stingaci; vorbea lăbărat și obscen; era vădit satisfăcut că fusese ales în nu știu ce comitet inutil și fără haz. Un alt prieten de-al meu — chirurgul Mihai Constantin, care, în ciuda navetei pe care o face de mulți ani, își dă și doctoratul — a găsit o formulă-titlu pentru acest fenomen de involuție: ruralizarea intelectualilor.

Lucrurile-s lesne explicabile: de influența unui mediu în care-i scufundat, individul nu se poate feri total. Și totuși, care-i formula magică, care-s căile concrete, prin care s-ar putea limita împrumuturile reciproce de elemente dintre urban și rural, doar la părțile bune ale celor două medii sociale, doar la valorile lor?

NOPTILE ALBE ALE PRIMARULUI POPULAȚIEI DE ZI

Știați că orașele au o populație de zi, care se retrage noaptea în suburbii, la țară, pentru a năvăli a doua zi dimineața iar? O populație care nu-i înregistrată în scriptele orașului, dar care pune primarilor de orașe multe probleme?

Fiindcă intră în magazine și cumpără mii de piini, mii de kilograme de salam și enorm de multe mii cutii de conserve. Fiindcă folosește, alături de populația propriu-zisă a orașului, tramvaiele, autobuzele, robinetele de apă și canalizarea, energia electrică și cea termică — într-un cuvînt mai toate serviciile urbane. Și mai ales fiindcă e o populație care crește numeric și căreia îi cresc și i se diversifică pretențiile. Vreau să spun că navetiștii sînt o serioasă sursă de probleme pentru administrațiile orașelor. E un fel de plată pentru brațele de muncă pe care orașele le primesc de la sate.

Probleme au — cu acești oameni — și conducătorii întreprinderilor și șantiereilor. Pentru că trebuie să-i formeze profesional; pentru că trebuie să facă rost de răbdări îngeresti care să-i ajute să reziste pînă ce navetiștii se integrează disciplinei industriale; pentru că trebuie să facă pe dracu-n patru să le rezolve fel de fel de cereri, și — așa — să-i cointerezeze și să le înfrîngă

tendința de a se plimba de la o întreprindere la alta; dar, mai ales, pentru că trebuie să reușească împlinirea sarcinilor de plan cu niște oameni cronic bolnavi de oboșală.

Studii științifice — făcute de sociologi, psihologi și economiști — au demonstrat negru pe alb că randamentul activității muncitorilor navetiști e mult mai scăzut decît al celor localnici. Și e cu atît mai scăzut cu cît distanța navetei pe care o fac e mai mare. Practic, oamenii aceștia n-au cînd să-și refacă total forța de muncă.

Așa se explică și lipsa de preocupare a lor pentru informare și pentru activitățile de inovație. Așa se explică, parțial, absențele lor repetate; și, tot parțial, instabilitatea lor în cadrul aceleiași întreprinderi: aleargă după locuri de muncă ce li se par mai convenabile, mai comode.

În fine, ar mai trebui amintite și grijile pe care le provoacă unii navetiști — mai ales cei tineri și nedomesticiți — miliției orașelor. Senzația de libertate și anonim pe care le-o dă orașul, sentimentul de putere și autonomie pe care li-l dau primii bani ai lor, depărtarea de autoritatea părintească și de cea a comunității rurale, greșita apreciere a unor comportamente urbane nefericite, ca și contactul cu elemente sociale urbane degradate, îi împing spre săvîrșirea unor acte infracționale, mai ales de felul huliganismului și furtului.

În această privință am găsit, într-un studiu sociologic deosebit de serios făcut, un exemplu care are și partea lui de haz:

La Uzina de aluminiu din Slatina sînt mulți muncitori care fac naveta cu bicicleta. Ei bine, tot aici, într-o anume perioadă, furturile de biciclete erau foarte numeroase.

Dar e adevărat că — din această informație — nu se poate trage concluzia că navetiștii erau hoții de biciclete. Ba chiar putem înțelege că ei erau păgubașii. Eu, unul, ca fost membru al corpului navetiștilor, subscriu și pledez pentru a doua interpretare.

ZILELE NEGRE ALE PRIMARULUI POPULAȚIEI DE NOAPTE

Populația de zi a orașelor poate fi foarte bine socotită o populație de noapte a satelor care — de data asta — face griji și autorităților «*de acasă*».

Pentru că prin plecările lor, navetiștii perturbăză bunul mers și buna structură a obștei sătești.

De plecat, mai mult pleacă bărbății. Iar agricultura rămîne să o facă femeile și bătrînii. Cu alte cuvinte, forța de muncă din agricultură se feminizează și îmbătrînește. E adevărat, uneori mai pun și navetiștii mina să facă ceva în gospodăria lor ori a cooperativei, însă munca lor de oameni oboșiți e de o eficiență cam dubioasă.

Navetiștii nu participă, și deci o afectează, nici la viața social-culturală a satului.

Dincolo de toate aceste urmări imediate ale navetismului, satul mai este pîndit și de pericolul unor decalaje viitoare și de naturi greu de prevăzut. Cert e că un dezechilibru poate provoca altele dacă fenomenul-cauză, de data aceasta navetismul, nu este trecut sub control.

Pe de altă parte, satul are de înfruntat și dificultățile implicate de naveta intelectualilor care vin să-l slujească dar care nu acceptă să-i devină cetățeni.

Ori, în general, intelectualilor satelor — fie medici, fie ingineri, fie profesori — le revin sarcini care nu se isprăvesc odată cu cele opt ore ale zilei de lucru. Plecînd, ei nu reușesc întotdeauna să-și termine obligațiile strict profesionale și cu atît mai mult să participe, să pună umărul activ, la viața socială și culturală a satului.

Sarcina forurilor de conducere rurale de a-i capta definitiv pentru sat pe acești intelectuali nu-i deloc simplă și nici într-un caz nu poate fi limitată la aplicarea constrîngerilor și nici la folosirea stilului «*mizerii*». Frontul de lucru trebuie deschis într-un abataj numit sufletul omului, conștiința lui.

CERTITUDINI ȘI ÎNDOIELI

De cumplita oboșală a navetistului de la țară sînt convins.

De pericolul pașilor înapoi care îl «*pasce*» pe navetistul de la oraș sînt convins.

Dar de faptul că toți primarii — fie ei ai populațiilor de zi, fie ei ai populațiilor de noapte — își albește nopțile sau își innegresc zilele în măsura în care ar trebui s-o facă, dați-mi voie, ca om care umblă mult și cu ochii deschiși, să mă îndoiesc.

Însă peste toate îndoiele mai mici sau mai mari, peste toate cazurile particulare care mă nemulțumesc, dați-mi voie — tot ca om care umblă mult și cu ochii deschiși — să am o mare certitudine: și acest fenomen social este în minile noastre, sub controlul nostru; și acest fenomen social este îndreptat, canalizat, spre împlinirea intereselor noastre, spre binele nostru. La urma urmei, navetismul e un mijloc, dacă acceptați, o unealtă pe care o folosim din ce în ce mai bine.

Fotografii de Radu CONSTANTINESCU

FLUX ȘI REFLUX

În unele locuri ale lumii, să le spunem «*fierbinți*» din punct de vedere demografic, zonele periurbane cunosc o dezvoltare de-a dreptul dementă. Așa, de pildă, zona urbanizată dintre Washington și Boston, mulțumită celor 37 de milioane de locuitori ai săi, realizează — în 1960 — performanța de a aduna doar pe 1,8% din teritoriul S.U.A., 20% din populația lor. Vă închipuiți ce proporții capătă naveta domiciliu—loc de muncă în aceste condiții.

Vechile orașe precis limitate s-au transformat în zone cu hotare imprecise. Cum să-i mai spui unui ciudat oraș ca Los Angeles care îngrămădește 3 milioane de locuitori pe un teritoriu de 20 de ori mai mare decît regiunea pariziană? Nebuloasă urbană — metafora nu-mi aparține — poate i se potrivește mai bine.

Dar, pornind de la exemplele de mai sus, ar fi o greșală să socotim fenomenul doar american. Asemenea zone pot fi găsite în numeroase puncte ale globului. Zonele Parisului, Londrei, Stockholmului, Ruhrului ori cea Milano—Torino au corespondențe în Canada, Japonia, Australia ș.a.m.d.

Interesant este — dacă privim în timp lucrurile — că după procesul inițial de concentrare în nuclee urbane, urmează o tendință de împrăștiere a populației — ba chiar de fugă — în zonele periurbane care, implicit, cresc.

Așa, de pildă, mulți dintre locuitorii Statelor Unite ale Americii preferă azi marilor așezări urbane — suburbiile. Un test de acum cîțiva ani efectuat de «*Gallup*» relevă că doar 22% din cetățenii S.U.A. doresc să trăiască în orașe. Vizavi de exodul faptic care a concretizat această dorință, suburbiile au fost sortite să-și îndepărteze «*granițele*» de la 50 la 60 de kilometri depărtare de miezul urban propriu-zis.

Cu alte cuvinte, fiecare flux cu refluxul său.

MODA DE LA CAP SE STRICĂ

Nu, domnilor, nu există nici o scăpare: și pantalonul, și cămașa bărbătească, și expresia autoritară au intrat în deplina posesiune a fostului sex slab.

Iar ingenuitatea, gesturile grațioase și pliseurile cu pete de culoare, nu vor trăi decât o vară...

Nu, orice s-ar spune, grandoare și decadență mai spectaculoasă ca, de pildă, aceea a pălăriei nu a cunoscut istoria modei din veacul nostru. Ridicată în slăvi sau hulită, scoasă din cap doar seara, la culcare, sau refuzată, vehement, chiar și pe ger, pălăria trăia sau murea după bunul plac al cochetelor vremii. Nu mai departe de ieri, bunicile considerau impudic să iasă pe stradă cu creștetul descoperit, nu mai târziu de azi, nepoatele se acoperă, precum Genevea de Brabant, doar cu pletele proprii (măsurate de preferință cu metrul!). Nimic nu e atacat mai rapid de rugina uzurii morale ca pălăria, nimic nu pare mai ridicol ca pălăria de acum trei ani. Drept care, pentru a nu mai aștepta atîta, modistele au hotărît, în această primăvară '73 să o lanseze pe piață gata ridicolă. Scriu modiste, dar tare mi-e teamă că pălăriile din poza de sus (1) au fost create de vreun pălărier misogin, hotărît să dovedească negru pe alb că femeile au capul plin de atîtea păsărele încît au început să dea și pe dinafară... Pe scurt, porumbei împăiați, cu aripile gata de zbor, filfiind printre buclele blonde — ori pletele brune — ale (eram să scriu frumoaselor dar, sigur, nu e deloc cazul) manechinelor londoneze: cui îi place...

Alături de femeia-porumbiță, femeia-vulpe (foto 2). Alături de ginguritul dulce și zîmbetul deschis, privirea și reata mimînd cîndoarea. În loc de păsărele, coada vulpii incolăcită deasupra frunții. Turbanul (parizian) cu garnitură de blană protejează urechile de oreion, fruntea de prea multă lumină și figura purtătoarei lui de o expresie excesiv de spiritua-lizată. Dar cine spune că, pe lumea asta, femeile intelectuale sînt și cele mai fericite?

Din cînsite și netunse resurse locale, o autopălărie, încercînd nu atît să ne apere de soare ori ploaie, ci să trezească ispite pentru viitoarea olimpiadă (foto 3). Se pare însă că nu atît coafura-pălărie a binemeritat o răsplată pentru fantezie, ci frumoasa manechină, pentru... răbdarea ei: șase ore a durat împletirea cosițelor apretate care repetă simbolul olimpic. (Mă întreb cît va dura despletirea lor!)

Cum s-ar spune, moda de la cap se strică!

actori și roluri

MARIE DUBOIS — actriță căreia i s-ar putea acorda oricând un premiu al statorniciei. De ani de zile rămîne una dintre cele mai serioase vedete ale filmului francez. Publicul nu a idolatrizat-o niciodată, dar nici n-a uitat-o vreodată.

care pun probleme, adică filmările de noapte, răsăriturile și asfințiturile de soare, multe trageri «pe viu», cum a fost cazul, mai ales, cu ultimele trei filme: «Drum în penumbră», «Sfînta Tereza și diavoli», și cel pe care-l termin zilele astea, «Dragostea începe vineri».

— *Lucrați pentru prima dată cu regizorul Virgil Calotescu. De obicei vă întîlnim numele pe genericele filmelor, alături de cel al lui Lucian Bratu, al Malvinei Urșianu, al lui Vitanidis, și Francisc Munteanu.*

— *Cinstit vorbind, îmi place să lucrez cu oamenii cărora le nutresc prietenie.*

— *Sînteți mulțumit de imaginea ultimului dumneavoastră film?*

— *Foarte. Am filmat mult la Uzinele «Electronica», am o îndelungată experiență în privința filmărilor în fabrică și cred că de data asta am realizat cel mai bun material, cel mai autentic.*

— *Cît timp filmați propriu-zis la un lung metraj?*

— *35-40 de zile.*

— *Bănuiesc că norma de două filme pe an este asigurată. Cu care dintre prieteni veți colabora?*

— *Vitanidis și Bratu.*

— *Dacă ar trebui să vă caracterizați, cu sau fără modestie, ce ați spune despre dumneavoastră?*

— *Lucrez cu pasiune și, cred eu, cu talent, cînd am pentru cine, mă refer la scenariu, regie și foarte mult la distribuție, țin la actori, ei sînt cei ce ne finalizează toate strădaniile. Cînd nu... Niciodată însă nu cobor sub nivelul unui bun meseriaș. Că e cu modestie sau fără, s-o spună spectatori.*

Tita BOTEZ

cronica filmului

de Magda MIHĂILESCU

6 FILME ÎN 6 ZILE*)

Nu este prima — și, probabil, nici ultima — gală ale cărei criterii de selecție rămîn pentru noi învăluite în ceață. Minunea de a alege acele filme reprezentative pentru orele fierbinți, orele prezente ale unei cinematografii naționale, nu s-a mai întîmplat de mult. Să fim bine înțeleși: cînd spunem «reprezentative» nu ne gîndim la ultimul best-seller, căci nu oftăm deloc după vreo sagă înduioșătoare cu mafioți («Nașul»); avem în vedere creațiile ce aparțin răsădit direcției angajate a filmului contemporan, filmele unei Americi care, cum spunea Toynbee, «ani întregi a trăit cu un fals sentiment al siguranței, s-a amăgit cu o falsă euforie, dar care astăzi se îndoiește de sine și se clatină». Astfel de pelicule au onorat în ultimii ani festivalurile internaționale («Abatorul numărul 5», «Johnny pleacă la război», «Fragi și singe») și s-ar fi convenit să vedem cum arată măcar un exemplar. Am întîlnit, ce-i drept, o rudă mai îndepărtată a lor, pe nume «Cinci piese ușoare» (regia — Bob Rafelson), actualizare nu lipsită de un anumit fior al unui mai vechi motiv: «Rebelul fără cauză». Aceeași silă de toți și de toate, același «lăsați-mă în pace cu societatea voastră conformistă și prea burdușită», același dor de ducă fără nume și — culmea! — un interpret care, precum odinioară James Dean, simte că-i fuge pămîntul de sub picioare. Este vorba de Jack Nicholson pentru care, dealtfel, a și fost scris filmul.

Știa el Cliff Robertson ce știa, cînd, cu o săptămînă în urmă, ne povestea cum le vine actorilor americani să-și ia lumea în cap numai să scape de producători. Trei din filmele galei ce a trecut aparțin unor regizori-actori; cel pomenit mai sus, căruia i se adaugă Sidney Poitier și Peter Fonda. Chiar cînd își aruncă în joc propriile lor finanțe, actorii tot copii mari rămîn: să fie oare o simplă întîmplare că debutul lor ca «autori totali» se petrece sub semnul western-ului, deci al unei nostalgii tîrîte peste ani, că au îngrămădit pe ecran tot ce le-a plăcut din exemplarele genului? Eu una văd aici tresărîrea secretă a oamenilor maturi, la amintirea jucăriilor din vremea de demult. Desigur, asta nu înseamnă că nu iau filmele, ca atare, în serios, cu atît mai mult cu cît am descifrat în «J.W. Coop» durerea de a asista la terfelirea unui mit național, cowboy-ului. Căci ce altceva înseamnă existența unui jucător de rodeo decît însăși umilirea bărbatului care a părăsit vesta

*) Zilele filmului american.

cineastii la lucru

NICOLAE GIRARDI:
n-am răbdare să stau
cu ochii pe cer

— *Nicolae Girardi, vi se pare curios faptul că deschidem acest colț cu un operator?*

— *Cinematografia n-a început cu un operator?*

— *Sînteți cunoscut ca un om extrem de iute, care lucrează două filme de lung metraj pe an, multe documentare, nu știu cîte comenzi...*

— *Acesta este ritmul meu și nu renunț la el, nu vreau să-mi ies din mină. De aceea am acceptat, după ce am fost operator-șef al mai multor filme, să redevin cameraman sau simplu asistent.*

— *Excelența imagine pe care o realizați și ritmul acestor îndrăcîți v-au impus drept unul dintre cei mai solicitați operatori. Cum reușiți să faceți față?*

— *Pur și simplu n-am răbdare să stau cu ochii pe cer.*

Dacă n-a răsărit soarele, sînt pregătit să filmez interioare. Și-apoi lucrez cu aceeași echipă «trăsnet», ai cărei oameni — cameramani, mecanici, electricieni, mașiniști — mi-i cresc singur. De pildă, cu cameramanul Dumitru Costache am lucrat șase filme, cu Vasile Drăgan — cinci. Și anul ăsta băieții termină secția de operatorie de la I.A.T.C.

— *După cîte știu, le faceți o educație spartană.*

— *Le place și le prieste. Mă bucur că nu fug de filmările*

(Continuare în pag. 22)

de la a la Z

ILINSKI Igor
Vladimirovici

Actor sovietic de teatru și film, născut la Moscova, la 24 iulie 1901; Artist al Poporului din 1949. Ilustru actor de teatru și poate cel mai popular actor de film al U.R.S.S., I.I. își începe cariera artistică în timpul primului război mondial, debutând în 1918, în *Lysistrata* de Aristofan, la Studioul de teatru al lui Komisarjevski, dovedind un real talent pentru comedie. În 1920 trece la teatrul lui

ILIU
Victor

Regizor român de film, născut la Sibiu în 1912; mort în 1968. Cineast sensibil, profund atașat peisajului rural, legăturilor indisolubile dintre om și pământul său, observator atent al marilor prefaceri sociale din țara noastră, de după 23 August 1944, V.I. realizează din 1948 o

ILLERY
Pola

Actriță româncă de film, cu carieră internațională, născută Paula Iliescu, la Corabia, în 1908. Premiată a unui concurs de fotogenie, organizat de revista Cinema în 1927, P.I. își încearcă născutul mai întâi într-o comedie românească, realizată cu mijloace sumare, sugestiv intitulată *Apașo Paulette*, apoi, plecând la Paris, parvine într-un timp record să treacă de obișnuitul stadiu al figuratei în

IMAI
Tadashi

Regizor japonez de film, născut la Tokyo, la 8 ianuarie 1912. Situându-se pe o poziție net progresistă, T.I. face parte din grupul cineștilor care promovează realismul, după decenii de povești cu samurai și propagandă fascistă, evind exoticismul de circumstanță. Își întreprinde

studii universitare pentru a se consacra filmului, mai întâi ca scenarist (1934), apoi ca regizor (1939), debutând cu filme documentare și trecând după război la filmul artistic, cu *Un dușman al poporului* (1946), operă polemică, profund umană socotită de critica japoneză «cel mai bun film al anului» și premiat de cotidianul Mainichi din Tokyo. După marea grevă din 1948, care zguduie din temelii industria de film niponă, se angajează la o societate independentă, realizând filme combative, pe teme sociale, la antipodul filmelor folclorice pentru uzul străinătății: *Pină ne vom vedea* (1950), *Trăim încă* (1951), *Fetele din Okinawa* (1953). Acesta este izvorul (1954), *Umbre în plină zi* (1956), capodopera sa, adevărat model de film politico-social. Orez (1957), primul său film în culori, *Povestea unei dragoste curate* (id.), *Tabe în noapte* (1958), *Luminile portului* (1961), *Jurământul de credință* (1963), *Echigo* (1964) etc.

serie de filme ce pot fi socotite ca o reală contribuție la profilul unei adevărate școli românești de film. Astfel, după un debut cu un documentar: *1848*, realizat în 1948 în colaborare cu Jean Mihail, semnează scurt metrajul *Scrisoarea lui Ion Marin către Știința* (1949), filmele artistice: *În sat la noi* (1951), în colaborare cu Jean Georgescu, *Mitrea Cocor* (1952), în colaborare cu Marietta Sadoveanu, după romanul lui Sadoveanu, film distins cu «premiul luptei pentru progres social» la Karlovy-Vary, *O scrisoare pierdută* (1953) film-spectacol după Caragiale (colaborator, Sică Alexandrescu), *Moara cu noroc* (1956), ecranizare după Slavici, opera sa de capetenie, film de o factură clasică, și *Comoara din Vadul vechi* (1964), distins cu premiul pentru regie la Mamaia. V.I. este fondatorul Asociației cineștilor din România, al cărei președinte a fost. Pentru meritele sale artistice i s-a decernat titlul de artist emerit al Republicii Socialiste România.

trei filme de oarecare notorietate ca: *Le désir* (1927), *Captaine Fracasse* (1928 — A. Calvanti) și *Le petit Chaperon rouge* (id. — J. Renoir). Cunoaște gloria ca protagonistă a unuia din primele filme vorbitoare franceze, memorabilul *Sub acoperșurile Parisului* (1930), realizat de René Clair, regizor care o va utiliza și într-un al doilea film vorbitor al său: *14 iulie* (1933). Jocul ei sincer, plin de temperament i-ar fi putut asigura o carieră strălucită, dar nici versiunile românești ale filmelor americane: *Parada Paramount* (1930) și *Televiziune* (1931), turnate la Joinville, unde apărea alături de Iancovescu, Vrăca și Storin, nici filmele turnate mai târziu în Franța: *Strada fără nume* (1934), *L'ange gardien* (id.), sau în Germania: *Le tigre de Bengale* (1937) și *Le tombeau hindou* (1938) nu-i asigurară decât o carieră mediocră și de scurtă durată. S-a distins în schimb în anii războiului (în Franța ocupată) prin acțiuni pline de curaj în cadrul Rezistenței, pentru care a fost decorată cu o înaltă distincție franceză.

rupu studiile universitare pentru a se consacra filmului, mai întâi ca scenarist (1934), apoi ca regizor (1939), debutând cu filme documentare și trecând după război la filmul artistic, cu *Un dușman al poporului* (1946), operă polemică, profund umană socotită de critica japoneză «cel mai bun film al anului» și premiat de cotidianul Mainichi din Tokyo. După marea grevă din 1948, care zguduie din temelii industria de film niponă, se angajează la o societate independentă, realizând filme combative, pe teme sociale, la antipodul filmelor folclorice pentru uzul străinătății: *Pină ne vom vedea* (1950), *Trăim încă* (1951), *Fetele din Okinawa* (1953). Acesta este izvorul (1954), *Umbre în plină zi* (1956), capodopera sa, adevărat model de film politico-social. Orez (1957), primul său film în culori, *Povestea unei dragoste curate* (id.), *Tabe în noapte* (1958), *Luminile portului* (1961), *Jurământul de credință* (1963), *Echigo* (1964) etc.

Constantin POPESCU

film

Dinu Săraru, vicepreședintele juriului, Amedeo Nazzari, Robert Stack (Eliot Ness), președintele juriului, și Horst Buchholz.

cine, ce unde, când?

● Ce alegem din «Afișul săptămânii»? 1) «Dodes'kaden», «primul film color» al lui Akira Kurosawa, colosul cinematografului japonez. 2) «Salvarea» — debutul unui tânăr regizor polonez, Edward Zebrowski, fost coscenarist al lui Zanussi. Protagonistă — Maja Komorowska, vedeta zilei

● Filmul lui Bertolucci «Ultimul tango la Paris», interzis cu citeva luni în urmă în Italia, a convins. Azi filmul rulează. «Este un moment mă-

reț — a declarat cu vădită modestie cineastul — această sentință fiind importantă nu numai pentru mine, ci pentru toți cei care iubesc libertatea exprimării». Depinde la ce folosește această libertate. Dacă folosește la nașterea și lansarea unor filme urit mirositoare, mai bine lipsă!

● Primul film — prima lovitură. Fiul lui Luis Buñuel, Juan, molipsit «în familie», și-a petrecut tinerețea pe lângă Orson Welles. Louis Malle și bineînțeles, în preajma propriului său tată.

De la asistența de regie la filmul independent nu a avut de făcut decât un pas. Rezultatul — comedia fantastică «Întîlnirea cu moartea veselă», care a dobîndit de curind rivalul premiu «Georges Sadoul».

● Romanul lui Féliçien Marceau «Creezy», deținător al unui «Goncourt», nu scapă nici el de riscul ecranizării. Cel care și-a propus această aventură este cineastul Pierre Granier-Deferre. Prima grijă — să găsească o protagonistă talentată și necunoscută.

● «Incoruptibilului» Robert Stack, cit este el de incoruptibil, i-a plăcut spectacolul de teatru TV «Zestrea», realizat de Letiția Popa după un scenariu de Paul Everac și prezentat recent de Festivalul de televiziune de la Monte Carlo. Juriul, prezidat de cunoscutul «untouchable» și avînd în componență sa pe scriitorul francez André Chanier și criticul Dinu Săraru, a acordat reprezentanților noștri «Mențiunea specială».

publicul
în acțiune

Vocația publicului modern este aceea de participant activ la acțiune. El nu se mai mulțumește în rolul de contemplator, ci vrea să fie martor și participant. Publicul modern știe cum sună adevărul și-l vrea exprimat de pe scenă în așa fel încât să-l recunoască. Refuză să fie iluzionat cu lumini, cu vorbe și culori care nu-i comunică nimic. Când marele public nu este receptiv, când nu participă, când rămâne placid, cu toate eforturile noastre de a-l încălzi, trebuie să fim convinși că nu pregătirea lui este de vină, ci asonanțele, falsul și neterminicia ideilor care stau la baza spectacolului. Toate emisiunile unde publicul are un rol funcțional, unde publicul nu este decor, ci personaj în replică sint reușite.

O emisiune inspirată a fost aceea în care operatorul a ieșit cu aparatul de filmat în stațiile aglomerate ale tramvaielor și autobuzelor, invitând municipalitatea să răspundă cetățenilor de ce se așteaptă cite 20 de minute venirea tramvaiului. Dialogul direct, sincer, fără intermediari, dintre municipalitate și bucureșteni a însemnat o adevărată lecție pentru toți acei ce nu-și părăsesc fotoliile ca să ia contact cu realitățile terenului. Replica publicului, cel puțin pe micul ecran, a avut câștig de cauză.

Dar, ca să nu ne depărtăm prea mult de publicul participant al spectacolelor noastre, vreau să remarc aici intenția bună a realizatorilor spectacolului muzical-distractiv intitulat «Varietăți... fără mânuși» (transmis duminică 25.II, ora 20,30, pe programul 1 din Sala Palatului). Încercarea de a sugera publicului autenticitatea fiecărui moment vesel prin căutarea eroului strict autentic cu buletin de identitate nr..., în sală, nu onorează arta. Onoarea artei este a găsi în sală ideile, sentimentele și adevărul cuprins în scenetă! Dovadă că aranjamentele care s-au făcut, invitându-se din fotolii spectatori deghizați, nu au prins la public, intervențiile lor fiind mediocre și absurde. Participarea publicului a fost reală atunci când inventatorul a găsit soluția de a învinge inerția birocratului înecat în telefoane și formule stereotipe, atunci când Ion Finteșteanu a devenit incisiv prin gura lui Anton Pann și chiar atunci când Stela Popescu și-a spus cupletul împotriva insolentei unor bărbați. E foarte greu, imposibil chiar, să determini publicul să joace cum vrei tu. El are rigori pe care, dacă nu le cunoști, ratezi. Replica publicului, chiar și într-un spectacol de estradă, nu vine decît spontan.

Am văzut la un festival internațional al teatrului studentesc un spectacol în care, în sală fiind, te trezeai la un moment dat strigînd: nu! Era un nu al întregii săli, care venea atît de firesc, atît de emoționat, încît actorii reactionau conform intervenției salutare a publicului. Tensiunea scenică era astfel condusă de regizor, încît numai și numai publicul (opinia publică) putea să spună acel nu salvator. Dacă publicul nu spunea acel nu se întîmpla inevitabil. Am văzut spectacolul de mai multe ori și de fiecare dată, în toate limbile pămîntului, se striga nu! (Nu, războiului, nu, violenței!).

Asemenea intensități, asemenea trăiri colective sînt o tendință a teatrului modern. Ele dau sens spectacolelor care ridică probleme, spectacolelor adevărate și spectacolelor de televiziune, bineînțeles.

Coman ȘOVA

● O formă cu totul inedită a teatrului sîtesc, cultivînd improvizația (gen commedia dell'arte, dar în tonalitate tragică), poate fi încă întîlnită în comuna Șant, județul Bistrița-Năsăud (comună de care se leagă cercetările sociologice ale echipei conduse de Dimitrie Gusti). Numele lui Constantin Jugan, originalul creator al acestei forme de teatru, azi în vîrstă de 76 ani, este binecunoscut în comuna sa și în cele învecinate încă din 1912.

Spectacolele sale se joacă fără text scris, artistul popular alegîndu-și temele din viața de zi cu zi a satului; partenerii săi (căci a făcut o adevărată școală a acestui gen de teatru) improvizează replicile. Interesant, nu? Poate chiar și pentru televiziune!

Cel mai recent spectacol al lui Const. Jugan — prezentat în cadrul Festivalului de teatru scurt «Zaharia Bărsan» de la Cluj (ediția a II-a) — se intitulă «Bătrînul își împarte averea» și amintește sur-prinzător de «Regele Lear» al lui Shakespeare.

● Sint gata și au sedus pe toată lumea schițele de decor și costume ale lui Dimitrie Șbiera la piesa lui Romeo Müller «Marea expediție», una dintre viitoarele premiere ale Teatrului Giulești, în regia lui Dinu Cernescu.

● Nu demult, conducerea I.A.T.C. a făcut apel la înțelegerea cronicarilor rugîndu-i să treacă peste spectacolul «Cymbeline» de Shakespeare, de la Studioul institutului, care era încă nefinisat, un

spectacol de studiu (sau în studiu!) ș.a.m.d. A fost de ajuns să apară însă o singură cronică, favorabilă, în «Luceatărul», pentru ca optica asupra spectacolului să se schimbe și cronicarii să fie invitați să scrie, ceea ce dealtfel au și făcut. De unde se vede că de atîtea ori incriminată cronică teatrală nu este chiar așa de neglijată, cum le mai place multora s-o afirme...

● Între proiectele teatrului TV: «Pescărușul» de Cehov în regia lui Petre Sava Băleanu și «Micii burghezi» de Gorki în regia Soranei Coroamă.

● A.T.M. (Asociația oamenilor de artă din instituțiile teatrale și muzicale) desfășoară în continuare o laborioasă activitate pentru transformarea asociației în uniune de creație și largirea membrilor săi. O nouă filială A.T.M. urmează să se constituie, zilele viitoare, la Timișoara.

● Știți cît de «odihniți» ajung uneori actorii în seara premierei? Două exemple: la «Răzbușunarea suleului» de Victor Ion Popa (Teatru Giulești), unul din actori susținuse în aceeași zi două recitaluri de poezie, iar alți actori din distribuția spectacolului ajunseseră la ora 6 dimineața în București, după o deplasare — cu pana de autobuz de rigoare — la Cîmpulung; la o altă premieră, cu «Valentin și Valentina» de M. Roscin, la Piatra Neamț, dimineața avusese loc un alt spectacol, la prînz și după-amiază repetiția la o altă piesă, iar după premieră, în continuare, repetiția tehnică la... decorul de turneu. «C-așa-i viața de artist! Ziua vesel noaptea trist».

● Compozitorul și dirijorul Mihai Bre-diceanu își dă doctoratul în... matematică. Deși «matematizarea» muzicii nu este, de la pitagoreici încoace, o invenție chiar atît de nouă, dificultățile înscrierii la doctorat n-au fost totuși puține, intrucît nu exista un asemenea precedent, iar studiile în matematică ale doctorandului nu erau «legalizate». Consemnăm deci faptul ca pe un pas înainte și în acest domeniu.

Victor PARHON

muzică

TOPUL—o rubrică a cititorilor

Iată TOP MUZICAL «FLACĂRA» ajuns la a doua sa ediție. Ne facem — e drept, cu oarecare întîrziere — datoria de a oferi cititorilor noștri cîteva amănunte în legătură cu principiile, foarte simple de altfel, care stau la baza alcătuirii clasamentului săptămînal al celor mai bune zece melodii românești. Top muzical «Flacăra» este o rubrică întocmită în exclusivitate de către cititori, o oglindă a preferințelor lor muzicale, expuse într-o manieră grafică mai «aerisită» și însoțită de un minimum de date statistice care permit o urmărire mai ușoară a evoluției melodiilor pe treptele clasamentului. Revistei nu-i revine astfel decît rolul de a consemna ierarhizarea gusturilor publicului. Asta, evident, și după influențarea lui cu mijloacele specifice presei. Scrisorile, cuprinzînd opțiunile dumneavoastră, trebuie însoțite în mod obligatoriu de talonul anexat rubricii. Este vorba deci despre o clasificare a creațiilor românești (și nu a interpretelor) pe care dumneavoastră, stimați cititori, le ascu-

tați, sîntem siguri, în cadrul emisiunilor de radio, TV sau al unor spectacole.

În speranța că precizările noastre au fost clare, iată și primele răspunsuri la scrisorile dumneavoastră:

NUȚA MARIAN — Brașov. Sînteți primul participant la topul nostru. Așteptăm în continuare scrisorile dumneavoastră.

ICONARU COCA — Ploiești. Trimiteti nu una, ci zece melodii, în ordinea preferințelor.

PAULA POPESCU — Cîmpina. «La numărul trei» (Anda Călugăreanu) este versiunea românească a melodiei «Singin' in the Band», lansată de David Clayton Thomas. Nu intră deci în top.

GEORGE CALEHARI și BENE NICOLAE — București. Mulțumiri pentru topuri, pentru urări și sugestii.

PAUL CILIANU — București. 1) Și noi sîntem încîntați. 2) Nici nu se poate fără talon. 3), 4) — Mulțumim.

George STANCA

TOP MUZICAL

SĂPTĂMÎNA TRECUTĂ	SĂPTĂMÎNA ÎN CURS	TITLUL	INTERPRET	SĂPTĂMÎNI ÎN TOP
4	1	Jocul țambalelor	Aura Urziceanu	2
5	2	Negru Vodă	Phoenix	2
1	—	Prinzi oare jocul vîntului din drum	Marcela Saftiuc	2
2	4	Jumătatea asta	Mircea Florian	2
10	5	Vacanța	Cronos	2
7	6	Crăiasa din povești	Romanticii	2
3	7	Oameni de zăpadă	Roșu și Negru	2
—	8	Eternitate	George Nicolescu	1
6	9	Un zîmbet și o floare	Mihai Constantinescu	2
—	10	Iubire	Olimpia Panciu și Marius Teicu	1

Compozitori: 1. Gioni Răducanu. 2. Nicolae Covaci; Marcela Saftiuc. 4. Mircea Florian. 5. Robert Flavian. 6. Doru Tufiș. 7. Nancy Brandes. 8. George Grigoriu. 9. Mihai Constantinescu. 10. Marius Teicu.

TOP MUZICAL „FLACĂRA”
TALON Nr. 3

amărăciunea
falsului profet

Los olvidados (Cei uitați)

Între anii 1920 și 1940 omenirea a fost foarte harnică. S-a grăbit să descopere, să facă ceva: ba fiziunea nucleară, ba prohibirea alcoolului, ba criza economică... Și cum se părea că la ceea ce făceau savanții, artiștii, automobilisții, filozofii, era foarte atentă și entuziasă — deși nu se știe cui a servit nici atenția, nici entuziasmul — n-au trecut neobservați, la vremea lor, nici suprarealiștii. Ceea ce nu prea s-a luat în seamă a fost descoperirea pe care au făcut-o unii dintre teribilii pionieri ai cosmopolitei avangărzi a filmului francez — Germaine Dulac, Luis Buñuel. Anume că viața, privită în realitatea ei socială, în problemele ei acute este mai îngrozitoare decît orice coșmar contestatar, paradoxal, suprarealist sau nu. Aerul rarefiat al înălțimilor și cu cel sordid al bidonvilurilor se întîlneau mai ușor decît «o umbrelă și o mașină de cusut pe o masă de disecție». Așa s-au născut jurnalele de actualități ale Germainei Dulac. Așa a apărut seria neagră a lui Buñuel («Cei uitați», «Pămînt fără piine»). Neagră, pentru anii aceia. Căci, pentru noi, cei căliți prin filmele timpului sau la strigătul de jale al statisticilor criminalității și ale violenței în marile metropole, «Los Olvidados» («Cei uitați»), privit doar ca poveste, ne apasă ca orice film despre mizerie. Și atît.

Această poveste cu accente de răutate pentru rău și de lumină prea puternică pentru bine, privită astăzi, este departe de a fi teribilă. E adevărat, este trist, și suferim în omenia noastră — o crimă este o crimă, chiar dacă se face cu pietrele, cu ciomegele sau, cel mult, cu cuțitele. E trist că mamelor sau fetelor nu li se arată altă perspectivă decît aceea de a deveni pradă viciului. Dar ce contează toate acestea pe lîngă pistoladele zilnice relate de ziarele occidentale, de jaful — nu asupra unui orb pe un maidan pustiu, ci asupra unor cetățeni văzători, zdraveni, celebri chiar în viața publică — în plin oraș, în plină civilizație? Ce contează pe lîngă industria porno sau streap-tease-ul profesionist niște piciorușe uscățive de femeie văzute de la genunchi în jos, mai ales că se dezgolesc din greșeală?

Ce ne întristează foarte tare nu este atît această istorie a sordidului, a mizeriei și a crimei, cu unele accente binecunoscute din Makarenko, dar și cu unele șocuri de școală suprarealistă — un porumbel pe un spate scheletic, un coșmar cu o mamă madonică și cu un mort înviat, revendicativ de sub pat. Nu. Ceea ce ne întristează foarte tare este constatarea că profeția filmului s-a dovedit a fi mincinoasă. Acest autor caută, odată cu generația lui de creatori, dimensiunea universului lor — farmecul orașului, misterul și nebunia lui — și vrea să-i înțeleagă mersul și sensul. Dar descoperind problema socială a tineretului—needucat—pericol—pentru—societate o aruncă în spinarea viitorului. «E o problemă pe care numai viitorul o poate rezolva» — spune cîmentatorul din off la începutul filmului.

Mă gîndesc cu tandrețe la celebrul și premiatul Don Luis, cît trebuie să fie de trist cînd deschizînd, probabil, ziarul său din Madrid, New York sau Paris își vede profeția negată. Negată, nu de mai bine, ci de mai rău. Negată cu toată forța neașteptată și variată a rîului, pe care nu și-o poate imagina nici măcar un tînăr furios, contestatar, puternic și sever, care tîind în carne vie vrea binele omenirii. Unei omeniri care ca și cea din anii 1920—1940 este foarte harnică și foarte grăbită să facă și să descopere cîte ceva.

Iată de ce îmi vine să închei cu o morală: să ne privim și să ascultăm cu atenție, dacă nu cu ce ne amenință profeții, dacă nu ce spun artiștii, măcar ceea ce înseamnă, ceea ce este propria noastră față. Așa cum apare ea. Din mijlocul statisticilor. Dintre zidurile orașului. Sau pur și simplu, — și cît este de greu! —, așa cum este ea în realitate. Într-o realitate sau alta.

Rodica POP

viața literară

jurnal de critic

un frenetic
al construcției

«Creația... e o funcție socială, civică. Nu poți visa cetăți grandioase, mari monumente, piețe publice, flintni, fără un simț al colectivului. ...Am scris multe articole cu conținut constructivist și nu mă voi mai repeta. Hotărât, câtă vreme nu vom avea aspirația marilor construcții, vom fi într-un stadiu de cultură inferior» (subl. G.P.).

E limpede că azi nu mai simțem în acel stadiu (oct. '46), și totuși edilii noștri ar trebui să plece urechea la strigătul călinescian:

«MONUMENTUL.
N-AVEM MONUMENTUL!»

Rinascentist prin fire și prin multiplu ingeniu, Călinescu vibra la tot ce mișcă-n țara asta. A scris despre alegeri, democrație, improprietățile țărănilor, despre diplomație, alfabetizare, educație și învățământ, despre război, despre economia noastră, despre partid și oamenii săi.

Claustrat când trăia viața ideilor (și sint celebre prelungile sale izolări), Călinescu descindea, focos și curios, din turn când era vorba de viața țării. Pe fondul energice nostalgii spre elevarea Omului și a Mediului său de civilizație, îl preocupau două chestiuni, la care revine insistent: starea intelectualului și căile sociale ale culturii.

Ilustrându-și firea impetuoasă, pe Călinescu îl scot din sărite apatia intelectualilor:

«Cu profesori universitari care dorm pe catedră nu vom pretinde să facem din studenți niște Aristoteli» (Contemporanul, 6 oct. 1946), indiferența politică, pospăiața de idei, demagogia. Ca și-n critică, în articolele de ziar Călinescu face alergie la rutină, pedestritate, clișeu.

Publicistica e singurul spațiu în care Călinescu pășește mai puțin înveșmântat în Absolut. Clasic categoric în celelalte texte ale sale^{*)}, el se ascundea cu totul în operă. Iși anihila eul sub talzurile ideii sau ficțiunii. Nu-și permitea cuvinte despre sine. În publicistică, G. Călinescu

își eliberează pornirile de romantism aspru, constructivist, și își îngăduie puseuri confesive:

«Ceea ce pare dezordine în mine este zburdălnicie, ceea ce pare scandal este avânt, ceea ce pare agitație este de fapt viață. (...) Sunt unii care cred că sunt solitar (...). Solitarul e un bolnav, pe care îl detest», sau:

«Măștiunile nu-mi plac, lacurile, riurile și marea da, nu contemplu luna, regimul meu este soarele». (Contemporanul, 3 iulie 1959).

Călinescu și scrisul său sînt o perfectă dovadă a ideii că clasicismul e un romantism îmblînzit.

Nu lipsește din ziaristica sa întoarcerea spre critică, «această îndeletnicire dintre cele mai critice». Iată un citat grăitor pentru senzualitatea cerebrală a acestui spirit tentacular:

«...Am întors opera și pe față și pe dos, pipăindu-i țesătura...»

Dar firește, cu constanță e sensibil în fiecare rînd, fie el de chemare la construcție, fie de flămânțare a «partidelor istorice», fie de jubilară mărturisire, e sensibil, zic «moralismul» funciar, de structură, al lui G. Călinescu, savant într-un caracter, virtuos al aforismelor, Diogene căutînd mereu Omul între coperte. «Limbajul meu excesiv apoftegmatic» se ironiza singur cu grație. Cîteva mostre din această posibilă «carte de intelcțiune» care e (și) publicistica lui Călinescu:

«Perfectul idealism»^{*)} e formula adevăratului cetățean • «Spiritul e un fenomen adăugat • «Istoria merge cu pași muți, poporul se mișcă cu valori grandioase» • Nu semănăm decît odată cu noi înșine • «E bătrîn cine e prea încovoiat de amintiri» • «Simularea indiferenței de sine e cea mai dezagrabilă dintre înfundări» • «Visele adevăraților poeți spun întotdeauna direcția în care merge omenirea».

Călinescu gazetar e un vizionar vehement înrudit cu Heliade și Iorga, un raționalist jovial, idealurile sale monumentale își trag marmura din Eminescu, cu care consună și-n cultul muncii sau setea de grandios, gînditorul co-boară avid în cotidian aflînd în el eternul, e sollicitat de Hecuba dar și de... Cuba, stilul e involburat și sculptor ca șuvoaiele unei cascade.

^{*)} Dacă anagramăm literele numelui CĂLINESCU, obținem E UN CLASIC!
^{**)} În sensul dezinteresării.

George PRUTEANU

EMIL
GIURGIUCA

semne
pe
scut

De atenția mai susținută a criticii actuale s-ar fi cuvenit să se bucure poezia lui Emil Giurgiuca, prezentă neostentativ dar afirmată decis, devotată unui spațiu liric pe care de multă vreme îl populează cu valori caracteristice. Poetul este din generația lui Mihai Beniuc, Ion Th. Ilea, Vlaicu Bârna (am citat dinadins numele unor confracți de primă manifestare literară, în publicațiile ardelenale ale deceniului IV), poate mai puțin productiv decît ei (decît primul în orice caz), dar avînd de partea sa meritul constanței. Însușit de o pulsație liniștită și egală, lirismul său nu a căzut în dezechilibrări șocante, ci s-a configurat, prin acumulări progresive, sub semnul organicității; volumele apărute de-a lungul anilor înregistrează o îmbogățire în nuanțe a profilului liric, în timp ce viziunea, temele, atmosfera generală rămîn constante.

Cartea pe care o discutăm (Editura Eminescu, 1972) a scutit cîteva comentarii care au dezvoltat ideea ascendenței lui Blaga asupra liricii poetului. Asocierile nu sînt fără temei (s-au făcut și cu alte prilejuri), dar trebuiau subliniate mai ferm diferențierile. Există motive comune în poezia celor doi lirici: acest panism, acest sentiment al contopirii, al comuniunii cu natura (în orizont carpatic), dar perspectiva e diferită. La Blaga, din totul se face simțită o tensiune spre spiritual și o deschidere avidă spre ezarștea cosmică. Dincoace, la Emil Giurgiuca, rămînem în telurici, în senzație, dominant fiind senzualismul unei lirici de celebrare a proceselor naturale, a germinației și înfloririi, a sevelor ce urcă în vegetație, apoi a pămîntului ce poartă simțămîntele, a cîmpurilor, «fumeșind de roade».

Reținem deci ca trăsătură deosebitoare a poeziei lui Giurgiuca acest naturism a cărui principală formă de manifestare este perpetua năzuință spre contopirea cu ele-

mente, tînjirea după o risipire în natură (gest căruia i se asociază și o încărcătură erotică): «Nu te uita îndărăt să nu mă pierzi/ Împrăștiat prin lanurile verzi/ În floarea grîului, arzînd/ Pe care le întinzi din ochi trecînd// Așa-ți spuneam. În gînd, te imploram/ să mă prefaci în piatră sau în ram» («Mustrare»). În acest cadru de sensibilitate, Esenin, Zaharia Stancu îi devin poetului spirite confraterne cu deosebirea că la el apar o sumă de filtre care temperează violența și asperitățile din lirica celor doi, făcînd loc miniaturalului și gingășiei: «Umbră verde razimă un visin/ Firul ierbii, astru-nlăcrimă/ Micul sunet de cristal e sprijin/ Unui silf din rază scăpătat» («Simpatie»).

În ciclul «Steme și nimburi», elementelor de cadru și viziune poetică evocate mai înainte (între care natura este cel cu funcție structuratoare) li se adaugă dimensiunea istorică. «Coresi», «Permanente», «Cantilena» și alte cîteva poeme din acest ciclu se înscriu în sfera liricii de vibrație patriotică, și o fac fără gesticulație extensivă și fără inflamațiile retorice care, de la un timp, vedem că redobîndesc în poezia genului poziții ce păreau pentru todeauna pierdute. În nota discretă, dar încărcată de tensiuni subtextuale ce-l caracterizează pe Emil Giurgiuca, da o poezie de un întăritor lirism, evocînd trecutul, rezistența în istorie, continuitatea prin generații. Se impune din acest poezie, ca sentiment dominant, conștiința înrădăcinării, a faptului că aparținem unei alții comune și că sîntem totodată, ca realitate spirituală, rezultatul unor depuneri seculare, al stratificărilor petrecute în timp. Ceva din testamentul argezean răzbate în aceste versuri: «O, munte viu, noi stăm între vultur și Sub noi e vreme-adîncă strat de strat/ Pluguri de lemn, pășuni, semănătură/ Și înduri de vieți s-au așezat» («Muntele»).

Alte poezii din suita patriotică sînt însă exterioare și reci («Tarax», «La o cetate dăcică», «Identitate», «Mumele») după cum și în alte cicluri apar cîteva piese care nu concentrează o emoție densă și activizatoare, rămînd în descriere sau anecdotică simplă («Motiv folcloric», «Întîlniri» etc.). Cartea e totuși armonios construită, fără denivelări accentuate, expresia unei vocații mature și a unei conștiințe artistice de mult timp structurată. O frumoasă elegie finală dă sugestia acestei împliniri, cu toate că e un cîntec trist, de renunțare, senin totuși prin lucida, împăcarea acceptare a destinului: «Doar o statuie-n ceață a mîhnirii/ Nimica alt nu va rămîne-urmă/ În pulbere se va preface rază/ Nici diminețile cu miini de rouă/ Nici glorioasele amiezii din cîmpuri/ Nu vor rotii deasupra-mi crugul zilei/ Din semție, din împotrivire/ Din umilință, din iubire/ Nimic nu va rămîne, nici măcar părere/ Doar o statuie-n ceață a mîhnirii».

G. DIMISIANU

despre cărți

M. Ungheanu, «Marin Preda — vocație și aspirație», Editura Eminescu. Valoarea cărții lui M. Ungheanu este dată, în mare măsură, de intuiția exactă pe care a avut-o criticul: era nevoie de o carte care să fie, nu atît o biografie a lui Marin Preda, nici o pură exegeză critică a operei acestuia, ci de o carte care să urmărească «aventura conștiinței» unuia dintre marii scriitori români contemporani. În «Moromețiană sau aventura conștiinței», capitol programatic, M. Ungheanu nu alcătuieste numai un

tablou cronologic format din date biografice ori din elemente exterioare biografiei care se constituie în evenimente ale vieții intelectuale a scriitorului, ci lansează și ideea cărții. M. Ungheanu își asumă riscurile îmbinării comentariului operei cu interpretarea unei biografii, mai ales morale, scriînd o carte incitantă. În demonstrațiile sale, criticul se folosește în bună măsură de materialul generos și orientativ al «Imposibilei întoarceri», carte de referință pentru întreprinderea critică propusă. Cartea lui M. Ungheanu scoate la iveală legăturile «nevăzute» care apropie «Moromeții» de «Risipitorii», «Intrusul» de «Marele singurător». Deși «Moromeții» reprezintă vocația, iar «Risipitorii» aspirația scriitoricească a lui Marin Preda, M. Ungheanu descoperă în Ilie Moromete pe primul «risipitor» al operei lui Marin Preda. Dezvoltînd aceeași idee, criticul explică eșecul personajului principal din «Intrusul» prin «nemărginita încredere în ficțiune a eroului moromețian», care-l caracterizează și pe Călin Surupăceanu. Va-

loarea vocației lui Marin Preda este dată, după M. Ungheanu, și de faptul că eroul de tip moromețian «nu expune faptele ci probleme». Valoarea aspirației este cuprinsă mai ales în gestul moral, de tentă bovarică, prin care Marin Preda încearcă să se detașeze de vocația sa. M. Ungheanu pune în lumină o conștiință artistică exemplară, Marin Preda reprezentînd un caz izolat în literatura română de azi bîntuită de manierism. Așadar, Marin Preda încearcă să-și refuze vocația — care îi aduce o mai lesnicioasă elaborare a cărților și o recunoaștere deplină din partea criticii — pentru a realiza o aspirație, care i-a adus, pînă acum, numeroase reproșuri din partea aceleiași critici, și frămîntări pe care alți scriitori nu știu cum să le mai colească. De fapt, tensiunea la care se desfășoară confruntarea între vocație și aspirație îi solicită lui Marin Preda o combustie interioară egală cu aceea necesită de realizarea unui mare act de creație. Aici se află drama și noblețea conștiinței scriitoricești a lui Marin Preda. Este meritul lui M. Ungheanu de a scrie o carte

controversabilă, pentru a sublinia valoarea instanței morale pe care o reprezintă azi conștiința artistică a lui Marin Preda. Valeria Boiculesi, «Ora singură», Editura Cartea Românească. Autoarea scrie o poezie atît de plîpîndă, încît exercitarea actului critic — oricît de precaut și condescendent ar fi — o destramă înainte de a se fi împlinit. Volumul nu este decît un cîntec murmurat ce nu lasă în urmă-ni un ecou. Nu există în toată cartea o singură poezie care să te rețină. Valeria Boiculesi rimează fără noimă, își pune false întrebări, iar din cînd în cînd bravează: «Doamne, sînt așa de-a dracului/ că trec prin gaura acului». Singura notă distinctivă a volumului o dă ușoara melancolie. Dar ce poate fi mai facil de «însenat» în poezia de azi decît o ușoară melancolie. Numai că și aici, autoarea gafează scriînd: «Mi-i ora tot mai singură/ mai singură/ mai singură/ melancolia lingură/ o lingură/ o lingură!»

Dorin TUDORAN

nu reformăm ortografia?

Din ce în ce mai des aud ecouri ale unor voci care cer o nouă reformă ortografică. Dacă nu e posibilă o «adevărată reformă», măcar una mai mică: să reintroducem litera â! (Și, probabil, dacă tot am admis pe â, să admitem și forma sunt în locul actualei sint. În definitiv, de ce nu?)

Personal, nu simt nevoia de «reformă» tot așa cum nu simțeam o astfel de nevoie cu vreo 20 de ani în urmă. Dar, evident, nu dispoziția mea subiectivă contează. Mai utilă mi se pare o analiză a argumentelor care se pot invoca (și se invocă) în favoarea unei eventuale reforme ortografice.

O primă categorie de argumente are la bază un criteriu pe care l-am putea numi «estetic»: e mai «frumos» să scrii â decât î; e mai «frumos» să scrii vânt decât vint. Să ne gândim însă serios: ce poate să însemne aici «frumos»? Sau mai exact: în funcție de ce criterii se poate califica o reprezentare grafică a unui cuvânt ca «mai frumoasă» decât alta? La o reflexie atentă, constatăm că aprecierea unei grafii ca «frumoasă» sau ca «urită» este dependentă de un număr foarte mare de parametri, parte din ei cunoscuți, parte din ei, poate cea mai mare, necunoscuți: posibilitatea celui care face astfel de aprecieri de a avea acces la alte sisteme de grafie, gradul de cunoaștere al acestor sisteme, capacitatea lui de a face anumite comparații și asocieri în acest domeniu, gradul de «cultură lingvistică», în special, și gradul de cultură, în general, tipul de formație culturală etc., etc., pentru a nu mai aminti de calitatea «gustului» individual, care este atât de greu de măsurat. Identificarea tuturor acestor «parametri», precum și cunoașterea exactă a modului în care ei determină sau pot determina o anumită evaluare «estetică» sînt stadii care trebuie parcurse în mod necesar înainte de a lua aprecieri ca «urît», «frumos», drept criteriu de stabilire a unei norme ortografice. Or, mi se pare clar că stadiul actual al cunoștințelor noastre asupra acestui gen de fapte nu ne permite să parcurgem aceste stadii cu speranța de a ajunge la un rezultat utilizabil într-un viitor nu numai deocamdată apropiat, dar măcar previzibil. Dacă lucrurile stau așa, dacă, în momentul de față, relevanța criteriului estetic nu poate fi în mod științific evaluată, înseamnă că a baza o normă ortografică pe un astfel de criteriu echivalează cu a face concesii subiectivității. Am menționat mai sus două alternative ortografice în scrierea aceluiași cuvânt: vânt și vint, arătînd că, pentru unii, prima reprezintă forma «mai frumoasă». Dacă ar fi să-mi spun părerea, mai exact, dacă mi s-ar cere să-mi fac publică impresia (subliniez: impresia, nu părerea și cu atât mai puțin opinia) aș spune că și vânt și vint sînt la fel de... «urite» și că singura formă «frumoasă» este vânt! Ce s-ar întîmpla dacă aș scrie în un articol pe tema asta, încercînd să arăt că, într-adevăr, vânt este «cea mai frumoasă formă»? Ce ar fi dacă și alții, citind articolul, «ar intra la o idee» și ar zice: «nu m-am gândit pînă acum, dar parcă are dreptate; s-ar putea ca vânt să fie mai frumos chiar și decât vânt... și, dacă mă gândesc bine, chiar așa e!». Ce s-ar întîmpla? Am cere să se scrie cuvînt, fîn, vînt?

O a doua categorie de argumente are la bază un criteriu pe care l-aș numi «tradiționalist»: să se scrie în, dar cînta, pentru că așa s-a scris și, mai ales, pentru că așa au scris foarte mulți oameni de prestigiu ai culturii românești. Deși, spre deosebire de prima categorie de argumente, seriozitatea criteriului tradiționalist nu cred că poate fi pusă la îndoială, cred că sînt utile totuși câteva precizări. Mi se pare că argumentul «tradiționalist» are un sens clar în momentul în care, pe baza lui, vrem să respingem ideea unei revizurii a ortografiei; de exemplu, în momentul în care s-a cerut generalizarea scrierii cu î, se putea invoca (și s-a invocat) tradiția de scriere a limbii române: nu putem generaliza pe î, fiindcă aceasta înseamnă să renunțăm la tradiția care este reprezentată de felul de a scrie al unui mare număr de personalități ale culturii noastre. În cazul de față însă «tradiția» nu mai reprezintă un argument împotriva unei posibile reforme a ortografiei, ci însăși motivarea ei; se spune, de fapt: să nu mai scriem în conformitate cu tradiția constituită în ultimii 20 de ani, ci cu tradiția de acum 40 de ani. Și, în acest moment, am introdus o cantitate de arbitrar și de subiectivism. Pentru că oricînd se poate naște întrebarea: care este justificarea pe care o avem pentru a considera numai o anumită perioadă de evoluție a culturii românești ca reprezentînd «tradiția» de scriere, în dauna altei perioade? Cu alte cuvinte: de ce să reintroducem numai scrierea în, cînta etc. pentru că «așa s-a scris pînă acum 20 de ani» și să nu reintroducem și scrierea cuvînt, fontăna pentru că «așa s-a scris cîndva de către mulți dintre cei care au pus bazele culturii românești moderne»? Greu de răspuns la asemenea întrebare.

În sfîrșit, o ultimă categorie de argumente care se pot invoca atunci cînd se cere o reformă ortografică: cele bazate pe criteriul simplității (deci și al funcționalității); se poate cere o schimbare a normelor ortografice pentru a simplifica scrierea (eventual, pentru a realiza un acord între scriere și pronunțare). Dar, în momentul de față, nimeni nu invocă argumente din această categorie. Și nici n-ar fi posibil (căci reintroducerea lui â complică scrierea, nu o simplifică).

O ultimă observație: o ortografie este un gen de act normativ. Este un fel de «lege». În consecință, o ortografie trebuie să aibă puterea și prestigiul unei legi. Dar și puterea și prestigiul se capătă și se conservă prin stabilitate. Dacă o ortografie nu este stabilă, oricine își poate permite să «inoveze», cu speranța și justificarea că, în scurt timp, «inovația» sa va fi acceptată de apropiata, mereu «iminentă» reformă ortografică. Or, cum putem spera să ajungem la stabilitatea de care vorbeam, cînd ne lăsăm bîntuiți, tot cam la douăzeci de ani de «stihia» reformelor ortografice?

Emanuel VASILIU

**ELENA
BĂLAN-OSIAC**

*despre
senti-
mentul
dorului*

lată o carte de care cultura noastră avea de mult nevoie. Dorul face parte dintre cele câteva sentimente esențiale, definitorii pentru structura psihică a poporului nostru. Un sentiment complex care determină anumite atitudini existențiale, ba chiar și o anumită viziune despre lume. Eram de mult conștienți de particularitățile românești ale sentimentului denumit prin termenul acesta atât de specific. Dar cu toate cercetările unor ilustre figuri ale culturii noastre, Dorul rămînea într-un fel de nebuloasă a trăirii imediate sau în aceea a conștiinței lirice.

Elena Bălan-Osiac a ales, pentru a analiza și a circumscrie Dorul, o cale care permitea, în același timp, accesul intuiției și al rațiunii exploratoare la acest sentiment. Astfel, a căutat formele de manifestare ale Dorului în poezie, iar metoda pe care a practicat-o a fost aceea a comparatismului modern. Într-adevăr, încă nimeni n-a încercat o analiză a acestui afect, prezent din timpuri imemorabile în poezia noastră populară și mai apoi în cea cultă, comparînd modurile sale de exprimare literară cu cele ale sentimentului similar întîlnit în lumea iberică, în literaturile spaniolă și portugheză.

Inițiativă temerară și rodnică: a crea un arc peste spațiu și timp, a uni extremitățile României, ale latinității orientale și occidentale. Căci apropierea pe care le descoperă Elena Bălan-Osiac între sentimente, între conținutul unor cuvinte care denumesc un sentiment, avînd un fond comun, și, în sfîrșit, între modalitățile de exprimare lirică a sentimentului în țara noastră, respectiv în Spania și Portugalia, sînt izbitoare. Animată de o evidentă pasiune a cercetării riguroase, ea apelează la concursul unor discipline diverse — istorie și filozofie a culturii, filologie, teorie și istorie literară, literatură comparată, estetică, etnologie și folclor etc. — pentru a desluși tainele Dorului.

Căci se poate vorbi, cu adevărat, despre tainele acestui sentiment ale cărui rădăcini — istorice, psihologice sau, pe planul exprimării sale, lingvistice — erau pînă acum extrem de obscure. Or, autoarea studiului despre «Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză» întreprinde, înainte de toate o cercetare a surselor, a genezei sentimentului de «Soledad» — «Saudade» — «Dor» (ca să folosim termenii ce corespund, în limba spaniolă și portugheză, Dorului din limba noastră). Contactele destul de sporadice, în trecut, între

lumea iberică și cea românească nu permit explicarea apropiierilor între expresii, a asemănarilor de viziune și atitudine existențială în legătură cu Dorul, doar pe baza unor influențe reciproce. Deci nici motivele lirice comune nu se justifică prin relații istorice, prin contaminări de un fel oarecare.

Trebuie căutat mult mai adînc, în însăși geneza viziunii despre lume, a spiritualității specifice celor trei popoare. Folosînd date ale istoriei, etnografiei și mai ales ale filologiei, Elena Bălan-Osiac pune în evidență acele condiții care, în țările acestea apărute la limitele latinității, au putut să determine o structură psihică, un complex afectiv.

O deosebită importanță are, în economia acestui studiu, analiza termenilor desemnînd sentimentul însingurării, al nostalgiei, în cele trei limbi. Cu o mare finețe a disocierilor sint urmărîte vastele încrengături de sinonime, nuanțe particulare, ceea ce am putea numi proliferările semantice ale acestor termeni. Similitudinile și distincțiile sint și mai complexe atunci cînd autoarea trece de la analiza filologică la cea literară. Ferindu-se de o definiție inevitabil simplificatoare, ea pune în lumină polivalența afectivă a Dorului. Reiese foarte clar că: «...eforturile de a circumscrie conceptual sentimentul de solitudine nostalgică se izbesc de o tendință centrifugală care plasează termenii respectivi pe orbita categoriei, topindu-i astfel (prin sinonimie) într-un adevăr uman, etern și general, definibil doar prin el însuși». De aceea, sentimentul apare mereu în această cercetare sub dublul său aspect, peren și istoric determinat. De asemenea, analizele comparate evidențiază totodată structurile comune, pe care autoarea studiului le numește latine întrucît aparțin celor două arii naționale — române și iberice — precum și structurile particulare revelînd substanța sufletului național și modificările istorice ale acesteia.

Elena Bălan-Osiac a găsit atît metoda cît și punctele de aplicare ale acestei metode pentru ca, după ce a descris geneza sentimentului în cauză, să urmărească ipostazierea și metamorfozarea sa. Ea nu scapă nici o clipă din vedere faptele, fenomenul însuși al Dorului, considerat prin contextul în care se manifestă dar și, oarecum, în intimitatea esenței sale. O mică antologie a sentimentului Dor-Saudade-Soledad, adunată cu gust și pricepere, îi servește drept material de studiu și exemplificare. Găsim astfel analiza unor admirabile versuri din mari poeți — mai vechi ori mai noi — spanioli, portughezi și români.

Deși e o analiză fenomenologică, dublată de o cercetare istorică și sprijinită pe o serioasă erudiție, «Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză» se citește cu interesul mereu treaz pe care îl stîrnesc argumentele și faptele, dar și cu satisfacția de a descoperi — cum ar spune Arghezi — «frumuseți și prețuri noi» unor trăiri pe care cu toții le-am împărtășit.

Spre mai temeinică pătrundere pe diversele tărîmuri ale sufletului românesc, pentru o mai bună cunoaștere a unor planuri ale poeziei, pentru stabilirea unor coordonate comune, ca și a unui mare număr de nuanțe prețioase în studiul comparat al literaturilor, cartea Elenei Bălan-Osiac, «Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză» (a cărei versiune franceză a constituit teza de doctorat a autoarei la Universitatea din Toulouse) este o importantă contribuție.

Nicolae BALOTĂ

bolile presei

*scrisul „artist”
al criticilor*

Nu sîntem, nicidecum, împotriva scrisului frumos în critică. Ar fi absurd să se interzică penitei criticului să nu deseneze și ea pe albul hîrtiei conturul floral al unei metafore sau al unei imagini.

Despărțirea noțiunii de critic de aceea a scriitorului ni s-a părut, întotdeauna, arbitrară. Ceea ce concură la conturarea personalității unui critic e, fără îndoială, și folosirea distinctivă a cuvîntului, stăpînirea unui stil propriu. Și criti-

cul, ca orice minutor al condeiului, cată să-și comunice ideile cît mai expresiv. Numai că uneori ambiția din partea criticului a unui scris «artist» duce la efecte nedorite de umor involuntar și prolixitate. Iată, de pildă, cum începe un articol de critică literară: «Există opere literare care te ademinesc, pentru a te sili apoi, încetul cu încetul, să te rătecești — și totuși, fără să-ți displacă — printre frazele și cuvintele lor. Imperecherea de imagini LATRĂ SIMPATIC (s.n. Trebuie să recunoaștem insolitul «imperecherii» de cuvinte) fără să muște (s.n. De unde deducem că autorul, în cariera sa de cititor, a suferit, ca să spunem așa, și inversul situației) sau te provoacă sofisticat, ca într-o joacă. Intortocherile lor (ale imperecherilor, desigur, dar cam întortocheată exprimare pentru un critic) sînt sprintene (cam greu alăturăm noțiunea de sprinten unui lucru întortocheat, dar fie!) de oarecare rafinament, palpicînd ca niște năframe fragile...».

Fragmentul citat e desprins dintr-un articol semnat de un om de literă, dealtfel avizat, Grigore Smeu, în «România literară» nr. 7 din 15 februarie a.c.

Dar asupra scrisului «artist» al unor critici vom mai reveni și cu alte exemple.

Traian STOICA

O AVENTURĂ ÎN ANTARCTICA

DOI GEOLOGI ROMĂNI ABIA ÎNTORȘI DINTR-O EXPEDIȚIE ȘTIINȚIFICĂ ÎN ANTARCTICA, VORBESC REVISITEI «FLACĂRA» ȘI CITITORILOR EI

Oricât ar părea de ciudat, întâmplarea, pura coincidență poate căpăta și ea uneori o semnificație la fel de profundă ca aceea a unei acțiuni premeditate, temeinic gândite. Pentru că, în fond, a fost doar o coincidență faptul că plecarea a doi tineri cercetători români, geologi, către ținuturile ghețurilor veșnice ale Antarcticii a avut loc în anul când se împlineau trei sferturi de veac de când a pornit către aceleași meleaguri îndepărtate alt tânăr cercetător român: Emil Racoviță.

Cu puține zile în urmă, bucureștenii care întârziaseră pe Aeroportul internațional-Otopeni, în așteptarea sosirii de la Paris a cursei TAROM, aveau să zărească, printre călătorii care coborau scara avionului, doi tineri cu o înfățișare «exotică». Fețele puternic bronzate, încadrate de bărbi, evocau un cunoscut vers din Baudelaire*):

«MUȘCĂȚI DE GHEȚURI,
ARĂMIȚI DE SOARE...»

Ceea ce corespundea purului adevăr. Tinerii pasageri ai TAROM-ului, geologii Gheorghe ISTRATE și Ioan TEODORU, se întorceau acasă, după o peregrinare de trei luni, tocmai de la capătul pământului, la sfârșitul unui voiaj care însuma aproape 40 000 kilometri, în Antarctica. Hotărâtoare fusese ziua de august a anului trecut, în care — pe baza unei invitații sosite din partea guvernului argentinian prin Direcția națională a Antarcticii din Buenos Aires — Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei din țara noastră cerea unor unități ale sale să desemneze doi vulcanologi experimentați pentru a participa la «Campania argen-

tiniană de cercetări geologice în Antarctica, din vara australă 1972-1973».

PRESTIGIUL GEOLOGIEI ROMĂNEȘTI

O invitație evidențiind încă o dată prestigiul de care se bucură peste hotare știința românească, prețuirea aportului ei la îmbogățirea patrimoniului științific universal — în cazul de față, în domeniul vulcanologiei. Era vorba, așadar, de o colaborare la cercetări de specialitate pe una din insulele Antarcticii, unde-și desfășoară activitatea o bază științifică argentiniană.

La scurt timp după aceea, vulcanologii Gheorghe Istrate, de la Institutul geologic, și Ioan Teodoru, din Întreprinderea geologică de prospecțiuni, își începeau pregătirile pentru marea călătorie.

În ciuda tinereții lor, ambii întruneau condițiile impuse de temerara călătorie: o solidă pregătire profesională, științifică, experiență bogată, evidențiată în o serie de lucrări de specialitate, spirit întreprinzător, îmbinate cu o condiție fizică excelentă, corespunzătoare încercărilor cu totul ieșite din comun pe care le presupunea, le prevestea importanta misiune de explorare la care erau solicitați.

— Invitația depășea cele mai cutezătoare așteptări ale unui geolog; era o misiune de onoare care ar fi stimulat la maxim mândria profesională și patriotică a oricărui cercetător român — aveau să-mi mărturisească la înapoierea în București cei doi cercetători.

Pregătirile au cuprins documentarea profundă asupra geologiei Antarcticii, cu deosebire în domeniul problemelor specifice de vulcanologie, pregătirea echipamentului științific și a restului echipamentului necesar. De pe acum, inițiativa și spiritul întreprinzător trebuiau să se facă simțite.

— Știam că vom avea de trăit destule încercări dificile, în condițiile specifice ale Antarcticii, povestește Gheorghe Istrate. De aceea, paralel cu recitirea însemnărilor ilustrului precursor care a fost Emil Racoviță, făcute acum mai bine de șapte decenii, pe acele meleaguri, ne-am sfătuit îndelung și cu colegul Gheorghe Neamu, cercetător la Institutul de geografie din București, care s-a deplasat în 1971 în partea de est a Antarcticii, ca invitat al unei misiuni științifice sovietice. Relatările sale ne-au fost deosebit de prețioase.

INAUGURÎND JURNALUL DE BORD

28 noiembrie 1972: Prima filă a jurnalului de călătorie consemnează decolarea de la Otopeni, pe ruta Paris-Rio de Janeiro-Buenos Aires. Un popas de trei zile în capitala Argentinei, inaugurat printr-o caldă, însuflețită întâlnire cu colegii de la Institutul antarctic argentinian, de care nu aveau să se mai despartă pînă la încheierea misiunii științifice comune. Au fost trei zile care, pentru compatrioții noștri, au cîntărit deosebit de greu în activitatea de culegere a ultimelor informații.

3 decembrie... Avionul poartă grupul argentiniano-român de vulcanologi spre Ushaia, așezarea cea mai îndepărtată către sud a Argentinei, localitatea care, împreună cu Capul Horn, de pe teritoriul statului Chile, marchează hotarul continentului sud-american cu Antarctica.

...Prin rotundul ferestruicilor avionului se conturează ultimele dire de pământ și primele limbi de gheață care se preling spre albastrul voalat al apelor, marcînd întâlnirea în cutremurătoare, năprasnice involburări ale Atlanticului cu Pacificul.

PE CALEA VÎNĂTORILOR DE FOCI ȘI DE BALENE

Popasul în portul Ushaia, capitală a Tierrei del Fuego (Țara de Foc) și gazdă — acum patru secole și jumătate — a corăbiilor lui Magellan, de fapt un tîrșușor liniștit, cu o modestă populație indiană, prilejuiește călătorilor români un început de familiarizare cu imaginea țărurilor albastrui, încetoșate, și cu aceea a zăpezilor vesnice care — întîmpinîndu-i aici, pe ulti-

mele culmi ale Cordilierilor ce străjuiesc un întins podiș — n-aveau să-i mai părăsească vreme de mai bine de două luni.

Din Ushaia se aventurau odinioară spre întinderile nesfîrșite vînătorii de foci și de balene. De aici sau din vecinătate, de la Punta Arenas chiliană, au pornit și continuă să pornească majoritatea misiunilor științifice oceanografice cu destinația Antarctica.

SPRE INSULA DECEPTION

— De aici, povestește Ioan Teodoru, ne-am imbarcat spre seară pe «Bahia Aguerre», care avea să ne poarte, vreme de alte trei zile, pe o mare, în majoritatea timpului, extrem de agitată, însoțită fără încetare de vîntul care urla înfiorător. O cale de mai bine de 1 000 de kilometri către insula Deception — cea mai sudică din arhipelagul Shetland de Sud. Acolo urma să ne desfășurăm activitatea. Am avut astfel, în călătoria aceasta, senzația deplină a Polului Sud pe care o evocă povestirile atîtor călători dinaintea noastră.

De aici încolo, relatarea consemnează impresiile puternice produse de întâlnirea, pe la mijlocul călătoriei, cu primele aisberguri și, la aproape 19 000 de kilometri de țară, cu primii giganți albi, aureolați în fumuri albastrui: ghetarii de pe Deception, contrastînd cu munții negri ai insulei — prelungiri ale Anzilor Cordilieri reveniți din adîncurile oceanului — și cu marea intens albastră. Totul, după expresia călătorilor noștri, de un spectaculos greu de descris.

O DELEGAȚIE DE OMULEȚI ÎN FRAC...

— De cine și cum ați fost întîmpinați? **Ioan Teodoru:** Din depărtare, de o delegație destul de numeroasă a unor omuleți în frac... ceea ce ar fi fost firesc să ne creeze complexe, nouă, călătorilor îmbrăcați «practic», iar nu elegant.

Gheorghe Istrate: Erau solii unor gazde pașnice — singurii locuitori permanenți ai insulei.

Deloc surprinși, ori sperioși — aș îndrăzni să spun, chiar încîntați de venirea călătorilor —, scunzii pinguini «barbero» sau «antarctico», cu mersul lor molcom, legănat, bătrînesc, ne-au rămas prieteni

*) Ch. Baudelaire — «Călătoria» (din «Florile răului»).

Evocind întâmplări antarctice (în stînga, Ioan Teodoru, în dreapta, Gh. Istrate).

pînă la plecare. În mod vădit erau extrem de curioși să vadă cum va decurge acostarea...

Ioan Teodoru: Și au continuat să ne privească, pe noi, cei șapte călători (cinci argentinieni și doi români) coboriți aici. Căram în spate-călcînd cu grijă pe podeaua sticloasă a insulei pustii și în zăpada în care ne afundam pînă la genunchi, într-un adevărat slalom printre ghețuri — cele aproape 80 de lăzi cu aparatură de telecomunicații, motoare electrice, instrumente geologice, alimente și o barcă pneumatică cu motor. Refugiul în care urma să locuim era o baracă părăsită cu câteva luni în urmă și pe care am găsit-o complet înzăpezită. Am degajat-o, firește, cu mâinile noastre.

Fără să ne lăudăm, cred că am realizat atunci, împreună, colegii argentinieni și români, adevărate performanțe! Transportul lăzilor a durat două zile. Nu era deloc atît

lui, accentuîndu-i aspectul dezolant. Căci Deception este o insulă în întregime vulcanică. Așa că ne-am găsit acolo «oameni potriviți la locul potrivit»... O insulă cu aproape 30 de cratere care au fost active în timpuri foarte apropiate.

— Adică, la scară geologică...

— Acum cîteva mii sau cîteva zeci de mii de ani. În nici un caz mai mult de 100 000.

Gheorghe Istrate: În sfîrșit, Deception oferă posibilitatea unor studii vulcanologice deosebit de interesante. Este un imens laborator natural. Mai există și acum, aici, vulcani activi — dacă nu cu erupții de lavă, cel puțin cu activitate «fumaroliană», adică cu emisii de gaze vulcanice. Un fenomen spectaculos: la un metru sub stratul de gheață țînesc gaze avînd temperaturi de peste 400 grade! Un asemenea fenomen a constituit de fapt unul din obiectivele de studiu ale expediției științifice argentiniano-române.

țită, împărtășită celor din țară, va putea constitui premise care să înlesnească punerea în valoare a noi zone susceptibile a conține substanțe minerale utile.

VIATA PE INSULĂ

Gheorghe Istrate: Vă interesează cumva modul nostru de viață pe insulă?

— Mai e vorbă!

— La cîteva zile după noi a acostat în imediată vecinătate o navă de cercetări oceanografice și glaciologice aducînd colegi de profesie, nord-americani, de la Universitatea «Columbus» din Ohio. Și iată-ne, cercetători din trei țări, formînd un colectiv încheiat. Căruia i s-au adăugat, la un moment dat, cei de pe un al treilea vas sosit aici, vestitul «Calypso» al comandantului Cousteau.

De la stadiul informărilor științifice reciproce și permanente la cel al prieteniei, n-a fost decît un pas. Pot să vă spun cu certitudine că în curînd cu toții regretăm apropierea momentului cînd va trebui să ne despărțim. Ne vizitam, ne consultam. Am sărbătorit împreună revelionul — argentinieni, români, nord-americani și francezi.

— Limba nu constituia un impediment?

Ioan Teodoru: Cred că se crease între noi un limbaj universal: colegul Istrate știe bine engleza, eu cunosc franceza, el, ceva italiană, eu, puțin spaniola... Și, pînă la urmă i-am învățat pe ceilalți cîte puțin românește, așa că...

— Și a mers?

— Ori că! Dacă v-am spune că despărțirea noastră a însemnat puternice îmbrățisări și chiar lacrimi!! Că activitatea pe insulă a marcat momente de intensă verificare umană și nu rareori dramatice chiar?! Așa ne apar acum. Dar acolo, în mijlocul imensității albe, ele păstrau dimensiunile întâmplărilor comune, de fiecare zi. Au fost împrejurări cînd colegii americani, de pildă, au sosit pe neașteptate de pe teren, în refugiu, uzi pînă la piele sau pe jumătate înghețați. Eram și noi zdrobiți de oboseală, se muncea 16-20 ore pe zi. În intensitatea zilei

la Moldova», «Aseară ți-am luat cercei», «Oltean sint, oltean îmi zice!» și «Pe Mureș și pe Tîrnave». Așa, cu vocile noastre de afoani, cum eram!

La 2 000 de kilometri de Polul Sud, la 65 de grade latitudine sudică, melodiosul folclor românesc a încălzit inimile, a sudat prietenia noastră. Oaspeții au imprimat bucuroși cîntecele pe magnetofoane.

FRAGMENT DE EPILOG

(Dintr-o confesiune) — Deși locuim amîndoi în București, ne cunoscusem înainte doar din auzite și din lucrările publicate în reviste de specialitate. Acolo însă, la capătul pămîntului, am reușit să ne cunoaștem. Am colaborat strîns. Am ajuns să ne iubim. Acum știu că oricînd mi-aș da singele pentru tovarășul meu. Și sînt convins că și el ar face același lucru pentru mine. Antarctica e formidabilă! Acolo, doi oameni înseamnă, în fapt, un singur om.

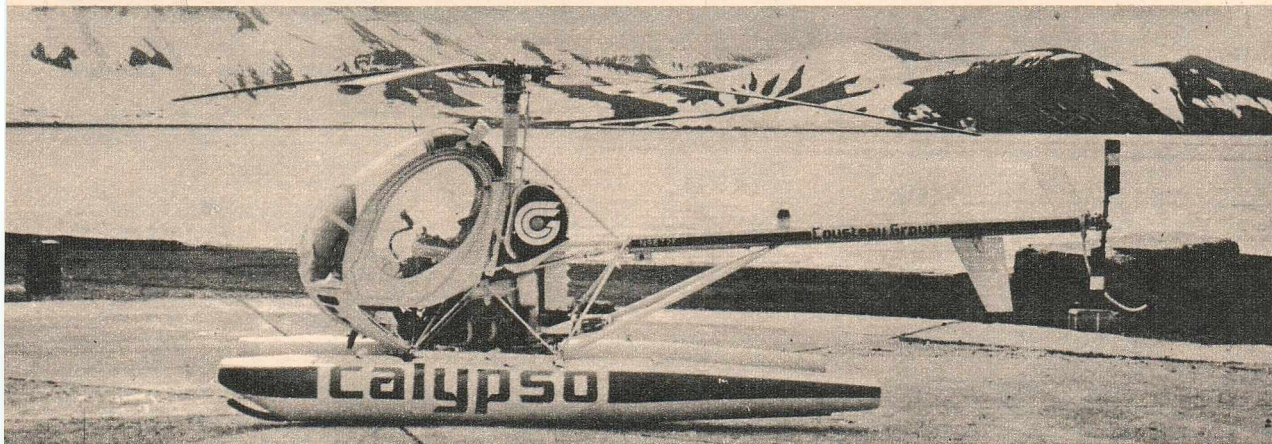
*

Înainte de despărțirea de colegii argentinieni au fost împărtășite reciproc concluziile observațiilor de grup, s-a căutat punctul de vedere comun. Colaborarea a fost la înălțime. S-au făcut promisiuni ferme de revedere.

Două zile după sosirea acasă, cercetătorii români și-au reluat activitatea. Deocamdată, o muncă de «arhivar»: selecționarea probelor aduse, revizuirea, sistematizarea și transcrierea observațiilor, a notațiilor științifice care însumează sute și sute de pagini, schițarea concluziilor care vor trebui concretizate, la rîndul lor, în referate și comunicări. Deocamdată, eroii povestirii noastre adevărate se află în perioada de readaptare biologică: la diferența de orar, de climă, de ritm de viață. Optimiști, fericiți, în mijlocul celor dragi, acasă, la muncă.

*

...Notez din relatarea făcută de savantul Emil Racoviță asupra călătoriei sale în Antarctica, într-o conferință ținută la Bucu-

Au sosit oaspeții de pe nava comandantului Cousteau.

Rare clipe de destindere în imensa zi polară a Sudului.

de simplu! Nu pentru că acestea ar fi fost din cale-afară de grele — cîntăreau cel mult cîte 30-40 de kilograme — ci din pricina distanței, a drumului accidentat, a crevaselor care te pîneau la tot pasul. Colegul Istrate a simțit-o pe propria-i piele! A alunecat într-o crevasă și numai prezența de spirit l-a salvat.

Gheorghe Istrate: ...Eu aș spune că numai funia cu care eram legat de Teodoru...

— Mergeați tot timpul legați unul de celălalt?

— Nici nu se putea altfel. Ne aflam pe unul din cei patru ghețari de pe Deception. Și în afară de funie, numai minunații bocanci fabricați în țară ne dădeau siguranță.

OAMENI POTRIVIȚI LA LOCUL POTRIVIT

— Și-acum, cîte ceva despre activitatea dumneavoastră științifică.

Ioan Teodoru: Nu vreți să știți, înainte de toate, de ce insula se cheamă «Deception»? Se pare că descoperitorii ei au fost pe bună dreptate dezamăgiți: asprimea vînturilor care viscolesc aproape fără întrerupere zăpada, temperatura foarte scăzută fac de-a dreptul imposibilă viețuirea acolo. Trebuie să fii focă sau pinguin ca să suportă la infinit toate astea! Zgyra neagră acoperă cea mai mare parte a suprafeței teritoriului

MARTORI LA REEDITAREA TRECUTULUI GEOLOGIC

Ioan Teodoru: Deosebit de interesante cele văzute pe insulă și pentru noi, ca români, întrucît clarifică anumite probleme geologice, anumite aspecte ale transformărilor care s-au petrecut pe însuși teritoriul țării noastre în terțiar și în cuaternar, din punctul de vedere al activității vulcanice.

Gheorghe Istrate: Am avut dealfel șansa deosebită să asistăm, la un moment dat, la formarea, timp de patru ore, a unor depozite fluvio-glaciale, ceea ce ne-a permis să elaborăm — pentru multe zone din regiune — o interpretare nouă, mai convingătoare, față de ipotezele anterioare.

— Deci o contribuție originală.

— De fapt, da. Puncte de vedere noi.

Ioan Teodoru: Și care vor face, spun asta cu rugămîntea de a nu se interpreta drept lipsă de modestie, ca participarea noastră, ca români, la programul recent de studiu al Antarcticii să constituie un element de prestigiu științific pentru țară.

— Ce înseamnă, practic, această experiență pentru știința românească?

— România deține cel mai impozant lanț vulcanic din Europa. Importante zăcăminte de substanțe minerale, deosebit de utile, sînt legate de activitatea vulcanică. Or, propria noastră experiență, îmbogă-

țind organismul se dereglase, se recomodase, dacă vrei, dimensiunile timpului deveniseră cu totul altele. Dar nimeni nu pregeta. Săream din pat, îi fricționam pe colegii noștri cu alcool, le preparam ceaiuri, cafele, ba și cîte-o friptură, și curînd se ridea în hohote... Un coleg american și altul argentinian n-au dormit o clipă, timp de mai bine de 30 de ore, cît am întîrziat noi, într-una din zile, pe teren. Și cînd s-a auzit, în dreptul refugiului motorul bărcuței noastre pneumatice (îngăduiți-mi o paranteză: să ne fi văzut plutînd în coaja galbenă ca de portocală pe întinsul mării de un albastru intens pe care o închidea insula noastră care avea de fapt forma unei potcoave!), sfîdînd viscolul, oamenii s-au năpustit... în cămașă să ne întîmpine. Și-a trebuit să-i gonim noi în casă!

*

— Ați pomenit de revelion...

— A fost una din biruințele artei culinare românești. Căci am pregătit oaspeților, în condițiile locale atît de reduse și la capătul unei zile de bogată activitate pe teren, ciorbă și chifteluțe — așa ca la noi acasă. (Am încercat să preparăm, infructuos însă, și mititei.) Ciorba și chifteluțele au făcut furori. Au urmat cîntece tradiționale argentinieni, americani, franțuzești și în cele din urmă le-am cîntat un «Mulți ani trăiască!» ca la noi în țară, «Trandafir de

rești, la Ateneul român, în 8 decembrie 1900: «În vîrtejul ce ne stăpînea auzul, în vîltoarea urgiei înghețate ce ne mușca trupul, în alba întunecime ce ne lua vederile... ne susținea un singur simțămînt: simțămîntul datoriei»...

Și reprodus, de pe banda de magnetofon, confidența unuia din cei doi tineri geologi români, Ioan Teodoru: «Nu e simplu, nu e ușor să stai să te biciuiască vîntul pe un ghețar, să știi că sînt acolo numai doi oameni și că dacă unul nu-ți ține puternic cu frînghia pe celălalt, viața s-a dus... Dar uiți la un moment dat și de asta, cînd îți amintești pentru ce te afli acolo, ce semnificație are prezența în acel loc a echipei din care faci parte, ce semnificație pot avea adevărurile pe care le vei descoperi»...

Minunată, trainică punte peste timp a nedezmînțitei perseverențe a științei românești, a puterii de abnegație a slujitorilor ei, a credinței în victorie!

Marius RALIAN

Nota redacției

Într-unul din numerele viitoare ale revistei noastre vom încerca să publicăm — în funcție de condițiile tehnice — fotografii color ale călătoriei celor doi geologi români în Antarctica.

cronica ringului

a fost odată un campion! și ar putea să mai fie...

A apărut în 1969 ca un seism. A năruit tot edificiul ierarhic al boxerilor de categorie cocoș din întreaga Europă, demonstrându-le tuturor că el, anonimul de până atunci, e cel mai priceput în scrima cu pumnii. Băiatul acesta teribil nu s-a născut nici pe malurile Tamisei, acolo unde James Figg relansa acum 250 de ani moda luptelor cu pumnii, nici pe malurile Senei, unde Georges Carpentier câștiga cu cinci decenii în urmă faima de cel mai «științific» boxer al secolului, ci aici, la noi, pe malurile Dimboviței. Pugilistul acesta, adevărată explozie de talent, se numește Aurel Dumitrescu. El a cucerit atunci, în 1969, titlul de campion al Europei, nu mulțumită forței sale, ci datorită măiestriei tehnice, virtute prețuită în mod deosebit de adevă-

rații gentlemani ai ringului. Am scris mult despre Dumitrescu. Și noi, și străinii. Îi prevedeam un viitor de aur...

Cu puțin timp în urmă, într-o gală la Dinamo, a boxat și fostul campion european Aurel Dumitrescu. Ce decepție! A fost învins, ca un începător, de un tînăr, Mihai Ploieșteanu, care abia a depășit vârsta junioratului. Priveam la cel care a fost marea vedetă a anului 1969 și nu ne venea să ne credem ochilor. Părea lipsit de curaj, de hotărîrea de a acționa, picioarele nu-l mai ascultau ca altădată, iar loviturile sale își atingeau rar ținta, deși adversarul nu era un maestru al eschivei. Se vedea cît de colo că Dumitrescu nu se mai pregătește ca în trecut. Gloria i-a... furat, oare, modestia și hărnicia? Se știe de cînd lumea că talentul fără muncă nu face doi bani. Credeți, poate, că vârsta e de vină? Nu. Aurică e tînăr. S-a născut la 10 august 1949. Privind evoluția sa submediocră, ne-am amintit una dintre cugetările scriitorului francez La Rochefoucauld: «Lenea mistuie pe nesimțite toate virtuțile». Dar dacă nu o fi numai asta și antrenorii săi, Ion Chiriac și Marcu Spacov, cunosc și alte cauze? Ne-ar bucura. Dacă le cunosc, le pot înlătura. Și atunci am putea avea din nou un mare campion!

Petre HENT

Aurel Dumitrescu în 1969. Explozia de bucurie a învingătorului.

Foto: Aurel D. NEAGU

cum putem progresa

în polo?

Răspunde:
Nicolae FIROIU

Se spune — de regulă, cu îndreptățire — că progresul tău depinde în primul rînd de tine. Poloul nostru se înscrie, oarecum, în excepție, în sensul că oricît ne-am zbate, oricît am munci noi, cei care activăm în această disciplină, pentru a realiza un progres, el va fi în prea mare măsură tributar «condițiilor tehnice» pe care, deocamdată, acest joc nu le are.

Sînt un om tînăr, sînt optimist de felul meu, dar nu pot să nu-mi dau seama că la un mare oraș cum este Bucureștiul, un singur bazin, — cel de la Floreasca —, și el folosit doar parțial de către poloști, nu poate ajuta mersul înainte al acestui joc olimpic.

Progresul poloului românesc, ca și al altor sporturi, depinde direct de baza sa de masă, de numărul copiilor atrași să-l practice. Faceți însă o mică socoteală. Pentru elevul care locuiește în Drumul Taberei, în Berceni sau în Baba Novac, deplasarea (cu autobuze, cu tramvaie) pentru un antrenament la bazinul Floreasca înseamnă o «excursie» de aproximativ 4 ore! Firește, elevul, părinții lui renunță la un asemenea sacrificiu.

Soluția? Una singură: să se construiască bazine în marile cartiere ale Capitalei. Și în cît mai multe orașe ale țării.

Inotul, poloul înseamnă în primul rînd sănătate.

În privința performanței propriu-zise, îndrăznesc să afirm că în ultimii ani, poloul nostru s-a menținut la nivelul valoric atins cîndva. Această menținere este însă sinonimă cu un regres pe plan mondial, echipe pe care înainte le depășeam — Cuba, Olanda, R.F.G. — ajungînd astăzi să lupte cu noi de la egal la egal și chiar să ne întrecă.

fotbal

fotbal cu sau fără fete?...

Printre surprizele acestui deceniu, al optulea, musai este să consemnăm și apariția pe gazonul dreptunghiului magic — am numit terenul de fotbal — a fetelor. Surprizele, se știe, sînt plăcute sau neplăcute. În ce categorie trebuie să includem evenimentul? Greu de răspuns. Părerile pro (super-spectacol sportiv, sport și grație, balet pe stadion etc., etc.) și părerile contra (un scandal, grav proces de defeminizare etc., etc.) s-au înfruntat de la bun început și continuă să

se înfrunte, fără un învingător aparent. Dar, faptele sînt fapte. Încăpăținate. Fotbalul feminin există. În Europa, pe continentul sud-american și treptat-treptat cucerește și alte poziții. În Anglia, Ungaria, Italia, Spania, Iugoslavia, Scoția, Danemarca, Cehoslovacia și în alte țări s-au organizat campionate naționale, recomandate chiar de U.E.F.A. Fotbalul feminin a fost recunoscut, nu fără aprige controverse, și de F.I.F.A.

Dar la noi? La noi lucrurile sînt cam ambigue. Forul de resort încă nu s-a pronunțat. Echipe există însă, și se pare că nu dintre cele mai neajutorate, ținînd seama de unele rezultate obținute în confruntări internaționale. Susținători, slavă Domnului, nu lipsesc. Și atunci?

Atunci vă înfățișăm aceste două imagini cu fete fotbaliste. Poate să ajute și ele cu ceva la clarificarea lucrurilor.

E.D.

confidențial

GERD MÜLLER
LA FARUL?

Frumoasă glumă, nu? Trebuie să știți însă că ea ascunde — după părerea antrenorului Costică Toma (binecunoscutul ex-internațional) — un mic grăunte de adevăr. Fostul portar al echipei noastre reprezentative îl caracteriza astfel pe tînărul atacant Negoescu, ultima achiziție a echipei conștănțene: «Șutează foarte bine cu ambele picioare, are pătrundere, are explozie, este un real pericol pentru orice apărare, fiind o copie «la scară» a lui Müller».

MIRCEA LUCESCU,
FAIR-PLAY

Oropsit de accidentări succesive în turneul franco-spaniol, Mircea Lucescu a găsit forța morală să afirme că atacanții cei mai potriviți noului spirit de joc al echipei naționale sînt tinerii Troi și Marcu. Atitudinea este bărbătească și de un desăvîrșit fair-play, știut fiind că ambii fotbaliști recomandați de căpitanul reprezentativei joacă pe postul lui, cu alte cuvinte îl vor moșteni.

POMMERENKE,
JUNIORUL TERIBIL
DE ACUM PATRU ANI

Este cunoscută seria de rezultate bune obținute de echipa R.D. Germane în turneul său sud-

american. Mai puțin știut este însă faptul că noul lider al atacului acestei reprezentative este tînărul Pommerenke, cel care acum vreo patru ani era spaima tuturor echipelor adverse în turneele internaționale de juniori. Urmărit cu grijă, acest tînăr talent a urcat toate treptele consacrării. Să nu ne facem iluzii, Dinu va avea un adversar foarte dificil în tînărul Pommerenke.

FOTBAL CLUB PETROLUL,
UN EXEMPLU BUN

Un activ de antrenori alcătuit exclusiv din foștii jucători petrolisti de reală valoare, un președinte (Gh. Urich) devotat și foarte priceput — iată exemplul bun pe care tînărul club ploieștean îl oferă unităților fotbalistice din țara noastră. Succes, F.C. Petrolul!

sport și sociologie

între spital și stadion

Cîndva, «scriitorul personajelor chinute, păcătoase, pradă luptei dintre suflet și trup», care a fost François Mauriac califica epoca noastră drept «straniul secol al sportului». Dar veacul nostru a fost desemnat și ca «secol al vitezei», «secol al stăpînirii puterii atomice», «secol al cuceririi spațiului cosmic», expresii care vizează un aspect sau altul al epocii pe care o cunoaște civilizația noastră. Și, ca orice proces contradictoriu, cotitura pe care o încearcă istoria noastră implică, pe lângă efectele pozitive binecunoscute pentru om, o suită întregă de efecte negative, potrivnice ființei umane, care constituie suficiente motive, pentru mari personalități, să tragă semnalul de alarmă.

Una din problemele majore ale vremurilor pe care le trăim, devenită temă permanentă de frământări teoretice și preocupări practice, este aceea a raportului dintre progresele civilizației și starea de sănătate a oamenilor. Nu vom începe aici un bilanț al acestui raport. Vom aminti însă că totuși civilizația înainteză odată cu sacrificiile care afectează tot mai mult valoarea cea mai de preț a omului — sănătatea.

Societatea — cu posibilitățile ei în funcție de progresul științei, bogăția națiunii și mai ales natura orînduirii sociale — reacționează pentru a se apăra, creînd un subsistem a cărui funcție principală este recuperarea sănătății. Omenirea investește tot mai multe fonduri pentru ca rețeaua medico-sanitară să răspundă cu eficiență sporită menirii sale. Sînt binecunoscute eforturile pe care le face statul nostru în această privință. Față de 1955, cînd sectorul sănătate primea de la bugetul de stat 1 795 500 lei, în 1971 aceste fonduri au atins cifra de 7 386 100 lei. Așadar, o creștere de 411%. Rezultatele unei asemenea politici se văd la tot pasul: spitale noi, moderne, sanatorii, case de nașteri, staționare de circumscripție, dispensare de întreprindere, policlinici etc. Dar, în mod firesc, se pune întrebarea: în ce raport se găsește ritmul de dezvoltare a rețelei sanitare cu cel de deteriorare a sănătății? Nu cumva acesta din urmă este în permanență cu un pas înainte datorită efectelor negative progresive ale civilizației, caz în care trebuie să depunem eforturi neconveniente și proporțional sporite pentru a ne ține măcar la o anumită distanță? Dacă asta este situația, atunci datele problemei trebuie judecate dintr-o altă perspectivă. *Atenția trebuie concentrată nu asupra efectului (ceea ce nu înseamnă neglijarea lui), ci asupra cauzelor.* Să facem tot posibilul ca omul să nu ajungă pe patul spitalului. *Frontul profilactic are un aliat de nădejde (sau poate chiar mai mult): cultura fizică, în special sportul de masă.* Dar care este situația aici? Așa cum bine se spunea într-un articol publicat în paginile acestei reviste, copilului nu i-a rămas «pentru joc nici strada cea mai îngustă».

De ce o atare situație? Între altele, credem noi, pentru că sportul de masă este o rudă prea săracă în raport cu sportul de performanță. Pentru acesta s-a construit și se va mai construi. De ce? Performanțele sportive se văd mai repede decît cele privind sănătatea. Sportul de masă poate să trăiască și cu firimiturile rămase de la ospățul celui alt. Da! «Straniu secol al sportului».

Oare cită omenire nu ar mai trece prin paturile spitalelor dacă ar practica sportul, cultura fizică? Evident, dacă ar avea unde! Atunci, și din punct de vedere economic, ar fi mai avantajos să amenajăm parcuri sportive într-o asemenea proporție încît să nu mai fie nevoie să înmulțim paturile de spital, dar, mai ales din punct de vedere etic, axiologic, este mai important ca sănătatea să fie, între altele, produs al exercițiului fizic — prilej de satisfacție și rod al satisfacției — decît cîștigată prin intervenții chirurgicale, chimioterapie...

Titlul intervenției noastre nu s-a vrut ironic — așa cum ni s-au părut a se privi două lozinci plasate pe unele stadioane «Sănătate prin sport». «Sportivi asigurați-vă la ADAS» — ci o invitație la meditație pe o temă majoră și, chiar mai mult, inițierea unor cercetări sociologice multidisciplinare și profunde care să afle cheia echilibrului dintre cele două instituții atît de necesare omului contemporan: stadionul și spitalul.

Conf. dr. FI. GEORGESCU

8 ZILE PÎNĂ LA REÎNCEPEREA CAMPIONATULUI

meciurile cedate

«din simpatie» să se rejoace!

Au mai rămas doar 8 zile pînă la reînceperea campionatului. Cei care trăiesc fotbalul — și căroră, repetăm, le este consacrată această rubrică — își simt conectată înima la vesnic tulburătoare numărătoare inversă. Reîncepe fotbalul! Se nasc (noi) speranțe, se reinnoiesc jurăminte, se clădesc (sau se reclădesc) planuri. Deși nu ne ascundem emoția reînținerii, vom trece peste *momentul sentimental* și vom ancora aceste rînduri în rada unei probleme grave a multor returneri. Tema pe care o dezbaterem a fost trăită «pe viu», nu o dată, în finalurile de campionat.

Echipe amenințate de retrogradare, sau echipe vizînd titlul de campioană s-au văzut ajutate, «din simpatie», de colege care nu aveau nimic de pierdut în privința situației lor divizionare (afîindu-se în zona liniștită, lipsită de griji, a clasamentului), prejudiciul lor atîngînd exclusiv prestigiul moral. Că acest prestigiu nu înseamnă întotdeauna o statuie de bronz, ci are forța unei figurine de plastilină ne-a dovedit-o, fără dubii, cucerirea citorva titluri «vizitate» nesportiv (în ultima sau în ultimele etape) la Ploiești sau la Cluj, ca să dăm doar cîteva exemple «clasice» și foarte proaspete în memorie. Cazarurile sint binecunoscute nu numai de publicul fotbalului, — jenat, adeseori, de mimarea stîngace a angajamentului, a luptei pentru victorie —, ci și de federația de specialitate, care a și luat, *aposteriori*, unele măsuri disciplinare. Măsuri a căror virtute a fost urmărirea laturii educative. Pentru cazurile în sine, aceste măsuri ulterioare («simple injecții la mort» — după expresia sugestivă a unui antrenor) n-au avut însă nici un efect direct, scorurile partidelor viciate «din simpatie» rîmînînd definitive.

Această experiență (subliniem, repetată) ne face să propunem federației de specialitate o soluție extremă, absolut necesară însă creării celui mai favorabil climat pentru desfășurarea campionatului. Meciurile cu puncte oferite să se rejoace!

La întrebarea — cine să stabilească «diagnosticul» în cauză? — răspundem fără echivoc: observatorul federal, arbitrul jocului, cronicarii de specialitate prezenți la meci. La aceste mărturii de ce alte probe ai mai avea nevoie atunci cînd, de pildă — cităm un exemplu absolut real, dintr-un meci de pomină, disputat nu cu mulți ani în urmă la Iași — un atacant de recunoscută valoare ajunge în mijlocul careului de 16 metri de unde, în loc să tragă la poartă, se hotărăște să șuteze în aut, în tribuna a doua?!

Marius POPESCU

înlocuitorul lui țiriac are acum 16 ani

Cine îl va înlocui mîine pe Ion Țiriac? Avem un prestigiu de cîștigat, e firesc să pretindem noului venit rezultate, dacă nu egale, cel puțin apropiate de cele ale predecesorului său. Cine îl va înlocui pe Țiriac? Ne îndreptăm mai întîi atenția asupra celui de-al doilea eșalon, compus din Toma Ovici, Ion Santei, Viorel Marcu, Sever Mureșan, Viorel Sotiriu. Furați de strălucirea lui Năstase și Țiriac, am uitat că «speranțele» noastre au acum 24-25-26 ani. Încercăm să ni-l imaginăm pe unul dintre ei alături de Năstase — soluție tranzitorie. Ne amintim că în 1967-1968, I. Santei și V. Marcu cîștigau, surprinzător, la Mărmureanu, pentru ca în 1972 să piardă «fioresc» la același jucător! Ne punem, logic, întrebarea: așteptăm debutul lor la 27-28 ani, pentru ca la 30 de ani să-i socotim bătrîni? Fără să vrem, facem comparația: Țiriac și Năstase au debutat în Cupa Davis la 20 de ani, iar P. Gonzales, L. Hoad, K. Roswall, J. Newcombe și foarte mulți alții au jucat *challenge-round-uri înainte de această vîrstă*.

Nu trebuie să fim înțeleși greșit, nu sîntem împotriva participării acestor jucători la concursurile internaționale. Dar a investi — azi — iluzii în jucători de vîrsta lor, înseamnă a te înșela — mîine — cu bună-știință.

Foarte aproape de acest grup, Dumitru Hărădău (22 ani), despre care se spune că nu a fost încercat în suficientă măsură, apoi o prezentă solitară, Traian Marcu (19 ani), care de citiva ani «excită» fără milă juniorii de vîrsta lui. I se cuvine credit un an sau doi. Urmează lotul pentru Cupa Galea, în evidentă criză de valoare. Apoi, cîteva liste care cuprind juniori între 14 și 16 ani, acolo unde credem că trebuie căutat «viitorul» Țiriac.

O incursiune sumară prin biografiile marilor jucători de tenis contemporani arată că în evoluția lor există trei etape bine conturate. Prima, pînă la 16-17 ani, de însușire a tehnicii și de atîm mare pe plan național, este urmată de o perioadă de participări intense la concursuri interne și internaționale, între 17 și 20 ani. După care, în scurt timp, apare consacrarea.

Oare nu după această schemă trebuie «creat» înlocuitorul lui Țiriac? Ar fi bine să înțelegem că acela care are ceva de spus în tenis CERE cuvîntul pînă la 20 de ani.

Stefan GEORGESCU — antrenor

în numele moralei

În numărul trecut al revistei noastre vă anunțăm că energicul Titi Tească a reușit să-și întărească lotul cu ex-petrolistii Grozea și Moraru. Marți, 27 februarie, «Piticul» ne-a făcut o vizită la redacție, prilej cu care ne-a relatat următoarele: «Hotărît să renunț la serviciile portarului de rezervă, Gheorghiu, a cărui etică sportivă lăsa mult de dorit, cu prilejul perfectării transferului «Grozea-Moraru» am obținut și acordul clubului «Petrolul» în privința transferării portarului Căunei, despre care nu auzisem decît lucruri bune. În primul joc al turneului, efectuat de curînd în R.P. Bulgaria, Căunei s-a achitat onorabil de sarcina încredințată. După al doilea meci, 1-0 cu Lokomotiv-Ruse, în care n-a jucat, Căunei a acuzat «duritatea» antrenamentului. Gîndindu-mă la lunga lui perioadă de semiactivitate, i-am satisfăcut cererea de a nu mai participa la restul antrenamentului. Seara, după controlul camerelor (ora 22), lucrurile păreau că sînt în deplină ordine. Dar la ora 24 sînt căutat de un reprezentant al hotelului, pentru a mi se atrage atenția că un jucător de-al nostru se află la bar în brațele unei grațioase «sirene». Pentru prima oară în viața mea eram obligat să intru într-un bar. Aici i-am găsit pe Căunei în compania amintită. Proaspătul meu elev nici n-a catadicsit să se ridice de pe scaun, să mă salute sau să-mi spună indiferent ce. Întors în hotel, am bătut la ușa camerei 22. Băieții dinăuntru mi-au spus că nu-mi pot deschide pentru că erau închise pe dinafară... de Căunei. Prin antrenorul secund, profesor Făință, i-am comunicat lui Căunei că nu are de ce să se mai întoarcă la hotel și că îl aștept dimineață în gară. Aici i-am dat bilețul de drum, i-am condus pînă la frontieră și i-am urat drum bun. Pentru cele întimplat cer Federației române de fotbal scoaterea din viața sportivă a fotbalistului Căunei».

Deși severă, cererea lui Tească mi se pare îndreptățită. Lui Căunei, care nu reprezenta mai nimic în fotbalul nostru, antrenorul Tească i-a oferit o șansă de a se realiza ca sportiv. Cazul Căunei trebuie analizat și rezolvat cu maximă severitate, fiindcă el reprezintă o mentalitate care a adus multe prejudicii fotbalului românesc. Lipsa unei elementare etici sportive, încercarea de a face din sport doar o posibilitate de căpătuială, iluzia că poți să nu dai nimic dar să și se ofere totul, țin de o morală incompatibilă cu cerințele societății noastre. Iată că Tească, antrenorul care țintește promovarea echipei sale în divizia A, renunță în pragul returnării la portarul Căunei; rîmînînd numai cu un singur portar, el își diminuează în bună măsură șansele de a obține dorita promovare. Tească renunță în numele moralei la un jucător care i-ar fi putut fi util pe parcurs. Așadar, «Piticul» dă — pentru a cita oară? — dovada intransigenței sale morale, chiar în situații dificile pentru echipa pe care o conduce. Cazul Căunei trebuie rezolvat în perspectiva infuziei de responsabilitate de care fotbalul românesc are atîta nevoie. O sancțiune oarecare — cum au fost atîtea altele — nu poate ajuta nimănui, nu poate sprijini fotbalul românesc să se descotorosească de metehnele care i-au adus atîtea necazuri.

Dorin T.

cititori-comentatori

să refacem cuplul năstase-țiriac

În ultimii ani, tenisul a adus mari, poate chiar cele mai mari satisfacții iubitorilor de sport din țara noastră. Noi nu am abandonat speranța că tenismenii români vor cuceri Cupa Davis, în pofida faptului că deschiderea porților competiției și pentru profesioniști face și mai dificilă ascensiunea spre virful piramidei. Oricum, avem de apărut o poziție în ierarhia tenisului mondial.

Se apropie ora startului în ediția 1973 a Cupei Davis. Constatăm cu surprindere și justificată îngrijorare că așii noștri în ale rachetei, Ilie și Ion — despre care cotidianul SPORTUL a încercat inutil să ne convingă că sînt și în prezent «buni prieteni» — continuă în circuitul de turnee la care participă să se evite reciproc (pentru a nu folosi un termen mai dureros) sau, cu alte cuvinte spus, preferă să facă perche la dublu cu Gisbert, cu Grabner, cu Connors, cu Fassbender, în loc să ne fi oferit — fie și în ceasul al doisprezecelea — bucuria și speranța refacerii celebrului cuplu Țiriac-Năstase, cuplu considerat de cei mai competenți specialiști ca unul dintre cele mai redutabile din lume.

Zilele trec. Nu mai este timp de pierdut. Nu este cazul să analizăm originea discordiei. Nu aceasta contează acum. Imperativul orei de față este să refacem cuplul Țiriac-Năstase.

Cine ar putea duce la împlinire această nobilă dar dificilă misiune? Cine, dacă nu opinia sportivă românească? Iată de ce propun redacției FLACĂRA ca să dezbate prin paginile revistei cu prioritate preocupările noastre — propun decî să inițieze și să organizeze trimiterăa unui mesaj colectiv, semnăt de milioane de iubitori români ai sportului, chemare care, adresată lui Ion și Ilie, poate și trebuie să conducă la refacerea cuplului lor de aur.

Marius PANDREA

Magistrala Nord-Sud nr. 17

București

Cupon de participare
la concursul nostru de
CITITORI-COMENTATORI Nr. 2

ETALON DE CALITATE

De veacuri, Oradea, așezată la răscruce de drumuri, a îndemnat călătorul la popas și meditare. Vraja orașului poartă pașii vizitatorului pe urmele zidurilor cu veche întocmire și îl opresc în fața strălucitei tinereți a noilor clădiri înălțate.

Despre Oradea cea veche ne vorbesc colbăitele și galbenele file. Despre Oradea cea tină, a construcțiilor avântate și viguroase, tinere și entuziaste, care se ridică în zilele noastre, aflăm trecând dealurile cu pante line ce servesc drept fundal orașului de pe Criș. Și cu mirare privim geometria inedită a marilor instalații industriale ce aparțin Uzinei chimice SINTEZA, a cărei situare pe strada Chimiei nr. 3-7, stradă care poartă numele acestei științe și ramuri industriale aflate azi în plină ascensiune, nu credem că este întâmplătoare.

Semețele coloane, grădina cu arbori zvelți, sint rezultatul muncii și gândirii oamenilor care au lucrat și lucrează aici. Colectivul uzinei e preocupat de lărgirea aplicabilității produselor sale și de ridicarea pe trepte superioare a caracteristicilor tehnice ale fabricatelor ce ies pe porțile uzinei, de lansarea lor pe piață la un nivel calitativ ireproșabil.

Faima produselor de sinteză organică ale uzinei orădene a depășit de mult hotarele țării. La fel și a pesticidelor organo-fosforice. Dacă an de an agricultura noastră obține producții din ce în ce mai mari, aceasta se datorește și folosirii pe scară largă a insecticidelor organo-fosforice (produse aici) pentru tratamente în pomicultură, legumicultură, în cultura plantelor industriale și ornamentale, în

zootehnie și în depozitele alimentare.

Foarte căutate sint vopselele și emailurile pe bază de ulei care după aplicare dau pelicule lucioase, elastice și rezistente, pentru protejarea suprafețelor de metal și lemn ale diferitelor obiecte utilizate în interior sau în exterior.

Se mai produc șervețele parfumate FELIX și ambalaje de hârtie și carton destinate produselor farmaceutice și diverselor produse chimice.

Uzina chimică SINTEZA este astăzi o unitate economică puternică, marca de fabrică fiind apreciată atât pe piața internă, cât și pe cea externă. În acest sens este concludent faptul că peste 80% din produsele sale farmaceutice sint exportate în patru continente.

Dintre țările care utilizează produsele Uzinei chimice SINTEZA pot fi citate: Austria, Anglia, Belgia, Elvetia, Franța, Italia, Republica Democrată Germană, Republica Federală a Germaniei, Suedia, Republica Populară Chineză etc.

Dar miine? Cum va arăta uzina miine? Ce și cum va produce ea? Acolo unde azi se mai întinde un teren viran, miine se vor înălța în soare siluetele zvelte ale noilor instalații de acid salicilic, acid acetilsalicilic, halogenuri de alchil, sinoratox etc.

Indicele de creștere a producției globale în 1975, comparativ cu 1972, este de 144%, iar cel de creștere a producției marfă, 142%, și produsele uzinei să fie în continuare etalon de calitate!

Acesta-i țelul, și e foarte aproape. Chezășie — minunații oameni care muncesc aici.

REZUMATUL
CAPITOLULUI
PRECEDENT

În noaptea de 5 spre 6 decembrie 1860, într-unul din vagoanele de clasa întâi ale expresului Băle-Paris este descoperit cadavrul unui înalt magistrat parizian, Poinot. Ceea ce părea la început un simplu fapt divers a căpătat dimensiunile unei «mari afaceri», care a pasionat opinia publică a timpului. Deși ipoteza jafului nu era exclusă, a fost considerată și posibilitatea unui asasinat politic. Victima întreținuse strânse legături cu cercurile de extremă dreaptă și cu Palatul Tuileries. Se afirma că Poinot deținea importante documente secrete asupra unor scandaluri de la Curte, la a căror mușamalizare a contribuit. Cineva avea interes să le stragă...

Suspiciunile gravitează împotriva unui anume Jud. Cine era acest individ?

Jud se născuse în departamentul Haut-Rhin, la vreo zece kilometri de Belfort, la 7 februarie 1834. Se trăgea dintr-o familie înstărită, care se bucura de prețuire în ținutul său de baștină. Încă de copil, Jud a manifestat instincte deplorabile: la școală se îndeletnicea cu furtișaguri și nu împlinise 18 ani când a făcut pentru prima dată cunoștință cu închisoarea. «Încasase» o condamnare de șase luni pentru furt.

Apoi, îndeplinind serviciul militar, a ajuns la Alger, unde a făcut de asemenea diferite matrapazlicuri. Acestea nu au părut însă prea grave deoarece a fost înrolat și trimis să lupte în războiul din Crimeea. Dealtfel, nu a stat decât puțină vreme pe malurile Mării Negre, intrucât războiul s-a terminat imediat după sosirea sa la destinație. Atunci Jud, continuând să poarte uniforma militară, s-a apucat din nou de vechile îndeletniciri: spargerii și furturi. Prins în flagrant delict, a fost arestat și încarcerat la Alger, dar a reușit să scape din închisoare cu o zi înainte de a fi chemat în fața tribunalului militar. Acuzatul a fost deci condamnat în contumacie la degradare militară și 20 de ani muncă silnică.

O BIOGRAFIE... AGITATĂ

Pentru a cunoaște mai bine personajul nostru, iată cum îl descrie foarte sobra «Gazette des Tribunaux» după descoperirea afacerii Heppi (despre care am relatat în numărul trecut):

— Am obținut o serie de noi detalii, a căror autenticitate o garantăm, asupra antecedentelor lui Charles Jud, asasinul prezumtiv al președintelui Poinot și atacantul medicului rus Heppi.

Jud s-a născut la 7 februarie 1834 la Bourgnone, departamentul Altkirch. A fost recrutat în 1855, dar nu și-a putut începe atunci «cariera militară» fiind interzis pentru șase luni, sub acuzația de furt.

Ordinul de chemare a fost trimis totuși la domiciliul părinților și, puțină vreme după ce a ieșit din închisoare, a fost încorporat în al treilea escadron de transporturi, care se afla în Africa.

El a ajuns la cazarma de destinație la 18 august 1855 și a fost înmatriculat în registrul de evidență al acestei unități militare, cu următoarele semnalmente: Charles Jud, fiu al lui Jacques și al lui Françoise Grillon, domiciliat la Ferrette, departamentul Altkirch; înălțime 1,68 metri, părul și sprincenele castanii, ochii verzi, fruntea înaltă, nas și gură mijlocii, bărbia lată, obrazul lunguiet. Semne particulare: n-are.

Imediat după încorporare, Jud s-a dat la acte de indisciplină. Escadronul său primind ordinul să plece în Crimeea, Jud s-a imbarcat la 3 februarie 1856, dar în luna august îl regăsim în Franța, la Marsilia. De aci a fost trimis din nou în Africa.

Deși, după cum am arătat, activitatea sa în timpul când a purtat haina militară a avut destule aspecte reprobabile, totuși nu i s-au

CRIMA DIN EXPRESUL BĂLE-PARIS

aplicat pedepse penale. Citeva furtișaguri constatate în escadronul său au făcut să se îndrepte bănuielele asupra sa, dar din lipsă de probe concludente nu a fost chemat în fața judecătii. Singura măsură a fost aceea de a se întări supravegherea.

În noaptea de 15 spre 16 iunie 1859 Charles Jud a fost surprins în atelierul de croitorie al unității militare încercând să sustragă mai multe baloturi de stofă. Pătrunsese în local cu ajutorul unei chei false. A fost dată alarma și făptașul a fost prins.

Comandantul escadronului l-a trimis în judecată, iar în timp ce se întocmeau actele, Jud a fost deținut în închisoarea detașamentului. Era îmbrăcat doar în cămașă și în pantaloni de lucru.

La 18 iunie dimineața s-a primit ordinul de a-l transfera la tribunalul militar al diviziei, dar gardienii n-au găsit pe nimeni în celulă. Evadase!

În timpul nopții, deținutul reușise să facă o gaură în zidul care separa închisoarea de una din sălile cazărnilor și a fugit fără să atragă atenția nimănui. A fost declarat dezertor și semnalmentele sale au fost trimise prefectului departamentului Haut-Rhin, precum și tuturor posturilor de jandarmi.

Generalul comandant al diviziei cu sediul la Oran a ordonat comisarului imperial să continue procesul intentat împotriva lui Jud pentru delictul de furt calificat.

La 3 septembrie 1859 toate formalitățile fiind îndeplinite, tribunalul militar l-a condamnat pe Charles Jud, în contumacie, la 20 de ani muncă silnică și la degradare militară.

Un an mai târziu periculosul răufăcător și dezertor a fost semnalat călătorind cu trenul în zona Mulhouse. Lui i se impută două oribile crime și instrucția în această problemă continuă cu pași energici — scria în concluzie «Gazette des Tribunaux».

ANUNȚ LA MICA PUBLICITATE

Jud apare la Paris la sfârșitul anului 1859. El făcea uz de un procedeu ingenios pentru a-și procura acte false: dădea anunțuri la mica publicitate prin care oferea slujbe la muncitorii croitori. Candidații erau rugați să vină la domiciliul său. Dacă Jud constata că aceștia aveau un fizic asemănător cu al său, cerea respectivului să-i lase actele peste noapte pentru a întocmi documentele de angajare. A doua zi, bineînțeles, dispărea de la domiciliu, pentru totdeauna, cu acte cu tot.

Ulterior, s-a aflat că Jud a propus mai multor prieteni din copilărie, alsacieni ca și el, să jefuiască pe călătorii din trenuri. El spunea: — Este așa de ușor ca să-i ucizi în timpul mersului! Intri în compartiment cu o piatră învelită într-o cîrpă. Li omori și apoi îi arunci pe geam. Rănile făcute cu o piatră astfel protejată nu singerează și nu rămân urme în compartiment. Apoi nu ai decât să cobori la prima stație și să te faci nevăzut.

Așadar, Jud încercase să asasineze pe medicul militar Heppi? El a ucis pe președintele Poinot? Faptele pledau împotriva sa. Pur și simplu, schimbase metoda și înlocuise piatra cu revolverul.

În ceea ce privește pe medicul militar rus, nu exista nici un dubiu. La urma urmei în posesiunea lui Jud s-au găsit monedele de aur care aparținuseră lui Heppi. O probă zdrobitoare. În cazul președintelui Poinot nu existau probe atât de concludente, însă bănuielele erau puternice.

Servitorii președintelui au putut reconstitui inventarul obiectelor pe care victima le purta asupra sa în timpul asasinatului și care apoi au dispărut un pled de voiaj din stofă englezească, cu dungi albe și negre, o valiză de piele conținând cărți de grădinar, un cuțit cu miner din corn de cerb, un ceas de aur cumpărat de la ceasornicaria Soirain, Rue de la Paix 10, Paris, un lanț de aur încrustat cu rubine și o cheie cu inițiala P, un portofel pătrat de piele neagră, cu fermoar de oțel și un portofel de piele rașie cu o zgîrietură pe colțul din stînga sus. Cum am spus, totul dispăruse.

Ancheta a infirmat ipoteza inițială și a stabilit că asasinatul nu a fost comis după plecarea trenului din Troyes, deoarece nimeni nu a sărit din vagoane în timp ce trenul traversa zona în care se efectuau reparații la terasament. Crima a fost deci comisă cu puțină vreme înainte de sosirea trenului la Paris.

UN CĂLĂTOR
SE PIERDE ÎN NOAPTE

Cîteva sute de metri înainte de localitatea Nogent-sur-Marne, un călător din clasa a III-a a observat pe scara vagonului un om care se pregătea să sară. Călătorul își spuse că, fără îndoială, individul nu avea bilet și vroia să sară din tren înainte de sosirea la Paris pentru a scăpa de control. Călătorul i-a strigat să aibă grijă deoarece în acel loc era foarte periculos să sari din tren, dar necunoscutul abia a întors capul; apoi, cu mare rapiditate, a aruncat la pămînt un pachet și a sărit și el în noapte.

Călătorul l-a văzut cum s-a sculat de jos, s-a curățat de noroi, a înhățat pachetul și a luat-o la fugă prin cîmp. Puțin mai târziu, un lucrător feroviar a confirmat această mărturie importantă.

În noaptea de 5 decembrie, la Troyes, nu au fost vindute în gară decât două bilete: unul de clasa întâi — președintelui, cu destinația Paris, și unul de clasa a treia — unui necunoscut, cu destinația Mesgrigny, o mică gară în apropiere de orașul Troyes. Or, nici un călător nu a coborît la Mesgrigny. După toate probabilitățile, asasinul era tocmai necunoscutul care cumpărase biletul pentru Mesgrigny.

O ciudată imprudență era cît pe ce să-l piardă pe criminal a doua zi după drama din expresul Băle-Paris. Un călător a coborît la Troyes și a prezentat controlorului de la ieșire un bilet Troyes-Mesgrigny — biletul cumpărat în ajun! Controlorul i-a atras atenția că tichetul nu mai era bun. Necunoscutul a balborosit o scuză, s-a căutat în buzunare și a găsit biletul valabil: Mesgrigny-Troyes.

Anchetatorii se gîndeau că dacă necunoscutul ar fi fost reținut în acel moment, misterul Poinot ar fi fost rezolvat. Asasinul președintelui a revenit, în ziua de 6, de la Nogent la Mesgrigny, de unde, în ziua de 7, a luat din nou trenul spre Troyes în modul cel mai normal cu putință.

Între timp la Troyes s-au descoperit urmele unui anume Matricon (unul din numeroasele nume de care se folosea Jud). Acesta, cu cîteva ore înainte de crimă, a fost văzut luînd masa la hotelul Mulets în tovărășia... președintelui Poinot. Cei doi au discutat prietenește mai multă vreme!

Acest Matricon a reținut o cameră la hotelul sus-menționat dar în nopțile de 5 spre 6 și 6 spre 7 nu a folosit-o. La 7 decembrie și-a făcut din nou apariția achitînd nota de plată și anunțînd că va pleca spre Marsilia în aceeași zi.

După plecarea lui Matricon un client al hotelului s-a plîns direcțiunii că un necunoscut i-a furat paltonul, lăsîndu-i «în schimb» o redingotă zdrențuită. Redingota a fost examinată cu atenție și pe ea au fost descoperite urme proaspete de singe!

D. MATRICON DISPARE,
APARE D. DULLIN

A fost chemată poliția care, de îndată ce a luat cunoștință de cele întimplite, a avertizat autoritățile din Marsilia să caute în toate hotelurile pe un anume Matricon. Căutarea a fost infructuoasă, însă s-a aflat, pe altă cale, că un anume Matricon (nu se știa dacă era aceeași persoană cu suspectul) a fost văzut la Lyon, în ziua de 8, unde a declarat că se îndreaptă spre Paris.

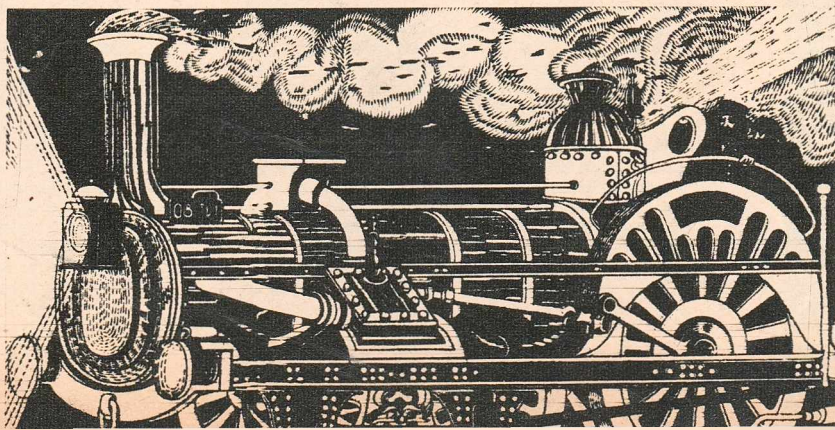
Cinci zile mai târziu, o nouă importantă descoperire: pledul de voiaj al președintelui Poinot a fost găsit la Geneva, în hotelul Posten, în camera ocupată în noaptea de 11 spre 12 de un anume Dullin, ale cărui semnalmente corespundeau perfect cu cele ale lui Matricon, respectiv ale lui Jud. Nu existau probe concludente că acest Dullin era una și aceeași persoană cu Jud, dar s-a primit un denunț în sensul că Dullin a fost văzut în ziua de 14 într-un local din Geneva în tovărășia unei femei de moravuri ușoare, Klein. El și-a achitat acolo consumația cu monede de aur rusești!

Klein a fost de îndată interogată și a declarat că «prietenu» ei îi arătase un revolver, explicîndu-i că voiaja mult și că purta totdeauna o armă asupra sa.

În fine, o percheziție efectuată în camera ocupată de Matricon la 5 decembrie în hotelul Mulets, la Troyes, a dat la iveală, ascunse în spatele unui dulap... cătușele pe care jandarmii din Harth i le pusese lui Jud cu cîteva zile în urmă și de care reușise să se debaraseze în mod misterios înainte de a evada. Așadar, cercul părea închis: Jud era Matricon, iar Matricon — Dullin. Dar omul care se ascundea în spatele acestor denumiri nu putea fi prins.

Și, în special, stăruia întrebarea: jaful a constituit mobilul crimei, sau altceva?

(Va urma)

semnal extern

alegeri

Nu trebuie să fii neapărat francez și nu trebuie neapărat să trăiești în Franța pentru a sesiza că actuala campanie electorală, desfășurată în mai puțin de o lună, dă loc celei mai ample și profunde confruntări a forțelor politice din întreaga perioadă postbelică. Nu spectacolul electoral de înaltă concentrare a tuturor mijloacelor de influențare (prin mass-media sau prin străvechea — dar nu mai puțin eficientă metodă — de la om la om) dă această dimensiune specială luptei electorale. Și nici cerbicia înfruntărilor sau duritatea argumentelor (deși i-am văzut coborînd în arenă pe toți protagoniștii scenei politice franceze — inclusiv pe președintele Pompidou — care nu au făcut economie de muniții și nici nu și-au menajat adversarii). Și nici măcar cascada candidaturilor (s-a calculat că pentru fiecare loc de deputat există aproximativ 7 candidați).

Deși fiecare dintre atribuțiile amintite are ponderea sa nu lipsită de însemnătate, ceea ce dă adevărată măsură a mizei electorale este faptul că stînga franceză se prezintă, în fața celor 31 200 000 de alegători, unită. Uniunea stîngii, — comunistii, socialiștii, radicalii —, programul său comun, nu numai electoral, ci și de guvernare constituie dominantă actualelor alegeri.

Deși am citit sute de sondaje și pronosticuri (inclusiv modele de simulare matematică), prognozele cifrice rămîn relative.

Cele mai interesante de reținut mi s-au părut concluziile degajate — anticipativ — de cei mai autorizați observatori parizieni.

1. Pentru prima oară de la Frontul Popular (deci la o distanță de aproape patru decenii) a fost luată în considerare perspectiva unei eventuale victorii a forțelor de stînga ai căror lideri au repetat atașamentul lor față de menținerea și dezvoltarea instituțiilor democratice, republicane, a respectării integrale a voinței populare.

2. Oricare ar fi rezultatele alegerilor celor două tururi de scrutin — de mîine și din 11 martie — tabloul politic nu va mai fi același ca înainte. Urmare a dinamizării forțelor — nu numai ale stîngii, ci și ale coaliției guvernamentale (U.D.R. — republicani independenți, centrul pentru democrație și progres și mișcării reformatorilor (centriștii și o parte a radicalilor) — această adevărată relansare a vieții politice franceze va opera noi deschideri înspre orizontul alegerilor prezidențiale din 1976 iar pe parcurs asupra celor municipale.

3. Preocupările electoratului francez s-au vădit a fi centrate pe răspunsurile la cele mai acute întrebări ale vieții cotidiene: prețuri, salarii, servicii, utilizarea forței de muncă, folosirea timpului de lucru și de odihnă, vicierea mediului ambiant, multele fețe ale problemelor sănătății, bătrîneții, accidentelor etc., etc. Și el a tras doar cu ochiul la acele estimări din surse americane (raportul Institutului Hudson care clasează — prin sporul de producție, de productivitate și de nivel de trai — Franța pe primul loc în Europa occidentală în deceniul 1980-1990. Ceea ce făcea pe un ziarist american să-i considere pe francezi, nici mai mult nici mai puțin decît cinici. Ca și cum alegătorul american ar fi fost vreodată atras spre urne de un model al anului 2000.

Cristian POPIȘTEANU

pompeiul de pe insula heimaey

Un oraș pustiu, întroienit de sinistre zăpezi cenușii. Acesta e Vestmannaeyjar-ul, asupra căruia s-au abătut, pustitoare, cenușa și lava vulcanului islandez Helgafjell — un oraș pe cale de a deveni un Pompei al zilelor noastre. După o scurtă acalmie, erupția vulcanului, declanșată în urmă cu peste o lună, s-a accentuat în ultimele zile, iar infiltrațiile de gaze naturale au fost semnalate în numeroase case — ceea ce a determinat hotărîrea ministerului apărării civile de a evacua și pe pușinii membri ai echipelor de salvare, rămași în insulă și ale căror vieți puteau fi în primejdie.

mai mult decît valoare filatelică

Îndeobște, un timbru păstrează, peste vreme, o valoare filatelică. Marca reprodușă alături, emisă de poșta austriacă, va avea, în plus, și o valoare de document. Sugestivul montaj pe care-l constituie îmbinarea jumătății chipului unei fete drăguțe cu jumătatea unui craniu, însoțit de cuvintele-avertisment: «Stai! Consumul de drog înseamnă sinucidere», ilustrează vasta campanie desfășurată în numeroase țări ale lumii împotriva acestui veritabil flagel al vremii noastre. Campanie ce se impune cu atît mai multă acuitate cu cît — cum se releva în raportul anual al Organizației internaționale pentru controlul stupefiantelor, dat publicității zilele acestea la Geneva — toxicomania s-a agravat («în volum, în răspîndirea geografică și pe număr de persoane atinse...»)

telegrame

● În cadrul unei reuniuni interoccidentale, pe teme de apărare și politică externă, ale cărei lucrări s-au desfășurat în aceste zile la München, ministrul vest-german al apărării, Georg Leber, a afirmat că Europa occidentală «suportă în alianță (N.A.T.O. — n.n.) o participare financiară și militară mai mare decît S.U.A. — fapt pe care opinia publică de ambele părți ale Atlanticului îl ignorează adesea».

Denușind «paternalismul, risipa și exploatarea socială» care au caracterizat programele anterioare ale administrației americane vizînd combaterea sărăciei, foamei, bolilor, discriminării și ignoranței, președintele Nixon a menționat, în cel de-al patrulea discurs radiodifuzat, rostit după raportul asupra Stării Uniunii: «Prea mulți bani au fost deturnați de către aceia care au fost în măsură să vină în ajutorul celor în nevoie și prea puțini s-au îndreptat spre nevoiași».

● După tragicul incendiu care a mistuit clădirea unui liceu parizian de pe strada Edouard Pailleron și, odată cu ea, 23 vieți fragede, multe ziare și publicații franceze critică faptul că n-au fost luate în seamă semnalele de alarmă privind subrezirea construcțiilor școlare și lipsa unor măsuri elementare de siguranță. În acest context, a produs o profundă emoție citirea unui fragment dintr-o lucrare, scrisă cu puține zile înainte de tragedia de la respectivul liceu, de eleva Brigitte Masson, care avertiza: «Fiecare își riscă pielea zilnic în al nostru C.E.S.» (Collège d'enseignement secondaire — colegiu de învățămînt secundar).

● Cu cei 10 820 000 locuitori ai săi, Șanhaiul a trecut pe primul loc în «clasamentul» celor mai populate orașe ale lumii, depășind Tokyoul (8 841 000) și New Yorkul (7 895 000), menționează anuarul demografic al ONU, recent apărut. Pe locurile următoare se situează Pekinul — 7 570 000 locuitori, Londra — 7 379 000, Moscova — 7 050 000, Bombay — 5 969 000, Seul — 5 536 000, Sao Paulo — 5 187 000 și Cairo — 4 961 000 locuitori.

● În răstimp de numai cîteva zile, doi deputați portughezi au renunțat la mandatele lor: Sa Carneiro, deputat de Porto și profesorul Miller Guerra, deputat de Lisabona. Caracterul vădit protestatar al acestor demisii a avut un larg ecou în cercurile politice portugheze. Dealtfel, la ultima sesiune a parlamentului, la care a participat, Miller Guerra și-a încheiat cuvîntarea cu cuvintele: «Spiritul liberal este deocamdată subjugat, dar într-o zi el va renaște».

● Anunțarea de către ministrul canadian al energiei, Donald Macdonald, a hotărîrii guvernului de la Ottawa de a institui imediat controlul asupra exportului de produse petroliere către Statele Unite a stîrnit nervozitate la Washington, în contextul crizei de produse petroliere pe piața S.U.A. Observatorii consideră această decizie a Canadei ca fiind de natură să ducă la înrăutățirea raporturilor cu vecinul de la sud de marile lacuri — cu atît mai mult cu cît sînt cunoscute eforturile depuse de S.U.A., de mai multă vreme, pentru o «piață comună energetică» în America de Nord.

cronica de trei secunde

strania dispariție a comisarului maigret

Într-una din nopțile lunii februarie a anului 1973, a dispărut undeva, cumva, comisarul Maigret. Dacă a fost asasinat, nu se știe cine a fost asasinul. Nu se știe dacă a decedat dintr-o boală. Nu se știe să fi fost bolnav. Până anul trecut, încă lucra, la o vîrstă respectabilă. Nu se știe dacă a murit în patul său, sau pe stradă, sau în zbor — deși nu prea călătorea cu avionul. Vehiculul său preferat era trenul și aveam o plăcere morbidă să-l văd coborînd într-o gară mică, a unui orașel în trei cuvinte, umplindu-și pipa, pe peron, înainte de a descinde la locul crimei; cobora și descindea...

Nu se știe mai nimic despre dispariția sa. Moartea lui e extrem de misterioasă, cu mult mai misterioasă decît toate enigmaticele pe care a avut să le dezlege de-a lungul vieții sale. Nici una din victimele crimelor pentru care era trezit în dimineața cenușii acasă, pentru care era căutat în comisariatul său cenușiu, noaptea — nici una din acele victime nu a avut parte de o moarte mai complicată ca aceea a anchetatorului lor. Niciodată Maigret însuși nu ar fi avut de anchetat o enigmă mai adîncă decît aceea a propriei sale dispariții. Niciodată pe la comisariatul său n-a trecut un asemenea caz: un om dispăre din cauză că acel care l-a creat e obosit și nu mai are putere de lucru.

Căci Maigret — e una din puținele precizări care se pot face — a dispărut în ziua cînd scriitorul Georges Simenon a anunțat, cu ocazia împlinirii a 70 de ani, că nu mai poate scrie, că renunță la scris, din oboseală, din bătrînețe, din lipsă de chef, din dorința de a trăi senin, fără romane. S-ar putea spune, imediat, că această informație dezleagă misterul dispariției lui Maigret. E mult prea simplu, prea sumar, prea banal — mai ales că nu văd legătura dintre comisar și scriitor. Fiecare avea viața lui, din cînd în cînd se întâlneau dar fiecare stătea pe picioarele lui, s-ar putea chiar spune că Maigret era mai celebru decît Simenon, că în timp ce în meseria și în domeniul său comisarul se bucura de un prestigiu fără pată, scriitorul — în literatură, în istoria și critica literară — avea de întîmpinat multe obiecții pe care se prefăcea că nu le ia în serios, că nu le pune la inimă, metodă sigură de a-ți face inimă rea. Oricum, nu s-a mai auzit și nu s-a mai întîmplat ca un comisar să dispără din cauză că un scriitor nu se mai simte capabil să creeze. Mult mai frecvent e cazul invers: scriitori dispăruți din cauza unor comisari...

Încît ipoteza mea de lucru e următoarea: citind în cîteva nopți cele două sute și ceva de cărți ale scriitorului, Maigret — cu aceea sensibilitate morocănoasă și profundă, cu acea intuiție gravă, trează la tot ce e disperare, deșertăciune și orgoliu omenesc, el însuși obosit de atîtea anchete, atîtea succese și atîtea telefoane — a fost deodată cutremurat de un amănunt obscur, de o frază tainică, de un gînd al altei lumi, și el, om al acestei lumi, omul terre-a-terre, realistul, a făcut în sfîrșit gestul unui erou tragic, gen care i-a fost dintotdeauna străin. I-a lăsat doar soției sale o scrisoare.

Cum sună acel gînd care a zguduit un om inebriabil, e bine, e frumos și «polițist» să nu anchetăm niciodată.

Radu COSAȘU

victima: maigret
acuzat: simenon

Ce l-a determinat pe Georges Simenon, autorul a 214 romane, traduse în 45 de limbi, pe creatorul celui perso-naj, devenit tot atît de celebru ca și cel ce l-a plămuit, — comisarul Maigret, eroul a 76 dintre romanele sale polițiste (la care se referă cronică colaboratorului nostru, Radu Cosașu) —, să-și vîndă faimoasa vilă de la Epalinges și să abandoneze scrisul? «Este pentru mine o eliberare — explică însuși Simenon, într-un interviu acordat ziaristului Henri-Charles Tauxe. Mi-am dat seama că de cincizeci și cinci de ani încoace trăiesc în pielea personajelor mele. La fiecare două luni, sau mai puțin, noi personaje voiau să se nască... acum, dintr-o dată vreau să-mi trăiesc propria viață, mă simt eliberat, fericit, pe deplin liniștit... Nici un regret. Mi-am consacrat toată viața romanului, am publicat 214 cărți, încerc nevoia de a respira. Mi-au fost necesare eforturi tot mai mari pentru a-mi scrie romanele: între tensiunea creatoare cerută de primele mele cărți și cea cerută de ultimele este o diferență enormă. Înaintea fiecărui capitol eram silit să iau un sedativ foarte puternic. Dacă aș fi continuat, m-aș fi omorît în doi-trei ani...» Și atunci Simenon a luat hotărîrea de a-l omorî pe Maigret. Dar, spune renumitul foiletonist Robert Escarpit în «Le Monde» — «nu omori ușor un om ca el. El a împiedicat atîtea crime în cariera sa, încît este capabil s-o împiedice și pe a sa...»

acolo unde
s-a băut prima bere
de plizen

Statistica nu ne spune cîte milioane de butoaie sau cîte miliarde de sticle de bere de Plizen au plecat de aici spre toate colțurile lumii. În schimb, în orașul de baștină al băuturii vestite, ni se oferă prilejul de a vizita casa în care a venit pe lume primul Plizen gulerat. Este un muzeu original în care, pe lîngă exponatele prezentînd sculele medievale ale dogarilor și instalațiile primitive care au marcat cîndva începutul producției de bere cehă, turiștii pot vizita vechea cîrciumă în care halbele «cîrculau» ca pe banda rulantă. În imagine, aspect al secțiunii în aer liber a muzeului din Plizen.

oameni despre care se vorbește

FAM VAN
DONG,

premierul Consiliului de Miniștri al R.D. Vietnam. În raportul prezentat la sesiunea Adunării Naționale a R.D. Vietnam și consacrat bilanșului luptei victorioase a poporului vietnamez, s-a referit la legătura indisolubilă dintre această luptă și solidaritatea militantă a popoarelor Indochinei. Totodată, premierul Fam Van Dong a exprimat mulțumirile poporului său pentru întregul sprijin acordat cauzei sale de țările socialiste și forțele progresiste din lume.

COSTA-
GAVRAS,

celebrul regizor grec, realizatorul filmului «Z». Premiera mondială a noului său film, «Stare de asediu», a avut loc zilele acestea la Paris. Solicitat de zariști, a declarat că și-a propus și a realizat «în sensul cel mai direct» un film politic care denunță tendințele de dominație colonialistă ale S.U.A. în America Latină. Pentru a culege materialul necesar de documentare în vederea realizării filmului a întreprins călătorii succesive în Uruguay, Brazilia și Chile.

TAKASHI
HOSOMI,

consilier special la ministerul de finanțe al Japoniei. În calitate de reprezentant al guvernului din Tokyo la tratativele de la Bonn în legătură cu efectele devalorizării dolarului, a avut de înfruntat presiunile directe exercitate de Paul A. Volcker, subsecretar de stat la ministerul de finanțe al S.U.A. în scopul de a determina Japonia să-și reducă barierele în calea importurilor americane și, în general, a investițiilor de capital străin.

JUAN
BOSCH,

fost președinte al Republicii Dominicane. O încercare de debarcare pe coasta dominicană, efectuată zilele acestea de un grup de guerilă a fost folosită de autoritățile militare din Santo Domingo drept pretext pentru emiterea unui mandat de arestare împotriva lui Juan Bosch, liderul partidului revoluționar. Reușind să se sustragă arestării, acesta a transmis un mesaj prin care dezmințe categoric orice participare a sa la un complot pentru răsturnarea regimului președintelui Balaguer.

VICTOR
FEATHER,

secretarul general al Confederației sindicatelor britanice (T.U.C.). A fost ales, recent, în funcția de președinte al noii Confederații sindicale ce grupează organizațiile sindicale ale țărilor ce fac parte din Piața comună lărgită. Faptul că, în ciuda ostilității îndelungate manifestate de T.U.C. față de aderarea Angliei la Piața comună, un lider sindical englez se află acum în fruntea Confederației sindicale comunitare, a dat loc la numeroase comentarii în diferite capitale vest-europene.

HANS HERMANN
MATTHÖFER,

noul secretar de stat al ministerului pentru colaborare economică din R.F.G. Fost președinte al Fundației Germane pentru relațiile cu țările în curs de dezvoltare, el consideră că, în anii ce vor urma, politica de colaborare cu țările ce se pronunță pentru «comerț» și nu pentru «ajutor», va căpăta o largă extindere. Deschiderea piețelor țărilor cu înalt nivel industrial și înlăturarea barierele comerciale existente încă în Europa reprezintă condiții pentru schimburi economice echitabile.

valori românești în univers

Matei G. Nicolau

Un nume care, desigur, nu spune nimic multora dintre compatrioții noștri mai tineri, dar care este prezent, și va rămâne încă multă vreme, în bibliografiile științifice din țară și din străinătate. La vîrsta cînd alții sînt încă pe băncile școlii, Matei Nicolau absolvise două facultăți la București (dreptul și literale) și pleca la Paris pentru specializare, ceea ce pentru el însemna o lărgire, nu o îngustare a sferei de interes.

S-a impus de la primul contact cu mediul universitar francez: și-a trecut doctoratul în drept, fiind imediat cotel ca unul dintre cei mai buni specialiști în dreptul roman, apoi și-a redactat teza de doctorat în litere.

Între timp, la Școala de înalte studii din Paris a expus în câteva ședințe o teorie care a renovat studiul structurii limbii latine: în antichitate, ritmul se baza pe alternanța silabelor lungi și scurte, iar în vremea mai nouă se bazează pe opoziția între silabele accentuate și neaccentuate. Nicolau a dovedit că modul de accentuare se schimbase încă din antichitate și aceasta a dus la reorganizarea versificației. Lucrarea a fost imediat publicată de Societatea franceză de studii latine și premiată de Academia de inscripții. Timp de trei ani apoi Nicolau a ținut cursuri acolo unde fusese student, adică la Școala de înalte studii, după care s-a întors în țară.

Nu e cazul să vorbesc aici de lucrările care au urmat. Avînd o competență recunoscută în drept, filologie clasică, lingvistică indo-europeană și altele, Nicolau ar fi fost la cea mai înaltă prețuire astăzi, cînd se pune accentul pe cercetările multidisciplinare. A murit, la numai 33 de ani, în 1938, lăsînd în urma sa o moștenire științifică pentru care mulți bătrîni îl pot invidia.

Acad. Al. GRAUR

premiile nobel- se depun candidaturile

69 de personalități au și fost propuse în vederea decernării Premiului Nobel pentru pace pe 1973 — a anunțat zilele trecute, la expirarea termenului de depunere a candidaturilor, directorul Institutului Nobel din Stockholm, August Schou. Între numele candidaților figurează cele ale președinților Iosip Broz Tito și Richard Nixon, precum și al arhiepiscopului brazilian Dom Helder Camara. Așadar, deși a trecut doar puțină vreme de la solemnitatea înmînării lor, la 10 decembrie 1972, iată Premiile Nobel intrînd din nou în focarul interesului opiniei publice.

În acest an, Premiile Nobel vor fi decernate pentru a 73-a oară — prima dată fiind acordate în 1901, cînd printre laureați s-au aflat Wilhelm Röntgen, descoperitorul razelor X, poetul Sully Prudhomme și fondatorul Crucii Roșii, elvețianul Jean Henri Dunant. Premiile Nobel au fost instituite prin testamentul inginerului Alfred Nobel — act datat 27 noiembrie 1895, deus la banca Eskilda din Stockholm, și deschis la 30 decembrie 1896, la 20 de zile după moartea inventatorului dinamitei. Constituit din dobînda la cele peste 33 milioane coroane suedeze — cit a reprezentat averea lăsată de Nobel spre administrarea Fundației ce-i poartă numele — premiul, a cărui valoare variază în funcție de amînțita dobîndă (în ultimii ani între 55 000 dolari și 100 000 dolari) e împărțit în cinci părți egale. Premiile sînt destinate să răsplătească pe cei care în

Diploma Premiului Nobel pentru chimie acordat Mariei Skłodowska Curie în 1911; în 1903 primise, împreună cu Pierre Curie, premiul pentru fizică.

fizică, în chimie, în fiziologie sau medicină vor face descoperiri sau invenții de cea mai mare importanță, pe cei care, în domeniul literelor, vor realiza o operă inspirată de cele mai sincere și nobile idealuri, și, în sfîrșit, pe cei care vor acționa cel mai intens pentru înfrățirea popoarelor, pentru suprimarea sau reducerea armatelor permanente, pentru organizarea sau promovarea congreselor păcii. Pentru fizică și chimie, laureații sînt desemnați de Academia regală de Științe a Suediei; pentru medicină sau fiziologie — de Institutul Carolin din Stockholm; pentru literatură — de Academia Suedează; pentru pace — de Comitetul Nobel al Stortingului (parlamentul norvegian). Începînd din 1969 se acordă și un Premiu Nobel pentru economie, acordat de Banca Suediei.

Festivitatea înmînării Premiilor Nobel are loc în fiecare an, la 10 decembrie și cunoaște o desfășurare aparte, respectată cu strictețe. Un element inedit îl constituie faptul că, spre deosebire de alte cazuri, participanții la o festivitate, inclusiv familia regală, stau în picioare, în timp ce laureații stau jos. Un academician suedez prezintă importanța lucrărilor laureatului. Apoi, laureatul coboară treptele și regele îi înmînează diploma. Împreună cu aceasta se acordă laureatului și o medalie de aur. Ceremonia se termină cu imnul suedez. În aceeași seară, în «Sala de aur» a primăriei orașului, se organizează un mare banchet pentru cîteva sute de persoane. În timpul sederii la Stockholm, fiecare laureat al Premiului Nobel trebuie să țină o conferință în legătură cu opera sa.

DACOROMANIA

JAHRBUCH FÜR ÖSTLICHE LATINITÄT

1
1973

Herausgegeben von Paul Miron

Verlag KARL ALBER - Freiburg / München

FREIBURG: „DACOROMANIA” despre latinitatea poporului român

Primul număr pe acest an al revistei «DACOROMANIA» — publicație de înaltă ținută științifică, editată la Freiburg, în R.F. a Germaniei — structurat pe patru mari capitole: istorie, arheologie, limbă și folclor, care însumează peste 280 pagini, prezintă cititorului de limbă germană (dar nu numai lui, pentru că revista conține și materiale în limbile engleză și franceză) aspecte semnificative care atestă latinitatea poporului și a limbii române, continuitatea poporului român pe meleagurile țării noastre. Dintre semnatarii articolelor menționăm pe Al. Rosetti, Dumitru Tudor, Radu Vulpe, S. Papacostea, Ștefan Ștefănescu, M. Petrescu-Dimbovița, care au adus o prețioasă contribuție la reușita celui de-al IX-lea Colocviu al societății «Mihai Eminescu», ale cărui lucrări s-au desfășurat la Freiburg.

mapamond '73

cu vată în urechi

Linșteea în care se desfășura judecarea aceluși dosar pus pe masa primei Camere a tribunalului civil din Paris, mi se părea cel puțin paradoxală. Ca și cînd deliberările s-ar fi făcut în absența acuzatului și a acuzatorilor, iar curtea, în lungile și sacramentalele ei togi negre, n-ar fi procedat decît la un act de pură formalitate. Dar acuzatul era acolo, omniprezent, agresiv, năvălînd prin pereți, făcînd să vibreze geamurile ferestrelor, impunînd eforturi pentru ca oamenii să se poată auzi, obligînd din cînd în cînd ochii juraților să se ridice de pe filele voluminosului dosar și să privească agasați spre locul de unde nevăzutul acuzat asalta liniștea judecătii. Cel cărui i se pre-gătea o simbolică și ineficientă condamnare era zgomotul Enervantul, iritantul, tot mai insuportabilul «fundal sonor» al vieții și activităților omenești citadine dintr-un secol care este, înainte de toate celelalte atribute ale orgoliului tehnic, un secol al... zgomotului. Procesul era intentat de locuitorii a unsprezece comune din vecinătatea aeroportului parizian Orly, societăților aeronautice «Air France», «Pan Am» și «T.W.A.» Se revendica imposibilul — insonorizarea tuturor locuințelor din comunele respective, ceea ce ar fi impus cheltuieli astronomice, sau, pur și simplu, închiderea aeroportului.

Tribunalul n-a avut ce face. «Părțile» aveau deopotrivă dreptate. Avioanele trebuiau să zboare și zburau pe baza unui certificat de navigabilitate, situația aeroporturilor era o chestiune de stat, cele două societăți americane — Pan Am și T.W.A. — amenințau că dacă aparatele lor sînt împiedicate să aterizeze la Paris vor ateriza la Frankfurt pe Main sau la Köln, dar oamenii vroiau să trăiască altfel decît elefanții din Bangkok. Căci, la voluminosul dosar se adăugaseră piese care, în aparență, n-aveau nici o legătură cu cauza pusă în discuție. Printre ele, o stranie fotografie înfățișînd doi elefanți din Thailanda, care purtau peste urechi căști insonorizatoare, uriașe ca niște capace de cazan. Era singura măsură pentru ca pahidermele puse la muncă în vecinătatea aeroportului Bangkok să nu mai fie cuprinse de furiile apocalipsului și să nu mai fugă ca apucate de streche sau mușcate de turbare din cauza zgomotului de nesuportat provocat de aterizările și decolările jet-urilor americane.

Se spune că liniștea absolută este un insuportabil supliciu. Dar nu mai puțin adevărat este că zgomotul excesiv poate ucide. Nu dintr-o dată, ci treptat, încetul cu încetul, prin deteriorări succesive ale sistemului nervos, incapabil să suporte vreme prea îndelungată asaltul din ce în ce mai agresiv al decibelilor. Zgomotul a însoțit pretutindeni și dintotdeauna activitățile omului. Marile aglomerări citadine n-au făcut decît să concentreze și să amplifice la scara lumii moderne producția de zgomote. Circulația automobilistică și aeriană, sirenele uzinelor, forfota străzilor, mecanizarea îndeletnicirilor casnice, radioul, televiziunea, pickhamerele, W.C.-urile supraetajate, ascensoarele, larma pietelor, coșurile de gunoi metalice, roțile tramvaielor, gările, tot ceea ce constituie «pulsajia» unui mare oraș se află în continuă luptă cu cel mai sensibil dintre simțurile omului — auzul.

Dacă nocivitatea aerului poluat, a tütünului și a alcoolului poate fi calculată statistic prin urmărirea evoluției bolilor respiratorii, a accidentelor cardiace, a cancerului și a cirozei, răul provocat de agresiunea sonoră — deprimarea, leziunile nevrotice — este mai greu de calculat și de pus pe seama zgomotului, deși psihiatrui, oreliștii și doctorii de boli nervoase știu că acestuia îi revine partea sa de responsabilitate. Înainte de lansarea oricărei lupte se cere identificarea inamicului. Dușmanul zgomot e printre noi, e în noi, în tumultul activităților noastre și lupta cu el nu are șanse de izbîndă decît prin acțiunile omului modern. 60 la sută din numărul plîngerilor adresate Tribunalului noxelor din Paris se referă la același dușman, nevăzut dar omniprezent, care este zgomotul. Aflu din presă că pronunțarea sentinței în procesul intentat acum aproape trei ani de locuitorii celor unsprezece comune din apropierea aeroportului Orly a fost din nou amînată. Ironie a soartei, ca într-un sinistru proces-fundatură scris de un Kafka al decibelilor, judecătorul chemat să facă pacc între dobitoace avea un atu de supremă imparțialitate. Era surd.

Ioan GRIGORESCU

CEI PATRU BRAVI UITAȚI

Sintem încă în sezonul sporturilor de iarnă și e bine să ne aducem aminte de unii dintre bravii noștri sportivi care în trecut, în lipsa oricărui sprijin oficial, au reușit să aducă glorie sportului românesc la prestigioase înfruntări internaționale. Iată patru dintre aceștia (foto 1): Theodor Popescu, Ion Gribincea, Emil Anghelescu și Dumitru Gheorghiu; toți, ofițeri de artilerie, deținători ai titlului de campioni naționali de bob — 4 februarie în anul 1932. Cu fondurile strinse de la suporterii lor (în majoritate camarazi din regimentele 2 Artilerie grea și 2 Artilerie cîmp), aceștia se prezintă, în februarie 1933, la întrecerile internaționale de la Chamonix din Franța. Concurînd atunci alături de iluștri sportivi de specialitate din lume, bravii noștri compatrioți cîștigă premiul întîii, clasîndu-se înaintea echipajelor Franței, Germaniei și Elveției. Data performanței: 5 februarie 1933. Un an mai tîrziu — în ianuarie 1934 — aceeași echipă (foto 2) participă la întrecerile internaționale de bob de la Garmisch-Partenkirchen și se plasează pe locul doi, devenind deci vicecampionă mondială. Cupele cîștigate la aceste întreceri au fost donate, de către unul dintre coechipieri (Dumitru Gheorghiu, azi în vîrstă de 68 de ani), Muzeului sportului, de la Stadionul 23 August.

UN PROIECT DE MONUMENT?

Nu avem încă monumentul cuvenit marelui dascăl și savant Nicolae Iorga. Sînt în țară cîteva busturi ale sale dar un monument, în adevăratul înțeles al cuvîntului — un Iorga întreg, mareț, în ținuta sa obișnuită de înălțător al cuvîntului bun, de sfătuitor, de părinte, de iubitor de neam — ne lipsește. Printre fotografiile rămase de pe urma strălucitului savant se află și aceasta: Iorga vorbind de pe o tribună improvizată, la Sighișoara, în anul 1931. Ține în mina stîngă un buchet de flori, primit de la ascultători, iar cu mina dreaptă face gestul, atît de familiar, de dascăl propovăduitor. Ce frumos ar întregi ansamblul de monumente din fața Universității, o statuie care s-ar inspira eventual din această fotografie!

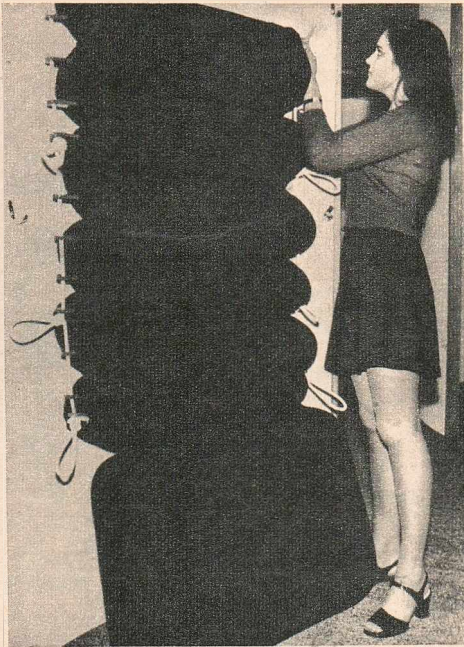
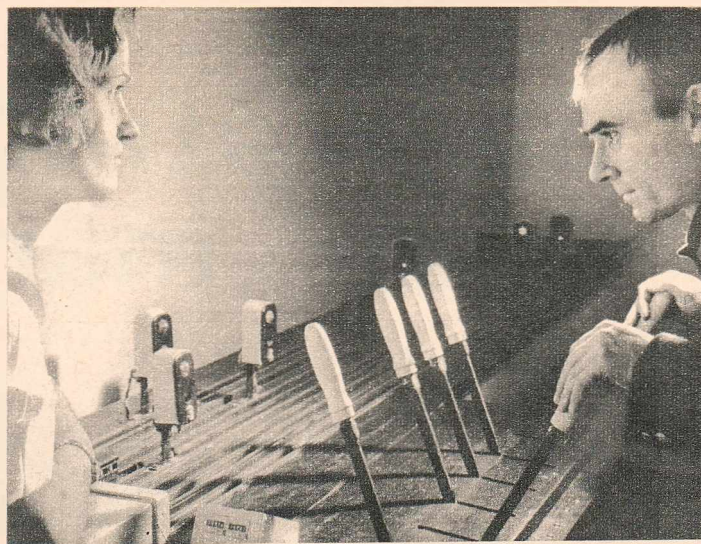
SPECIALITATEA CASEI-IAHTING

Pe țărmul francez al Mediteranei, de la frontiera cu Spania și pînă la Marsilia, se înșiră, una după alta, mici stațiuni maritime, puncte de atracție pentru turiști. Anul acesta s-a inaugurat un nou centru turistic chiar în apropiere de Marsilia, «La Grande Motte». Specialitatea noii așezări: sutele de iahturi de agrement pentru vizitatori. În așteptarea primăverii, micile ambarcații se află la parcaj.

E APT, E INAPT?...

Să mini locomotiva, sau să ridici un disculeț verde la care trenul să se urnească de la peron, sau măcar să găurești biletele călătorilor... Visuri primordiale ale anilor copilăriei... Visătorii, sau măcar o parte dintre ei, se vor numi mai târziu mecanic, sau impiegat, sau șef de tren, sau șar și vor alcătui marea familie a personalului de circulație feroviară. Nu înainte însă de a se stabili, cu ajutorul unei moderne aparatură electronice cu program, dacă aspirantul este apt sau ba pentru aceste profesii de mare responsabilitate. Cu asemenea treburi importante se ocupă laboratoarele psihotehnice ale direcțiilor regionale C.F.R. Ele fac ample investigații asupra complexului psihic al candidatului (atenție, percepție, memorie, gândire, apacitatea de a lua decizii, calm, reacții ș.a.m.d.), iar rezultatele prelucrate constituie un admirabil și eficient material de selectare și orientare profesională. Fotografia înfățișează momentul unui test — așa-numita probă de linii — la care este supus, la laboratorul psihotehnic din Brașov, un viitor impiegat de mișcare.

DUPĂ ÎNTREBUINȚARE SE AGAȚĂ PE PERETE...

Poate că cea mai potrivită denumire, pentru acest obiect straniu, ar fi totuși fotoliu. În orice caz, dintre toate destinațiile lui: covor, păretar, obiect decorativ etc. cea de fotoliu pare și cea mai profitabilă...

TELEGRAMS STRĂINE

● Săptăminalul britanic «Observer» readece în memoria cititorilor interesanța figură a scriitoarei franceze Colette, de la a cărei naștere s-au împlinit recent 100 de ani (scriitoarea, decorată cu Legiunea de Onoare, a murit în 1954 la vârsta de 81 de ani), publicând un fragment din cartea intitulată «Colette, imposibilitatea de a iubi», aparținând scriitoarei engleze Margaret Crosland. Volumul, apărut în editura britanică «Peter Owen», descrie o frântură din viața și aspirația către fericire a Colettei.

● La Londra a început să apară o revistă lunară intitulată «Interview», care, după cum o arată și titlul, se ocupă cu luarea de... interviuri. Potrivit publicației britanice de specialitate «Films and filming», revista sus-citată publică interviuri cu «staruri», în primul rând de film, dar și de teatru, TV, muzică, artă, modă etc. Câteva nume grăitoare de interviuați: Ryan O'Neal, Mick Jagger, Bernardo Bertolucci, Ingrid Bergman, Elia Kazan, Yves Montand, ș.a.

● În capitala Franței a apărut în limba franceză o «Antologie a prozei bulgare», făcând parte din seria de editări ale unor lucrări contemporane sub egida UNESCO. Volumul cuprinde povestiri aparținând celor mai cunoscuți prozatori bulgari ca Ivan Vazov, Elin Pelin, Gheorghii Stamatov, Iordan Iofkov, Anghel Karalichev, Emilian

Stanev, Pavel Vejnov și alții.

● Televiziunea italiană a încheiat recent prezentarea unui reușit serial dedicat vieții și creației marelui compozitor Giacomo Puccini. Timp de 400 de minute (cinci episoade a câte 80 minute) telespectatorii italieni au urmărit cu emoție evoluția actorului Alberto Lionello, în rolul lui Puccini, alături de alți interpreți cunoscuți (Iaria Occhini, Ingrid Thulin) dirijați de regizorul Sandro Bolchi. Partea muzicală a fost susținută de cîntăreți de renume ca Tito Gobbi, Gianfranco Cecchele și Gabriella Tucci.

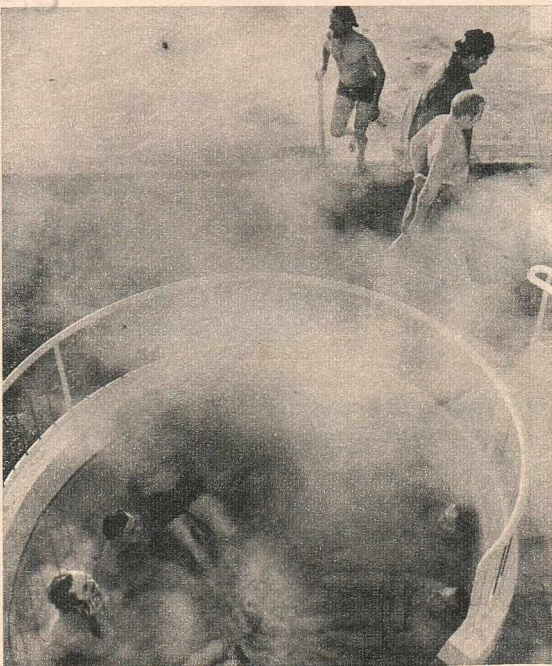
● Cîteva din numele notabile ale participanților la cea de-a XXIII-a ediție a Festivalului de muzică usoară de la Sanremo (8—10 martie): Gianni Morandi, Johnny Dorelli, Gigliola Cinquetti, Massimo Ranieri, Loretta Goggi, Adriano Celentano, Nada, Caterina Caselli etc.

● Săptăminalul francez de specialitate «Cinèrevue» relatează în ultimul său număr despre impresia penibilă produsă asupra organizatorilor marelui bal, ce are loc anual în palatul Hofburg din Viena, de către Marlene Dietrich care, pentru un «show» de 30 de minute, ce trebuia prezentat la balul de mai sus, a pretins exorbitantă sumă de 35 000 de dolari. Iată motivul pentru care venezii au fost privați de prezența «mult prea scumpei» Marlene.

● La Gala internațională de operă, manifestare muzicală ce va avea loc la Mannheim (R.F. a Germaniei) între 28 aprilie și 3 iunie, a.c. au fost invitați 22 de soliști ai celor mai prestigioase teatre de operă din Europa.

LA URMA URMEI, E CALD SAU E FRIG?

Din pămînturile înghețate ale Islandei izvorăsc, Dumnezeu știe cum, ape fierbinți (pînă la 60°C). Ciudățenia aceasta este perfect exploatată din punct de vedere turistico-medical de către edilii insulei. Nu departe de capitala Reykjavik, au fost amenajate bazine circulare cu diametrul de 3 metri, săpate în pămînt. Prin pereții bazinelor, construiți dintr-un anume material, străbat aburii fierbinți ai gheizerelor, îngăduind amatorilor să facă băi calde în aer liber. Liber și rece uneori de -20°C.

prezentate de E. DASCĂLU

cititori către cititori

Pentru a putea insera un număr mult mai mare de adrese la această rubrică, vom folosi prescurtări pentru anumite teme foarte solicitate. Astfel, teme diverse = D; automobilism = A; cinema = C; enigmistică = E; filatelie = Ft; literatură = L; limbi străine = Lb; muzică = M; prietenie = P; sport = S; teatru = Te; tehnică = Th; viața tineretului = T; schimb de foto actori = Fa; schimb de ilustrate = V.

Următorii cititori doresc să corespundă:

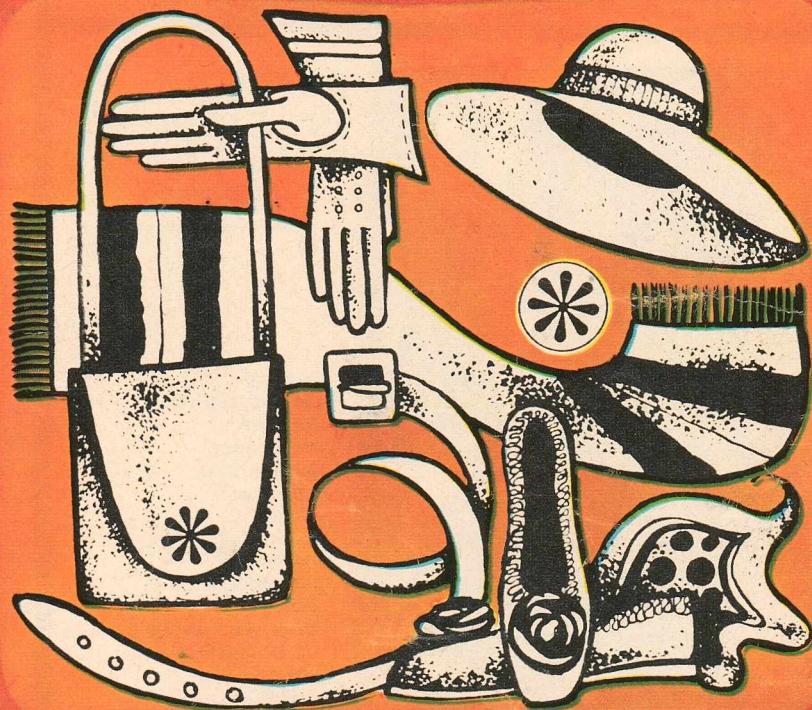
Andrei Nicoleta, Galați, bd. Republicii nr. 169; C. M. P. Iuga Bebi, ing., Buzău, str. Democrației nr. 101, bl. 85, sc. A, ap. 18; Th. T. Horvath Mihaela, 16 ani, București, sect. 4, str. Tărăncuța nr. 9; L. S. Pitigoi Nelu, Drobeta-Tr. Severin, str. Topolnicei, bl. L 2, sc. 2, ap. 126; P. V. Rădulescu Ioana, 17 ani, elevă, Galați, Țiglina II, bl. E 7, sc. III, ap. 51; P. V. Idriceanu Carmen, 23 ani, Criscian, str. Vasile Alecsandri nr. 5, jud. Brașov; D. V. Pistruiu Cornelia, 17 ani, elevă, Galați, str. T. Vladimirescu nr. 330; P. V. Hotărăn Alexandru, 18 ani, elev, Brașov, Zona gării vechi, bl. 27, sc. C, et. II, ap. 49; D. Istrate Nicolae, 22 ani, Galați, micro 19, bl. C 1, sc. II, et. II, ap. 31; P. S. V. Pintilie Ionuț, 18 ani, Galați, str. Căp. Cristea Nicolae nr. 74; P. V. Daneș Petrică, 18 ani, Galați, Țiglina I, str. Partizanilor, bl. C 35, sc. II, et. II, ap. 29; radioamatorism, M. P. V. Schintee Valeriu, 21 ani, lăcătuș-metrolog, Telești nr. 369, jud. Gorj, of. p. Cîlnicu; D. V. Avram Mariana, 18 ani, elevă, Vaslui, str. Vidin, bl. S 2, sc. E, ap. 14; V. Roșianu Eva, 24 ani, asist. farmacie, Sibiu, str. V. Corarov nr. 18; filozofie, arte plastice; Călin Constantin, 21 ani, stud., Iași, Șos. Țușora nr. 2, bl. B 2, sc. B, ap. 15; P. V. Vlad Anița, elevă, Țușora, str. Libertății nr. 163, jud. Maramureș; D. V. Pirvulescu Valentina, 19 ani, Craiova, cart. Valea Roșie, bl. 31, sc. D, ap. 19; P. Fa, V. Grigoriță Mariana, 17 ani, elevă, com. Șendreni nr. 222, jud. Galați; D. Fa, V. Nițu Iulian, 22 ani, Deva, str. Minerului nr. 4, căm. minier; V. Ștefan Ionel, 25 ani, Murfatlar, bl. nr. 11, ap. 4, jud. Constanța; A. L. T. V. fizică; Albu Costel, 18 ani, rimpliar, com. Pomirla, jud. Botoșani; P. S. T. V. Chirilă Vasile, 20 ani, operator, Iași, str. Rojiță nr. 4 bis; D. V. Iliescu Mariana și Ionescu Roxana, 16 ani, eleve, București, sect. 3, Șos. Mihai Bravu nr. 258; D. Ionescu Liliana, 18 ani, laborantă, București, sect. 3, str. Victor Manu nr. 44, bl. G 1, sc. B, et. III, ap. 9; M. P. S. Suciu Mihail, 20 ani, București, sect. 6, str. Bateriilor nr. 18; medicină, A. L. P. S. Stănescu Mirel, 31 ani, Constanța, str. C. Hurmuzache nr. 1 bis; D. V. Nănescu Mihai, 17 ani, elev, Pitești, str. Războieni, bl. C 1, sc. A, et. III, ap. 16; geografie, S. V. Bucur Liviu, 35 ani, ing., Constanța, of. p. nr. 1, căsuța poștală nr. 102; D. V. Prepeșă Gheorghie, 18 ani, elev, București, sect. 5, Calea Văcărești nr. 468; P. S. T. V. Atanasov Mircea, 20 ani, strungar, Galați, cart. Mazepa, str. Petru Rareș nr. 16, bl. C 6, ap. 43; M. P. Cezar Laurian Mihai, 23 ani, stud., Brașov, căm. stud. nr. 8, str. Memorandului nr. 32; istoria artelor, A. Lb. P. V. Petu Ștefan, 22 ani, șofer, com. Spanțov-Stancea, jud. Ilfov; A. P. Fa, V. Mitrănescu Ecaterina, 18 ani, elevă, Timișoara, Zona tipografilor, bl. B 1, sc. C, et. III, ap. 16; Lb. P. V. Goga Doina Ileana, 19 ani, contabilă, Tg. Jiu, str. Grivitei, bl. A 3, sc. 5, ap. 2; P. Voiculescu Ela și Voiculescu Eugen, 19 ani, elevi, București, sect. 4, str. Dristor nr. 144; D. Schuller Gabriela, 20 ani, electronistă, București, sect. 5, str. Piscului, intr. Tirului nr. 6; P. Fa; Uplea Luana, 18 ani, elevă, București, sect. 3, Șos. Mihai Bravu nr. 139-145, bl. D 10, sc. C, et. IV, ap. 79; D. Iancu Costel, 19 ani, București, sect. 8, Calea Grivitei nr. 399, bl. O, sc. 1 et. VII, ap. 26; D. Constantinescu Leontina, 17 ani, elevă, București, sect. 5, str. Dorohoi nr. 22, bl. F 12, sc. 3, ap. 28; istorie, L. M. Te; Stan Didina, 21 ani, stud., Iași, complex stud. Codrescu, bl. E 3, cam. 77; D. Pîrgău Ion și Argatu Mihai, 23 ani, tehnicieni, Bacău, str. Stadionului nr. 18, bl. E 3/1, et. II, ap. 60; P. V. Botezatu Adina, 18 ani, elevă, Iași, str. Socola nr. 8, sc. A, et. II, ap. 10; D. Toma Adi, elevă, Eforie-Nord, str. Tisei nr. 19; D. Zamfirescu Lenuța, 21 ani, tehnician, Iași, str. Piața Unirii, bl. 11, et. VII, ap. 45; Lb. M. S. T. V. Duda Mariana, 17 ani, elevă, București, sect. 4, str. Barajul Sadului, bl. Z 11, sc. 1, et. III, ap. 10; P. T. V. Hațegan Marcela, 16 ani, elevă, Alba Iulia, str. Ghioceilor nr. 11; D. V. Drăgoi Ion, 20 ani, stud., București, sect. 7, str. Ștefan Furtună nr. 140, căm. stud. nr. 1, bl. M nr. 107; P. T. V. Vasilescu Liliana, Focșani, str. Lupeni nr. 46, bl. Bahne A 1, sc. 1, ap. 1; V. Herling Daniel, 18 ani, elev, București, sect. 2, Șos. Colentina nr. 20, bl. 9 B, sc. A, ap. 9; D. Mandiș Veronica, 21 ani, Mandiș Vasilica, 18 ani și Mandiș Elena, 16 ani, Hărman, jud. Brașov; V. Șerban Lucia, 16 ani, elevă, Brăila, bd. Karl Marx nr. 124, bl. Expres, sc. B, et. III, ap. 34; V. Mihăilă Costică, 19 ani, strungar, Săcele, bd. Lenin nr. 158, jud. Brașov; M. P. V. Buf Virgiliu, 16 ani, Galați, str. Vadul Cărbăuș nr. 18; P. V. Țăru Viorela, 17 ani, elevă, Galați, str. G. Coșbuc nr. 157; D. V. Lazăr Mariana, com. Greabănu, jud. Buzău; P. Fa, V. Boldureanu Olga, 18 ani, elevă, Lugoj, str. Buziașului nr. 3; D. Mocanu Gabriela, elevă, Galați, bd. Republicii nr. 169; chimie, științe sociale; Ionescu Liliana, 18 ani, elevă, Fetești-gară, str. Independenței nr. 16, jud. Ialomița; D. V. Ionel Maricica, 20 ani, educatoare, Focșani, str. Republicii nr. 22; C. L. M. P. V. Roată Mărioara, elevă, Buziaș, str. Goidu nr. 3, jud. Timiș; P. Fa, V. Roman Mihai, 18 ani, elev, Craiova, str. Constantin Brâncuși nr. 9; M. P. Th, V. Toma Traian, 19 ani, electrofrigotehnist, Oltenița, str. 6 Martie nr. 41, jud. Ilfov; D. V. Tudor Niculina, 17 ani, elevă, București, sect. 2, str. Mihai Spătaru nr. 39, of. p. 10; P. T. V. Pricope Costel, 24 ani, operator chimist, Iași, str. Uzinei nr. 52; D. V. Uram Marian, 20 ani, elev, București, căsuța poștală 2506, of. p. 17; L. M. Th, arte plastice, numismatică, turism; Tulpan Ion, 17 ani, elev, com. Berlești, jud. Gorj; L. T. V. Turda Radu Dumitru, Satu Mare, str. Uzinei nr. 21, bl. A, ap. 47; P. S. V. Apostol Daniela, 18 ani, elevă, București, sect. 4, Aleea Baraj Bicăz nr. 1 A, bl. M 1 (A+B), sc. 3, et. III, ap. 54; D. V. Georgescu Aurică, 21 ani, București, sect. 1, str. Moieciu nr. 16; D. V. Ioan Doina Viorela, 16 ani, București, sect. 8, str. Marmurei nr. 16; D. V. Dima Cornei, 26 ani, Constanța, str. Busuioc nr. 12, of. p. 9; P. S. V. Viorela Ecaterina, 17 ani, elevă, Galați, str. Focșani nr. 13; M. P.; Vlădăreanu Simona, 16 ani, elevă, Azuga, str. Independenței nr. 31; D. Fa, V. Săpăluță Camelia, 19 ani, Galați, str. Mărului nr. 1, Țiglina I; V. Popescu Valentin, 29 ani, com. Spantov-Stancea, jud. Ilfov; matematică, Lb. M. P. S. Fa; Popescu Robert, 19 ani, elev, Pitești, str. Mărășești nr. 40; M. S. T. V.

Nr. 10 (926)

CUPON DE PARTICIPARE «CITITORI CĂTRE CITITORI»

Orice dar atrăgător,
poate fi un mărțișor!

Vă recomandăm: broșe din metal cu ștrasuri și cu pietre colorate, cercei, clipsuri, coliere, inele, brățări, apă de colonie EVA 1001, EVA 1002, EVA SUBLIM, EVA INTIM, EVA PERFECT, parfumul de toaletă MIRAȚ, lacurile fixative pentru păr EVA, MONA LISA, SANDA ș.a.

mărțișor '73